

Ministerie van Defensie

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

**Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst**

Afdeling Juridische Zaken

Van Alkemadeaan 786
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Contactpersoon
MIVD/SJZ

Onze referentie
DIS2019011734

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en betreft
vermelden.*

Datum **29 JUL 2019**

Betreft Verzoek om inzage in dossier op basis van de Wet op de Inlichtingen-
en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv 2017)

Geachte heer

Bij brief van 27 maart 2017 heeft u een verzoek om kennisgeving van bij de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (verder: MIVD) aanwezige gegevens ingediend. Dit betreft een aanvraag als bedoeld in artikel 80 van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (verder: Wiv 2017). U heeft verzocht om kennisgeving van gegevens over:

- Organisatie Vredes Aktie Kamp-Mobiel (VAK-Mobiel), (onder meer beschreven in het rapport Anti-Militaristische Activiteiten in Nederland van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Luchtmacht van 27 mei 1991).

Op 31 augustus 2017 is besloten uw inzageverzoek niet in behandeling te nemen wegens vermeend misbruik van de bevoegdheid om inzageverzoeken in te dienen. Op 21 september 2017 heeft u tegen dit besluit bezwaar gemaakt. Naar aanleiding van hetgeen u in bezwaar naar voren heeft gebracht en in overeenstemming met het advies van de Commissie Advisering Bezwaarschriften Defensie van 27 september 2018, heeft de minister van Defensie, bij beslissing op bezwaar van 23 november 2018, uw bezwaar gegrond verklaard en bepaald dat uw inzageverzoek alsnog in behandeling dient te worden genomen.

Onderstaand treft u de inhoudelijke beslissing op uw inzageverzoek aan.

Beslissing

Uw verzoek wijs ik (gedeeltelijk) toe. Dit besluit zal ik aan u toelichten.

Juridisch kader

Op uw verzoek is de Wiv 2017 van toepassing. Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is de Wet openbaarheid van bestuur in het geval van verzoeken tot kennisgeving van door of ten behoeve van de MIVD verwerkte gegevens niet van toepassing. Ook is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) niet van toepassing op uw verzoek. Hiervoor verwijs ik naar artikel 3 lid 3 onder b van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming. Daarnaast is in de Wiv 2017 niet

voorzien in een mogelijkheid om kennis te nemen van persoonsgegevens van, of herleidbaar tot, derden. Artikel 74 Wiv 2017 staat het openbaar maken van persoonsgegevens van derden niet toe.

Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst

Weigeringsgronden en beperkingen

Bij de beoordeling van verzoeken om kennisneming van bij de MIVD aanwezige gegevens staat voorop dat deze dienst zijn wettelijke taak uitsluitend binnen een zekere mate van geheimhouding effectief kan uitvoeren. In de Wiv 2017 is vastgelegd dat een aanvraag als bedoeld in artikel 80 Wiv 2017 wordt afgewezen voor zover sprake is van een of meer absolute dan wel relatieve weigeringsgronden als genoemd in artikel 84 Wiv 2017.

Eén van de in artikel 84 Wiv 2017 genoemde weigeringsgronden is dat de verstrekking van de gevraagde gegevens de nationale veiligheid zou kunnen schaden (artikel 84, eerste lid, onder b, Wiv 2017). Hierbij spelen drie elementen een rol. De MIVD moet zijn bronnen, zijn werkwijze (modus operandi) en het actuele kennisniveau geheim kunnen houden. Het betreft hier kritische ondergrenzen. Worden deze overschreden dan gaat dit ten koste van het goed functioneren van de MIVD en daarmee ten koste van de nationale veiligheid, ter bescherming waarvan de MIVD in het leven is geroepen. In dat geval moet het verstrekken van die informatie worden geweigerd.

Op grond van artikel 23 Wiv 2017 dient het hoofd van de MIVD zorg te dragen voor geheimhouding van bronnen, waaruit gegevens afkomstig zijn. Voor een dienst als de MIVD is deze geheimhouding van fundamenteel belang nu de MIVD voor een groot deel van zijn informatie afhankelijk is van menselijke bronnen. Indien zou blijken dat niet zorgvuldig wordt omgegaan met (informatie van) bronnen, dan zou dit de effectieve taakuitvoering van de MIVD sterk bemoeilijken of frustreren. Tevens moeten menselijke bronnen geheim gehouden worden met het oog op met name hun veiligheid.

De werkwijze van de MIVD moet geheim gehouden worden om te vermijden dat personen en organisaties die de aandacht van de dienst behoeven, zich door kennis van die werkwijze aan die aandacht weten te onttrekken.

Bij het actueel kennisniveau gaat het om bij de MIVD aanwezige kennis over actuele bedreigingen van de veiligheid van de staat. Wetenschap hieromtrent kan worden gebruikt om dreigende aantastingen van de staatsveiligheid verborgen te houden. Voor de vraag of een gegeven nog actueel is, is het niet van belang of er sprake is van maatschappelijke actualiteit. Een bepaald fenomeen of een bepaalde groepering kan als zodanig weliswaar niet meer in de publieke belangstelling staan, maar nog wel degelijk een bedreiging vormen voor de democratische rechtsorde dan wel de veiligheid of andere gewichtige belangen van de staat. De algemene mededeling dat de MIVD geen gegevens heeft vastgelegd, biedt altijd direct zicht op het meest actuele kennisniveau. Het zal echter duidelijk zijn dat, als de veiligheid van de staat verhindert dat wordt medegedeeld dat er geen gegevens zijn vastgelegd, tevens niet kan worden medegedeeld dat er wel gegevens zijn vastgelegd. Met het oog hierop kan de algemene mededeling of de MIVD gegevens heeft vastgelegd, niet worden gedaan.

Motivering van de beslissing

Naar aanleiding van uw verzoek heeft grondig archiefonderzoek plaatsgevonden.

Voor zover het verzoek ziet op gegevens die voor de MIVD nog actueel zijn, wijs ik uw aanvraag af. De MIVD kan zich niet uitsluiten over de vraag of er gegevens zijn aangetroffen die zien op het actuele kennisniveau van de dienst. Het is namelijk van het grootste belang dat niet te achterhalen is waar de MIVD op dit moment wel of geen onderzoek naar doet. Ik doe hierbij een beroep op artikel 84, eerste lid, onder b Wiv 2017. Tevens merk ik op dat bij de toets of er sprake is van actuele gegevens de vijfjaarstermijn, zoals genoemd in artikel 82 Wiv 2017, geen rol speelt. Ik heb uw aanvraag dan ook opgevat als een verzoek om kennisneming van bij de MIVD en zijn voorgangers eventueel aanwezige niet-actuele gegevens betreffende de door u verzochte bestuurlijke aangelegenheid, te weten over: Organisatie Vredes Aktie Kamp-Mobiel (VAK-Mobiel), (onder meer beschreven in het rapport Anti-Militaristische Activiteiten in Nederland van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Luchtmacht van 27 mei 1991).

Naar aanleiding van het archiefonderzoek zijn 37 niet-actuele documenten aangetroffen die (gedeeltelijk) betrekking hebben op de door u verzochte bestuurlijke aangelegenheid. Voor de leesbaarheid van dit besluit kunnen deze documenten worden verdeeld in de volgende categorieën:

- Informatie van bronnen en werkwijzen van de MIVD (drie)
- Personenkaarten (dertien)
- Verschillende andere documenten (achtien)
- Documenten afkomstig uit openbare bron (drie)

Ten aanzien van de informatie welke afkomstig is van bronnen en werkwijzen (documenten onder tabblad 15, 23 en 25) geldt dat inzage in deze informatie de nationale veiligheid zou kunnen schaden. Onder verwijzing naar hetgeen reeds in dit besluit over bronbescherming en werkwijzen is opgemerkt, wordt openbaarmaking van deze drie documenten integraal geweigerd met een beroep op artikel 84, eerste lid, onder a, van de Wiv 2017.

Ten aanzien van de dertien aangetroffen personenkaarten (documenten onder tabblad 1, 2, 3, 4, 5, 13, 14, 28, 29, 30, 32, 34 en 35) merk ik specifiek het navolgende op. Artikel 74 Wiv 2017 staat het openbaar maken van persoonsgegevens van derden niet toe. Zelfs na schoning van namen alsmede andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen kunnen de documenten niet aan u worden verstrekt. Deze documenten bevatten namelijk gegevens die in hoge mate persoonlijk van aard zijn. De dertien personenkaarten hebben namelijk betrekking op specifieke personen. Dit sterk persoonlijke karakter van de gegevens staat aan het effectief anonimiseren van de documenten in de weg, omdat ook uit de geanonimiseerde versie nog kan worden afgeleid over wie deze gegevens gaan, vooral indien deze in onderling verband en, of in samenhang met andere bronnen worden bezien. Reeds de omstandigheid dat de gegevens mogelijk te herleiden zijn, brengt met zich mee dat de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer in het geding is en het belang van openbaarmaking niet kan prevaleren. De dertien aangetroffen personenkaarten worden om die reden mede geweigerd op grond van artikel 84, tweede lid, onder e, van de Wiv 2017. Na schoning van deze gegevens verschaffen de documenten in z'n geheel geen informatie meer, behoudens aan aantal losse woorden en wat korte zinsneden. De personenkaarten zijn aldus niet meer zelfstandig leesbaar. Ik heb besloten de documenten niet aan u te verstrekken omdat dit zinledig zou zijn. Deze werkwijze is conform de huidige jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.¹

¹ ABRRvS 22 november 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3223

Ten aanzien van de achttien andere documenten geldt dat ik deze gedeeltelijk niet ter inzage mag geven, omdat daardoor actuele werkwijzen en bronnen van de dienst openbaar zouden kunnen worden. Uit deze gegevens kan worden afgeleid op welke wijze de dienst (in specifieke situaties) zijn informatiepositie opbouwt en gegevens beoordeelt. Om die reden zijn ook eventuele rubriceringen uit documenten verwijderd. Deze gegevens zijn geweigerd op grond van artikel 84, eerste lid, onder b Wiv 2017. Met een beroep op artikel 74 Wiv 2017 zijn de namen van personen alsmede andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen in de documenten verwijderd. Tevens zijn gegevens verwijderd waaruit mogelijk kan worden afgeleid over wie deze gegevens gaan, vooral indien deze in onderling verband en, of in samenhang met andere bronnen worden gezien. Reeds de omstandigheid dat de gegevens mogelijk te herleiden zijn, brengt met zich mee dat de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer in het geding is en het belang van openbaarmaking niet kan prevaleren. Deze informatie wordt geweigerd op grond van artikel 84, tweede lid, onder e, van de Wiv 2017.

Gezien het voorgaande treft u bijgaand de achttien documenten in bewerkte vorm aan. Hierbij merk ik op dat voorafgaand aan ieder document een tabblad is gevoegd, waarop kenbaar is gemaakt op basis van welke weigeringsgrond(en) de desbetreffende gegevens in het achterliggende document zijn geweigerd.

Na schoning van bovengenoemde gegevens zijn er pagina's die in z'n geheel geen informatie meer verschaffen, behoudens een aantal losse woorden en wat korte zinsneden. Deze pagina's zijn aldus niet meer zelfstandig leesbaar. Ik heb besloten om deze pagina's niet aan u te verstrekken, omdat dit zinledig zou zijn. Deze werkwijze is conform de huidige jurisprudentie.¹

Om in de bijgevoegde documenten inzichtelijk te maken dat hierin gegevens zijn opgenomen die in zijn geheel niet zien op de bestuurlijke aangelegenheid, zijn deze gegevens in de kantlijn voorzien van de aanduiding 'NR'. Deze gegevens worden niet vrijgegeven nu deze niet vallen onder de reikwijdte van het verzoek. Om die reden zijn in een aantal gevallen niet alle pagina's van het document verstrekt, nu de desbetreffende gegevens op die pagina's in zijn geheel geen betrekking hebben op de door u verzochte bestuurlijke aangelegenheid.

Tot slot hecht ik er aan op te merken dat document 37 afkomstig is uit het archief van het Documentair Informatiesysteem Centrale Ondersteuning (DISCO) en sommige delen van het document slecht leesbaar zijn. DISCO betreft een voormalig informatiesysteem. De slechte kwaliteit van documenten afkomstig uit dit archief komt doordat deze documenten tientallen jaren geleden zijn gefotografeerd en op micro-films zijn gezet. De hard-copy documenten zijn destijds vernietigd en niet meer beschikbaar. De micro-films hebben de kwaliteit van het moment van inscannen. Dit kan helaas niet worden verbeterd.

Ten aanzien van de drie documenten afkomstig uit openbare bron geldt dat deze integraal aan u worden verstrekt. Dit zijn namelijk documenten die voor een ieder vrij toegankelijk zijn (of zijn geweest). Om die reden treft u deze documenten onder tabblad 27, 33 en 36 in onbewerkte vorm aan.

¹ ABRvS 22 november 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3223

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN DEFENSIE,
voor deze,
DE SECRETARIS-GENERAAL

Militaire Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst

mr. G.E.A. van Craaikamp

Belanghebbenden kunnen tegen dit besluit binnen zes weken na dagtekening bezwaar maken. Het bezwaarschrift dient in ieder geval te bevatten de naam en het adres van de indiener, de dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (of een kopie daarvan) en de gronden van het bezwaar. Het bezwaarschrift dient te worden gericht aan de Minister van Defensie t.a.v. de Commissie Advisering Bezwaarschriften Defensie, Dienstencentrum Juridische Dienstverlening, Postbus 90004, 3509 AA te Utrecht.

Dreigingsanalyse
betreffende het VAK-mobiel van
1 tot 5 juni bij Vlb Deelen.

Algemeen

1. In de periode van 1 tot 5 juni a.s. zal bij de vliegbasis Deelen een Vredesactiekamp mobiel (VAK-Mobiel) worden gehouden. Het kamp zal worden ingericht aan de zuid-zijde van de vliegbasis, ter hoogte van de oude duitse rolbaan. Deze lokatie is in het verleden reeds eerder gebruikt door activisten ten behoeve van het VAK-mobiel. De eerste informatie hieromtrent werd bekend tijdens de Paasmars op 12 april j.l., waarbij door een van de deelnemende activisten werd aangegeven dat er plannen waren om e.e.a. te organiseren. Ook in de alternatieve pers (m.n. NN) werd enige aandacht besteed aan de activiteit, echter in geringere mate dan gebruikelijk. Hiermee wordt impliciet aangegeven dat het anti-militarisme binnen de beweging tanende is, een ontwikkeling die door de betrokken inlichtingendiensten reeds eerder was opgemerkt.

2. In verband met de gevolgen van de recente inbraak door activisten bij Hollandse Signaal Apparaten in Hengelo op 9 mei j.l., waarbij vijf activisten uit de huidige kern van het anti-militarisme werden gearresteerd en tien dagen inhechtenis hebben doorgebracht, zijn er voorzover bekend weinig voorbereidingen getroffen voor het vredesactiekamp. Het programma, zoals dat in het verleden meestal in de alternatieve pers werd gepubliceerd, is momenteel onbekend. Het is niet onmogelijk dat dit zijn weerslag zal hebben op het aantal deelnemers, dat dan wellicht nog kleiner zal zijn dan bij het laatste VAK-mobiel bij vliegbasis Woensdrecht (december '92), waar maximaal 17 activisten tegelijkertijd aanwezig waren.

3. Een aantal voornemens van de activisten is bekend. Men is van plan dit VAK wat anders aan te pakken dan gebruikelijk, zo zal er om principiële (milieu-technische?) redenen geen busje worden gehuurd en wordt iedere deelnemer gestimuleerd een fiets mee te nemen. Van iedere deelnemer wordt verwacht dat hij/zij eigen spullen meebrengt omdat er geen gemeenschappelijk materiaal zal worden

aangevoerd. Het vredeskamp werd aangekondigd als een "VAK-sportief". Verder wordt er opgeroepen het actie-materiaal af te stemmen "op de eigen plannetjes". Als steunpunt zal gebruik worden gemaakt van het Katshuis, Sweerts de Landastraat 73 Arnhem. Het optreden van de activisten zal er naar verwachting op zijn gericht (positieve) publiciteit te verkrijgen in de media. Tijdens het laatste VAK-mobiel in Woensdrecht uitte dit zich in een aantal vreedzame ludieke acties, zoals het optuigen van een boom met ban de bom-tekens en een flesseninzamelactie. Met nadruk wordt gesteld dat VAK-mobiel Woensdrecht verliep zonder gewelddadige excessen. Voorzover kon worden ingeschat werd dit enerzijds veroorzaakt door vreedzame voornemens bij de activisten en speelde anderzijds de dreiging van art 140 en het terughoudende overheidsoptreden hierbij een rol.

4. Het optreden van openbare orde instanties (politie, KMAR) rond Vliegbasis Deelen zal er tijdens de actieperiode op zijn gericht schade aan militaire objecten te voorkomen. Tevens wil men concentraties van anti-militaristen in de nabijheid van militaire objecten verminderen. Praktisch betekent dit dat het kamp onder Politie/KMAR observatie zal worden gehouden terwijl strak de hand zal worden gehouden aan de algemene politie verordening aan de hand van een lijst met tolerantiegrenzen (o.a. niet kamperen, geen vuurtje stoken). Gesteld kan worden dat dit een geheel ander beleid is dan het beleid dat door de lokale overheid werd gevoerd tijdens VAK-mobiel Woensdrecht. Het gedoogbeleid van destijds leidde er toe dat de anti-militaristen hun (vreedzame) plannen konden uitvoeren en in staat werden gesteld een "echt" kamp in te richten. Hierdoor bleef de problematiek beheersbaar, onstond er nagenoeg geen materiele schade aan defensieobjecten en waren "beide zijden" na afloop tevreden. Bij een harder overheidsoptreden moet er, naar inschatting dezerzijds, rekening worden gehouden met een minder beheersbaar VAK (men zal zich verspreiden) en hardere acties door ontevreden actievoerders.

Dreigingsanalyse

5. Aan het VAK-mobiel bij vliegbasis Deelen zal naar schatting worden deelgenomen door ongeveer 20 personen. In eerste instantie zal men ludieke dan wel sportieve activiteiten uitvoeren met het oogmerk positieve publiciteit te verkrijgen voor de "anti-militaristische zaak". Toch kan het niet worden

uitgesloten activisten incidenteel en op individuele basis klad- of knipacties uitvoeren of militair terrein betreden. In activistische kring bestaat echter nog steeds zeer veel vrees voor de toepassing van art. 140. Hoewel het kamp is gesitueerd aan de zuid-zijde van de Vliegbasis moet rekening worden gehouden met een mogelijke uitstraling naar andere militaire objecten in de omgeving, zeker als de activisten zich 's avonds noodgedwongen moeten verspreiden. De actieperiode loopt van 1 tot 5 juni. Aangezien een aantal van de verwachte deelnemers ook aan de Pinksterlanddagen in Appelscha meedoet lijkt het mogelijk dat het VAK, in aansluiting hierop, reeds 's avonds op 2e pinksterdag zal worden bezet.

Van toepassing zijnde weigeringsgronden in het achterliggende document:

Persoonsgegevens van derden Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Werkwijze Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

Naam organisatie : Stichting Atoomvrijstaat

Datum laatste bijwerking : 09-04-2002 Door : [REDACTED]

=====

1. ALGEMEEN.

- a. Andere namen :
- b. Datum oprichting: 06-04-1984
- c. Ideologie :
- d. Hoofdvestiging.
 - Adres : [REDACTED]
 - Postbus [REDACTED]
 - Telefoon :
 - Fax :
- e. Overige vestigingen:
- f. Ledental/jaar :

2. HISTORISCHE ACHTERGROND.

In de tijd van de Dodewaard-blokkades heeft Kollektief Rampenplan de actie "ATOOMVRIJSTAAT" opgezet. De bedoeling was een stuk land aan te kopen bij Dodewaard of een van de andere kernenergieobjecten in Nederland. Daar zou dan de Atoomvrijstaat gesticht kunnen worden. Om grond aan te kunnen lopen werden Atoomvrijstaatspaspoorten verkocht. De houders(sters) van deze paspoorten zouden burgers en burgeressen van deze Atoomvrijstaat zijn. Er werden uiteindelijk 500 paspoorten verkocht, hetgeen niet voldoende was om de ideeën te realiseren.

Toen de plaatsing van kruisraketten in Woensdrecht steeds dreigender werd, wilde Atoomvrijstaat haar actie hierop gaan richten. Daarbij kwam dat Borssele en Doel vlakbij Woensdrecht lagen. Men wilde vervolgens een stuk land bij de vliegbasis aanschaffen.

Sedert 3 sep 83 bestond het permanente Vredesaktiekamp (VAK) in Woensdrecht. Kollektief Rampenplan trad in contact met VAK. Het resultaat was dat op 24dec83 het enige Ministerie van de Atoomvrijstaat, dat van Subversieve Zaken, werd overgedragen aan de Amsterdamse steungroep van het Vredesaktiekamp.

3. DOELSTELLING.

De doelstellingen van Atoomvrijstaat waren o.m.;

- een redelijk veilige uitvalsbasis te verkrijgen voor directe acties die de plaatsing van kruisraketten moesten verhinderen;
 - een werkelijk atoomvrij gebied te hebben dat in de loop der tijd steeds groter moest worden;
 - bij eventuele uitbreiding van de basis Woensdrecht sterk te staan ingeval van onteigening en/of andere procedures.
- Om dit doel te verwezenlijken werden opnieuw paspoorten verkocht voor de prijs van f. 12,50. Later worden de doelstellingen aangepast en staat vermeld dat Atoomvrijstaat zich niet alleen richt tegen het kerngeweld, maar ook tegen het militarisme in het algemeen.

4. LEIDINGGEVENDE PERSONEN/CIP-nr

5. ORGANISATIE EN STRUCTUUR.

6. RELATIES/ORG.CODE.

werkgroep Paasmars

7. CHRONOLOGIE ACTIVITEITEN, VERWIJZINGEN EN OVERIGE DETAILS.

241084/Volkskrant/unclass/b2

De stichting Atoomvrijstaat koopt een stukje grond bij de vliegbasis Woensdrecht. (zie OD bij DOC) Prijs van het lapje grond bedroeg f 10.000.--, afmetingen 40x50 meter. Op het perceel werd een permanent Vredesaktiekamp ingericht dat in de loop der tijd meerdere malen door de politie zal worden ontruimd. Later wordt naast het algemene kamp ook nog een speciaal "vrouwenkamp" ingericht.

070685/Volkskrant/unclass/b2

Stichting Atoomvrijstaat koopt opnieuw twee percelen land aan in de gemeente Woensdrecht en breidt haar bezit uit door aankoop van een woonhuis in het dorp. Doel van de aankopen is het werk van de vredesactivisten rondom de basis te steunen, en als landeigenaar beslissingen te vertragen.

030685/Volkskrant/unclass/b2

Atoomvrijstaat koopt grond bij basis Volkel, op afstand van vijf kilometer van de vliegbasis koop de stichting een terrein t.g. 2500 vierkante meter (zie OD bij DOC).

Het bezit van het lapje grond bij Volkel zal middels een jubileumviering op 21sep91 worden gevierd met diverse activiteiten in de periode 19-22 sep 1991. (zie OD bij DOC).

De aankoop van het stuk grond bij Volkel was erop gericht om eventuele uitbreiding van de basis, waarbij het stuk grond benodigd zou zijn, tegen te gaan. Reden was o.m. de hinder die men ondervindt van het laagvliegen/geluidsoverlast van militaire straaljagers.

***290393/BCI001493..., dd. 290393/unclass/div/b.2/fj: kmd'n

(U) Protestactie bij Ministerie tegen laagvlieg oefeningen INNU-gebied

Op zaterdag 3 april a.s. vindt uit solidariteit met de Canadese INNU-indianen een demonstratie plaats op het Plein voor het Ministerie van Defensie te Den Haag. De bijeenkomst wordt georganiseerd omdat de INNU regelmatig als slachtoffer worden gezien van laagvlieg oefeningen die Nederlandse F-16 straaljagers vanaf Goose Bay boven hun leefgebied in Canada houden.

Het is de bedoeling dat tussen 1300-1600 uur een picketline en een openbare informatiebijeenkomst voor het Ministerie wordt gehouden.

Verder is het de bedoeling dat er protesthandtekeningen worden aangeboden bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

In het verleden werden bedoelde laagvlieg oefeningen ook aangegrepen als actie-item. Zo vond in oktober 1992 bij de vliegbasis Volkel nog een actie plaats, waarbij 47 activisten onder wie 4 INNU, de startbaan gedurende enige tijd bezet hielden.

Naar het zich laat aanzien lijkt het erop dat de manifestatie op het Plein een vreedzaam karakter krijgt. Over te verwachten aantallen deelnemers zijn nog geen nadere gegevens bekend.

Voorzover bekend wordt de manifestatie georganiseerd door de Stichting Atoomvrij-staat. Deze groepering, die in 1984 werd opgericht, richtte zich aanvankelijk tegen de vestiging van kernergie-objecten en kernwapen in Nederland, maar verlegde later haar aandacht naar het militarisme in het algemeen. Sedertdien wordt ook nauw samengewerkt met het VAK-mobiel.

Protestactie voor INNU-indianen bij Ministerie van Defensie.

De protestactie die afgelopen zaterdag 3 april op het Plein uit solidariteit met de INNU-indianen werd gehouden (vide CINTSUM 013/93), had een rustig verloop.

Er namen ongeveer 15 personen aan het protest deel, dat verder bestond uit het optuigen van een informatietent en het houden van een "lawaai-demonstratie", waarbij met enkele gigantische versterkers vliegtuiggeluiden werden gesimuleerd. Ongeregeldheden deden zich niet voor.

Voor aanvang van de demo, werd aanwezigheid vastgesteld van: [REDACTED] en [REDACTED], welke met twee auto's arriveerden. Zij hingen spandoek op aan hek aan voorzijde van MINDEF.

Van toepassing zijnde weigeringsgronden in het achterliggende document.

**Persoonsgegevens
van derden**

Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

Nota bestemd voor

[illegible]

Probleemanalyse anti-militarisme.

In het verleden kon de anti-militaristische beweging in Nederland rekenen op een vrij brede maatschappelijk steun. In verband met het NAVO-dubbelbesluit en het daaraan gekoppelde regeringsbe-sluit om kruisvluchtwapens in Nederland te plaatsen ontstond een gunstig klimaat voor het anti-militaristische gedachtengoed. De anti-militaristische beweging maakte destijds deel uit van de Beweging, een linkse stroming waarin tevens de anti-kernenergie-, anti-apartheids- en de kraakbe-weging waren samengebundeld. Aan de anti-militaristische gevoelens werd vooral uiting gegeven door middel van demonstraties en actie-meerdaagsen georganiseerd door kerkelijke organisaties, vredesplatforms en actiegroepen. Hoewel het overgrote deel van demonstranten en sympathisanten zich vanuit een oprechte visie bewogen binnen de ruimte die voor protest en oppositie wordt geboden binnen het democratisch bestel, waren er binnen het anti-militarisme altijd elementen die deze grenzen bewust overschreden. Het betrof hier met name personen die, eventueel in groeps verband schade toebrachten aan militaire objecten, vliegtuigen, voertuigen of apparatuur. De acties waren veelal gericht op het verkrijgen van publiciteit. Voor deze activisten, die in een aantal geval len afkomstig waren uit of verbonden waren met de kringen van dienstweigeraars, bestond bij de toenmalige militaire inlichtingendiensten MARID, LAMID en LUID grote interesse en werd door deze diensten samengewerkt met andere instanties zoals BVD, CRI en KMar. De activiteiten, waarbij door de BVD meermalen gebruik werd gemaakt van bijzondere inlichtingenmiddelen, richtten zich onder andere op het verwerven van voorinformatie ter voorkoming excessen waarbij de democrati sche rechtsorde in het geding was en leidde in sommige gevallen tot het voorkomen van schade of tot het op heterdaad betrappen van activisten. Ten aanzien van dit laatste werd gecoördineerd met de Koninklijke Marechaussee (KMar) en/of Politie/Justitie.

In verband met de veranderde internationale veiligheidssituatie en de daaraan gerelateerde ontwikkelingen op defensiegebied werd echter sinds enige jaren een kentering geconstateerd binnen de anti-militaristische beweging. Andere significante uitingsvormen van de Beweging zoals anti-apartheid en anti-kernenergie waren op dat moment reeds praktisch verdwenen, hetgeen een indicatie was van de ingezette de-ideologisering. In het anti-militarisme trokken actie-meerdaagsen en demonstratiebijeenkomsten, zoals de Paasmars, VAK-mobiel en AIK-dagen steeds minder publiek. Het bleek dat dit soort evenementen nog slechts door een kleine groep ideologisch werd gedragen en dat voor deelname en organisatie nauwelijks belangstelling bestond. Hieruit werd afgeleid dat er binnen de anti-militaristische beweging onvoldoende draagvlak over was om veel aanhangers voor evenementen te mobiliseren. Deze ontwikkeling, die vooral werd gesignaleerd bij het meer gematigd de

deel van de anti-militaristische beweging, hield echter geen gelijke tred met de aantallen incidenten bij militaire objecten en Defensie orderbedrijven. Het bleek dat er nog steeds een kleine harde kern van anti-militaristen bestond die bereid was tot het uitvoeren van bekladdings- en vernielings acties. Deze kern kwam vooral voort uit het deel van de anti-militaristische beweging dat zich aangesproken voelde tot de zogenaamde ploegscharen-gedachte. In deze visie, die zijn oorsprong vindt in de Verenigde Staten, wordt de wortel van het kwaad gevormd door het bestaan en de aanwezigheid van wapens en streeft men naar de omsmeding van alle wapens tot ploegscharen of andere (milieu-vriendelijke) werktuigen. Het hoogtepunt van de activiteiten van de harde kern vormde de aanslag op Vliegbasis Deelen in 1992, waarbij voor meer dan 9Mf schade werd aan- gericht. Hoewel er van uit wordt gegaan dat deze actie verder ging dan de bedoeling was ('de gelegenheid maakt de dief'), vormde e.e.a. een goede indicatie voor de actiebereidheid van deze kleine harde kern. Sinds dit incident wordt Defensie met een constante stroom van minder omvangrijke anti-militaristische activiteiten geconfronteerd. Het belang van het aspect publiciteit, als actie doel van de activisten om zoveel mogelijk mensen te mobiliseren, nam hierbij onder invloed van de bovengenoemde ontwikkelingen af.

2. ANALYSE HUIDIGE TOESTAND

2.1. Belang

In relatie tot het fenomeen anti-militarisme zijn voor Defensie een aantal belangen te onderkennen. Het betreffen met name de primaire belangen zoals de paraatheid en inzetbaarheid van de Krijgsmacht en de kosten verbonden aan het herstellen van de toegebrachte schade en de inzet van extra personeel voor bewakingsdoeleinden. Tevens zijn als afgeleide belangen te onderkennen het imago-verlies bij het Nederlandse volk en negatieve effecten bij het eigen personeel.

a. De paraatheid en de operationele inzetbaarheid van de Krijgsmacht werd tot dusverre door anti-militaristische activiteiten nauwelijks fundamenteel in gevaar gebracht. Desalniettemin kan worden gesteld dat de inzetbaarheid van helikopters na het incident op Deelen ver minderde, er waren immers drie helikopters vrijwel onherstelbaar beschadigd. De helikopters, waarvan veelvuldig gebruik wordt gemaakt tijdens vredesoperaties t.b.v. de VN, NAVO en WEU, konden niet langer operationeel worden ingezet. Evenmin kon gedurende langere tijd gebruik worden gemaakt van de door de aanslag zwaar beschadigde onderhoudshangar.

Recentelijk (september 1994) werden bij een bandenprikactie op het Artillerie Schiet Kamp (ASK) 't Harde 90 banden van voertuigen lekgeprik, waardoor vele voertuigen voor langere tijd niet inzetbaar waren.

Verder wordt de operationele inzetbaarheid van de Krijgsmacht aangetast door de inzet van niet-organiek bewakingspersoneel voor bewakingstaken. Dit personeel is afkomstig uit alle disciplines van het militaire onderdeel en wordt tijdelijk (extra) ingezet om de bewaking, in verband met de vele kladden en knipacties, te versterken en kan de normale taak (deels) niet uitvoeren.

Ten aanzien van paraatheid en inzetbaarheid, eens tijdens de koude oorlog een relatief begrip omdat de waarschijnlijkheid van daadwerkelijke operationele inzet ten behoeve van de oorlogstaak gering was, dient verder te worden vermeld dat dit aspect in de nieuwe omstandigheden aan belang heeft gewonnen. De Krijgsmacht wordt momenteel bij voortduring, weliswaar in relatief kleine aantallen, operationeel ingezet bij crisisbeheersingsoperaties voor VN, WEU en NAVO, terwijl de reactietijd soms kort is.

b. De kosten die zijn verbonden aan het herstellen van schade die wordt toegebracht door anti-militaristische acties, worden jaarlijks geschat op tenminste 1 Mf. De schade die werd aangericht sinds 1979 wordt geschat op tenminste 12 Mf, exclusief het incident 'Deelen'. Verder wordt personeel dat wordt ingezet voor de uitvoering van de extra bewakingstaken volgens geldende regelingen financieel gecompenseerd. Dit brengt, naast de reeds genoemde effecten voor de inzetbaarheid,

extra kosten met zich mee ten laste van de Defensie begroting.

c. Het is duidelijk dat het imago van de Krijgsmacht, een afgeleid belang, schade oploopt als enkelingen in staat blijken te zijn militaire onderdelen te betreden en ongestraft vernieling en of bekladdingen kunnen plegen. Dit effect werd in het verleden versterkt door de drang naar publiciteit bij de activisten. In de media kan de Krijgsmacht gepresenteerd worden als een organisatie die niet in staat is het eigen materieel adequaat te beveiligen. Deze beeldvorming, waarbij deels voorbij wordt gegaan aan de praktische omstandigheden als de grootte van de te beveiligen objecten en de opgelegde beperkingen bij de beveiliging tijdens vredetijd, lijkt verklaarbaar maar is niet acceptabel.

d. Imagoverlies heeft echter ook een interne component, want ook tegenover de eigen personeelsleden is het nauwelijks verklaarbaar dat enkelingen in staat blijken te zijn telkenmale voor grote schadeposten te zorgen. Anderzijds wordt personeel van de Krijgsmacht oneigenlijk belast met bewakingstaken, die niet bij het rangsniveau behoren. Hierdoor vallen negatieve effecten te bespeuren m.b.t. de motivatie van het personeel.

2.2. Bedreiging

De bedreigingen die vanuit anti-militaristische kring worden gericht tegen Defensie zijn de laatste jaren, zoals reeds werd gememoreerd in de inleiding, sterk veranderd. In eerste instantie was sprake van een breed gewortelde anti-militaristische beweging. Met het wegvallen van het maatschappelijke fundament veranderden ook de activiteiten gericht tegen Defensie. De rechtvaardiging van demonstratieve acties vonden de activisten in de onderwerpen:

- a. Oprichting van de Luchtmobiele Brigade.
- b. Levering overtollig defensie materieel aan Turkije.
- c. Laagvliegactiviteiten Goose Bay (Canada) i.v.m. Innu-indianen.
- d. Out-of-area operaties t.b.v. VN, NAVO of WEU.

Ook nu nog worden deze actie-items gehanteerd, echter nu worden slechts kleinschalige 'hit and run'- acties waargenomen, die gepleegd worden door een zeer kleine dadergroep. Ogenscheinlijk is het merendeel van de acties zelfs toe te schrijven aan één persoon. Het is onduidelijk of de activiteiten worden gepleegd vanuit een ideologie of dat er slechts een automatisme of frustratie aan ten grondslag ligt. De gewijzigde taakstelling, organisatie, Defensiebegroting en taakuitvoering van Defensie lijken de kleine harde kern van anti-militaristen echter volledig voorbij te zijn gegaan, danwel wordt daaraan geen waarde gehecht gezien hun opvattingen.

Het aantal gepleegde acties nam in 1993 met 30% toe tot ongeveer 250 per jaar. In 1994 werden tot dusverre (stand oktober 1994) 252 acties gemeld zodat ook dit jaar een toename te constateren valt. De aard van de acties bleef min of meer dezelfde; solistische 'hit and run'- acties in de vorm van kladden, knippen of betreden. Geconstateerd werd dat er tegen de Koninklijke Landmacht (KL) en Koninklijke Luchtmacht (Klu) nagenoeg evenveel acties werden uitgevoerd, hetgeen waarschijnlijk mede zijn oorzaak vindt in de toename van acties gericht tegen de Luchtmobiele Brigade. De acties tegen de KL waren voornamelijk gericht tegen hekken, gebouwen en voertuigen (het lekpijken van banden). Bij de Klu betrof het voornamelijk vernieling van hekken, bekladding van gebouwen en in een drietal gevallen het onklaar maken van de landingslichten. De Koninklijke Marine en de KMar bleven bij de acties vrijwel geheel buiten schot. De meeste acties vonden plaats in de provincies Gelderland, Utrecht en Noord-Brabant, waarbij opviel dat er m.n. in Utrecht een vrij sterke toename in acties te bespeuren viel. E.e.a. wordt naar alle waarschijnlijkheid veroorzaakt door het grote aantal acties tegen Vliegbasis Soesterberg i.v.m. het feit dat activisten er van uit gaan dat dit de thuisbasis

zal worden van de lucht component van de Luchtmobiele Brigade. De acties werden voornamelijk in de nachtelijke uren gepleegd. In ongeveer 4 % van de gevallen zijn verdachten bekend geworden c.q. aangehouden.

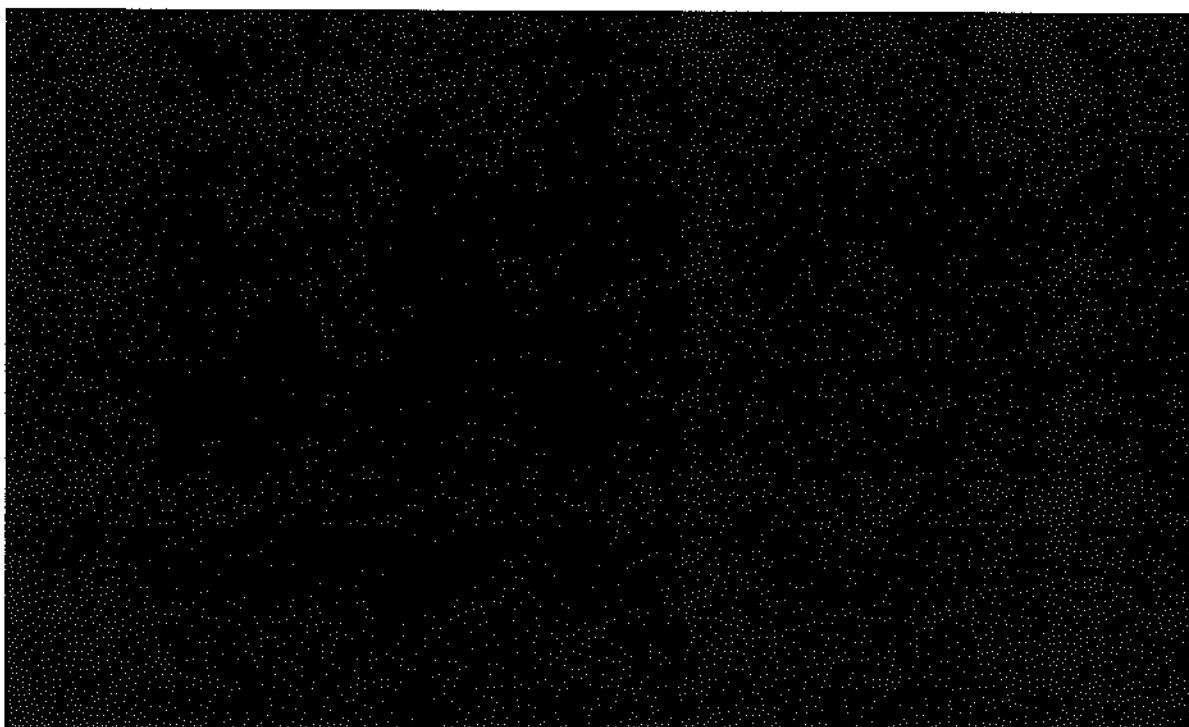
De modus operandi van de belangrijkste daderes [REDACTED] kenmerkt zich door mobiel, zelfstandig optreden en veiligheidsbewustzijn. In het algemeen reist ze per openbaar vervoer (ze beschikt over een OV-kaart) naar haar actie-doelen. Indien ze per trein reist neemt ze haar vouwfiets mee, soms wordt bij een NS station een fiets gehuurd. Veelal treedt ze alleen op, soms wordt ze samen gezien of opgepakt met [REDACTED] andere 'oud- gedienden'. Over haar actiedoelen spreekt ze zelden met anderen. Veelal worden voor acties door haar verkenningen uitgevoerd. Het gebruik van de telefoon beperkt ze zoveel mogelijk, aangezien ze er rekening mee houdt dat ze wordt afgeluisterd. Vanuit het verleden is bekend dat zij 'nieuwelingen in het milieu' slechts na lange tijd vertrouwt, omdat ze rekening houdt met verklikkers. Hiermee is het algemene gedragspatroon van [REDACTED] en haar feitelijke optreden tegen Defensieobjecten en materieel als in hoge mate onvoorspelbaar te kwalificeren.

[REDACTED] werd in juli 1994 in hoger beroep veroordeeld tot 8 maanden gevangenisstraf, vanwege het omhalen van een zendmast op het mobilisatiecomplex Erp (Vliegbasis Volkel). Tegen dit vonnis is zij in cassatie gegaan, waardoor een snelle uitvoering van de straf niet meer waarschijnlijk lijkt. Gezien in het licht van eerder gevoerd beleid terzake, kan niet worden uitge sloten dat de straf deels zal worden kwijtgescholden.

2.3. Weerstand

Het weerstandsvermogen van de Krijgsmacht in relatie tot anti-militaristische activiteiten bestaat uit een uitgebreid pakket aan beveiligingsmaatregelen, waarbij alle militaire objecten in Neder land in meerdere of mindere mate beveiligd worden.

In dit beeld wordt door de MID voorzien door middel van het wekelijkse CINTSUM en ad-hoc rapportages. Door tal van factoren kan echter slechts een algemeen dreigingsbeeld samengesteld worden, waardoor het niet mogelijk is concrete, op het object toegespitste, dreigingsinformatie bekend te stellen. Geconstateerd moet worden dat de rol van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, o.m. door de veranderde dreiging en de huidige visie op veiligheidswerk ten aanzien van proportionaliteit en subsidiariteit, als 'force multiplier' in relatie tot anti-militarisme is afgenomen. In dit kader moet vermeld worden dat de MID deels afhankelijk is van de BVD t.a.v. dreigingsinformatie over personen en organisaties buiten de Defensieorganisatie, in ieder geval dient gecoördineerd te worden bij uitvoering van deze taak gerelateerd aan de veiligheid en paraatheid van de Krijgsmacht, als de uitvoering daarvan plaatsvindt buiten het verantwoordelijkheidsgebied van de MID. Als gevolg hiervan kan nauwe lijks nog voorinformatie worden gegenereerd en kunnen commandanten dientengevolge geen gerichte beveiligingsmaatregelen meer treffen zodat noodgedwongen, krijgsmachtbreed, een relatief intensieve, kostbare bewaking in stand gehouden moet worden.

In het algemeen kan worden gesteld dat de Krijgsmacht, mede gezien in het licht van het beschikbare budget, in het kader van de beveiliging van militaire objecten een maximale inspanning levert. In een aantal gevallen kon hierdoor preventief worden opgetreden. Desondanks blijkt het niet mogelijk volledig te voorkomen dat schade wordt toegebracht aan militaire objecten. Het verder intensiveren van de beveiliging zal aan deze situatie naar verwachting niets veranderen.

2.4. Conclusie

In relatie tot het fenomeen anti-militarisme kan worden vastgesteld dat het weerstandsvermogen van de Krijgsmacht onvoldoende is om het overgrote deel van de knip-, klad-, en prikacties te pareren. Gesteld kan worden dat een eventueel acceptabel niveau in aantal en aard van acties voortdurend wordt overschreden. Gezien het onvoorspelbare karakter van de dreiging en de constatering dat het intensiveren van de bewakingsinspanning, binnen de geldende beperkingen tijdens vredesomstandigheden, slechts ten dele tot het beoogde effect heeft geleid, kan geconcludeerd worden dat er geen evenwicht bestaat tussen de capaciteit om militaire objecten te beveiligen enerzijds en de specifieke dreigingsvorm anderzijds. Het wordt sterk betwijfeld of een verdere intensivering van de bewakingsmaatregelen wel tot het gewenste resultaat zou leiden. Afgezet tegen

de bron van de dreiging, een zeer kleine harde kern van activisten, in relatie tot de te beschermen belangen zou bij een verdere intensivering van de beveiliging sprake zijn van een onevenredige inspanning. Verder dient vermeld te worden dat rol van de inlichtingendiensten als 'force multiplier' is afgenomen, waardoor de bewakingsinspanning niet meer direct tegen de concrete bedreiging kan worden gericht.

3. BEOORDELING HUIDIGE SITUATIE

Hoewel het aantal anti-militaristische acties de afgelopen jaren toenam kan niet worden gesproken van een verhoogde dreiging. De aard van de acties bleef de afgelopen jaren dezelfde.

De acties wekken in eerste instantie niet de indruk dat daarmee de paraatheid of operationele inzetbaarheid van de Krijgsmacht wordt aangetast. Bij een nadere beschouwing blijkt echter dat deze primaire belangen in een aantal gevallen in het geding zijn geweest. Hierbij wordt verwezen naar het incident op Deelen (1992) en een incident bij ASK 't Harde (1994), waarbij de operationele inzetbaarheid werd aangetast. Tevens werden andere belangen, genoemd in punt 2.1., van de Krijgsmacht aangetast.

De beveiligingsinspanning die door de krijgsmacht wordt geleverd, is hoog, waarbij vermeld wordt dat een verder intensivering waarschijnlijk niet zal leiden tot het stoppen of volledig voorkomen van vernielingsacties door anti-militaristen. Mede in verband met het afnemen van de rol van de inlichtingendiensten in het kader van anti-militarisme kunnen nauwelijks meer gerichte beveiligingsmaatregelen geadviseerd worden.

Gezien de afnemende interesse voor het fenomeen anti-militarisme en de ontwikkelingen rond het onderwerp Defensie in Nederland wordt niet verwacht dat er binnen deze beweging op de korte tot middellange termijn een opleving ontstaat. Evenmin wordt verwacht dat de actiebereidheid van de kleine harde kern anti-militaristen, aangevoerd van [REDACTED] onder invloed van het gewijzigde Defensiebeleid zal teruglopen.

Hiermede wordt geconstateerd dat de risico's voor de Defensieorganisatie bij een ongewijzigd beleid, op hetzelfde niveau zullen blijven.

4. GEWENSTE TOESTAND

4.1. Belang.

Gestreefd dient te worden naar een situatie waarbij de Krijgsmacht zoveel mogelijk gevrijwaard blijft van anti-militaristische acties die thans grotendeels worden uitgevoerd door eenlingen, zodat de genoemde belangen niet langer worden aangetast. Enerzijds betekent dit dat de primaire belangen, zoals de paraatheid en inzetbaarheid en vermindering van kosten ten gevolge van schade, worden veiliggesteld. Anderzijds zal de Krijgsmacht niet langer ongewenst gezichtsverlies lijden en kan de beveiligingsinspanning worden teruggebracht naar het normale niveau, waardoor de beveiligingsuitgaven kunnen verminderen, m.n. in de personele sfeer.

4.2. Bedreiging.

Hoewel de bedreigingen vanuit anti-militaristische kring tegen Defensie nooit tot nihil gereduceerd kunnen worden, moet worden gestreefd naar een situatie waarbij de actiebereidheid bij individuele activisten uit de kleine harde kern afneemt of wegvalt. Deze bereidheid lijkt deels te ontstaan door de normale exploitatie en inzet van het Defensie-apparaat. Het behoeft geen betoog dat hierin niet de wijziging zal optreden die de activisten zich wensen. Anderzijds kunnen activisten de actiebereidheid, ook bij zichzelf, slechts in stand houden als zij feitelijk in staat worden gesteld acties uit te voeren. Dit betekent dat de pakkans acceptabel moet zijn, men een bepaalde mobiliteit moet hebben, verzekerd

moet zijn van een onderkomen en een inkomen, en de tijd moet hebben acties te plegen. Bij het verminderen van de bedreiging door het reduceren van de actiebereidheid bij de activisten zullen deze praktische factoren in beschouwing moeten worden genomen. Verder dient te worden nagegaan in hoeverre psychische factoren een reden kunnen vormen voor het gedrag van betrokkene(n).

4.3. Weerstand.

Vastgesteld werd reeds dat een verdere intensivering van de defensieve (beveiligings-) maatregelen waarschijnlijk niet tot het gewenste resultaat zal leiden. Het weerstandsvermogen van de krijgsmacht dient in stand te worden gehouden totdat de actiebereidheid bij individuele activisten is verdwenen.

Het meer gericht inzetten van bewakingspersoneel en beveiligingsmiddelen aan de hand van concrete dreigingsinformatie is een mogelijke optie om het weerstandsvermogen te versterken. Hieraan zijn echter een aantal beperkingen verbonden. Hoewel in het verleden een aantal successen zijn geboekt met behulp van voorinformatie, kan worden gesteld dat de meest recente inzet van (technische) inlichtingenmiddelen tegen anti-militaristen, tijdens de nasleep van het incident bij Deelen, niet de benodigde informatie heeft gegenereerd. Gezien het feit dat de activisten veelal alleen opereren lijkt het nut van de inzet van agenten twijfelachtig, gezien de beperkte operationele mogelijkheden. Bovendien vormt de harde kern van activisten sinds jaren een vaste groep en lijkt het, mede vanwege het hoge veiligheidsbewustzijn in deze kringen, niet mogelijk om met menselijke bronnen hierin te opereren. Voorts zal de inzet van observatie- en volgpersoneel een onevenredige inspanning vergen, terwijl bruikbare opbrengst mede door de hoge mobiliteit van de activisten twijfelachtig, of van zeer korte duur zal zijn. Hiernaast kan als vraag worden gesteld of de inzet van bijzondere inlichtingenmiddelen tegen enkele personen die zich op deze wijze profileren, als proportioneel kan worden beschouwd.

5. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN PROBLEEMANALYSE

Op basis van het eerder genoemde kan worden vastgesteld dat het belang en het weerstandsvermogen zich niet fundamenteel zullen wijzigen. Concluderend kan worden gesteld dat een wijziging in de situatie pas zal kunnen worden bereikt als de bedreiging wordt verminderd. In punt 4.2. van deze analyse zijn daartoe een aantal aanknopingspunten opgesomd. Hieruit blijkt dat om de bedreiging te verminderen, het noodzakelijk is de omstandigheden te veranderen waarin activisten zich bevinden. Met name wordt gedacht aan de volgende aspecten:

a. Het benaderen van vermoedelijke dader(s). Bij het schijnbaar ontbreken van een ideologie bij daders aan de hand waarvan de acties kunnen worden verklaard, moet de mogelijkheid onderzocht worden om met hen (haar?) bijvoorbeeld in discussievorm en op basis van gelijkwaardigheid de onwenselijkheid van de acties te bespreken. Hierbij wordt voornamelijk gedacht aan een gesprek met [REDACTED]. Het gesprek zal vooraf moeten worden gegaan door een gedegen benaderingsonderzoek (m.m.v. dochter of vrienden?) waaruit aanknopingspunten kunnen komen die een mogelijke gespreksbasis aangeven. Een aanknopingspunt zou kunnen zijn dat de acties zelfs uit het oogpunt van de anti-militaristen nutteloos zijn; er wordt immers geen enkel effect mee bereikt dat binnen hun doelstellingen ligt.

b. Verhogen pakkans. De pakkans kan o.m. worden verhoogd door het verder betrekken van KMar en Politie bij de perifere beveiliging van militaire onderdelen. Tevens kan worden overwogen om een Krijgsmachtbreed signaleringssysteem op te bouwen waarbij Commandanten worden geïnformeerd over actuele waarnemingen van activisten bij militaire objecten. In de omgeving van Vlb. Soesterberg wordt reeds met een dergelijk systeem geëxperimenteerd en werden inmiddels enige resultaten geboekt. Voorts werden d.z.z. initiatieven ondernomen om de samenwerking met de Centrale Recherche van de KMar m.b.t. de risicovorm anti-militarisme te intensiveren.

c. Het consequent aangifte doen. Om extern de ernst van de problematiek aan te tonen is het noodzakelijk dat consequent aangifte wordt gedaan door de belangendragers (i.c. de Krijgsmacht delen) van anti-militaristische acties die hebben geleid tot schade.

d. Het consequent indienen van schadeverhaal. Door de Krijgsmacht delen kan bij elk incident dat kan worden toegeschreven aan een dader of dadergroep civielrechtelijk schadeverhaal worden ingediend. Hiermee wordt bereikt dat activisten, die veelal beperkte inkomsten hebben, minder financiële arm slag krijgen (kaalplukken).

e. Het mobiliseren van justitiële instanties. De bereidheid bij justitiële instanties om het probleem een hoge prioriteit te geven was de laatste jaren gering. Feitelijk betreffen de acties veelal niet meer dan eenvoudige vernieling. Aan de hand van de aangiften en het schadeverhaal (zie punt c en d hiervoor) echter, is het mogelijk de totale omvang van de problematiek aan te geven. Tevens zal dan ook bij justitiële instanties blijken dat een zeer kleine groep daders verantwoordelijk is voor de acties, waardoor het waarschijnlijk lijkt dat de bereidheid zal toenemen om aandacht te besteden aan het probleem. Het doel van het opvoeren van de bereidwilligheid zal tweeledig zijn, namelijk t.a.v. de uitvoering van opgelegde straffen en veroordelingen, alsmede het verzamelen van bewijslast.

Afgezien van prioriteitsstelling en proportionaliteit kan voorts de inzet van bijzondere inlichtingenmid delen ter versterking van het weerstandsvermogen, gerelateerd aan de genoemde Defensiebelang en en onder verantwoordelijkheid van de MID, overwogen worden. Het lijkt op dit moment geen twijfel meer dat van BVD-zijde, getoetst aan de aantasting van het belang 'de democratische rechtsorde', in verband met het proportionaliteitsbeginsel, vooralsnog geen activiteiten op dit gebied te verwachten zijn. Hierbij wordt nogmaals aangetekend dat de opbrengst aan bruikbare gegevens uit deze operationele/heimelijke bronnen naar verwachting (gebaseerd op ervaringsgegevens) gering zal zijn, terwijl het risico voor 'aanbranden' hoog moet worden ingeschat.

-geen - Maj. [REDACTED]

Van toepassing zijnde wijzigingen zijn in het achterliggende document.

**Persoonsgegevens
van derden**

Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

VERZENDLIJST, behorende bij probleemanalyse Anti-militarisme.

HACIV

HMID

PHMID/KM

PHMID/KL

PHMID/KLu

LSO/KM

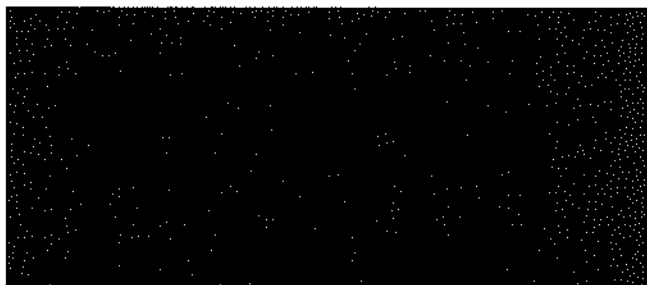
LSO/KL

LSO/KLu

C-MIDDET/NL

i.a.a.

pagina 1

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Bureau Contra-Inlichtingen

Postbus 20701

Aan: de Secretaris Generaal

2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon

Telegramadres: Ministerie van Defensie

Telefax nr. :

Kenmerk

Ons Nummer

Datum

DIS/95/12.14/2887

11 december 1995

Referte: -/-

Onderwerp

Overzicht anti-militaristische incidenten nr. 43/95

In bijlage treft u het door de MID, Bureau Contra-Inlichtingen opgestelde overzicht van anti-militaristische incidenten nr. 43/95 aan, waarnaar ik korthedshalve verwijs.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

Brigade generaal

Bijlagen	Bezoekadres	Rubricering	Doorkiesnummer
----------	-------------	-------------	----------------

- 1 -	Kaivermarkt 28		
-------	----------------	--	--

	2511 CB 's-Gravenhage		
--	-----------------------	--	--

Verzoek bij beantwoording datum, nummer en onderwerp van deze brief te vermelden.

Datum : 11 december 1995

Rubricering : [REDACTED]

Nummer : DIS/95/12.14/2887

Onderwerp : Overzicht anti-militaristische incidenten nr. 43/95

(O) Jongstleden maandag 4 december moest activist [REDACTED] zich melden bij de penitentiare inrichting "de Kruisberg" in Doetinchem. In deze instelling zal de activist een aan hem opgelegde gevangenisstraf van 6 weken moeten uitzitten wegens acties die hij in 1992 bij de vliegbasis de Peel heeft gepleegd. De acties bestonden onder meer uit het knippen van gaten in het hekwerk rond de basis en het leksteken van banden van militaire voertuigen.

commentaar: [REDACTED] Voorzover bekend is heeft de veroordeling betrekking op acties die [REDACTED] op de Peel heeft ontplooid vanuit een vredesaktiekamp van het VAK-mobiel bij de vliegbasis Volkel. Dit vredes aktie kamp werd gehouden in de periode 20-25 december 1992.

Er dient rekening te worden gehouden met de mogelijkheid dat er, in verband met de detentie van [REDACTED] steun/sympathie-betuigingsacties kunnen plaatsvinden bij militaire objecten. Dergelijke vormen van protest zijn in het verleden vaker geconstateerd tijdens perioden dat strafopleg ging aan anti-militaristen werd uitgevoerd.

(O) De raadkamer van de rechtbank in Den Bosch heeft afgelopen woensdag het voorarrest, waarin de activiste [REDACTED] verbleef, opgeheven. De intrekking was zeer tegen de zin van het Openbaar Ministerie. De officier van justitie wilde dat zij nog ten minste 30 dagen ingesloten zou blijven. De raadkamer vond dat daarvoor te weinig bewijs op tafel lag.

[REDACTED] werd op dinsdag 21 november in Eindhoven op heterdaad betrapt bij het bekladden van een reclamebord. Op een zgn. "billboard" met een autoreclame had zij de teksten "Ga toch fietsen" aangebracht.

In overleg met justitie werd zij door de politie ingesloten op verdenking van overtreding van artikel 352 van het wetboek van strafrecht (opzettelijk vernielen of onbruikbaar maken van een gebouw), een misdrijf waarop een gevangenisstraf staat van maximaal 4 jaar.

commentaar: [REDACTED] De grote overlast die betrokkene de politie van Eindhoven met haar kladactiviteiten bezorgde was aanleiding om betrokkene, in verzekerde bewaring te doen stellen. De politie verdenkt [REDACTED] er namelijk van dat ze de afgelopen drie maanden op zeker honderd andere reclameborden, viaducten en een parkeergarage soortgelijke teksten schilderde. Ook heeft ze in Eindhoven op militaire gebouwen de tekst "ontwapen" gekalkt.

Normaliter valt vernieling onder artikel 350 WvS, waarop een veel lagere straf staat, nl. twee jaar of een boete van ten hoogste zeshonderd gulden, op grond waarvan een voorarrest meestal achterwege blijft. Aangenomen wordt dat de verdenking dat zij de afgelopen maand meermaals soortgelijke feiten heeft gepleegd aanleiding was om het verzwarende artikel toe te passen. Justitie heeft terzake ook overleg gevoerd met de Koninklijke Marechaussee of er ten aanzien van betrokkene nog "openstaan de zaken" bekend waren.

In verband met het illegaal betreden van militaire terreinen en het beklimmen van een zendmast van de Luchtmacht nabij Erp samen met activist [REDACTED] in mei dit jaar moet [REDACTED] nog een gevangenisstraf van 5 maanden uitzitten.

Aangezien de aanhouding en het voorarrest resultaat waren van een civiel vergrijp was het bij de MID niet eerder bekend dat [REDACTED] vanwege het ontplooiën van milieu-gerelateerde acties vastzat. Bovendien houdt justitie geen centrale registratie bij van vergrijpen door één persoon ontplooid, maar

worden zaken per rechtbank ressort vastgelegd.

Haar milieu gerelateerde acties alsook het voorarrest verklaren overigens wel het lage aantal anti-militaristische acties dat de afgelopen weken haar typische kenmerken droeg. De activiste werd na het opheffen van het voorarrest op 5 december in vrijheid gesteld.

Overzicht anti-militaristische incidenten

Lees in vijf kolommen:

Weeknr./Plaats-datum/Geconstateerd/Bijzonderheden/bron

Nagekomen meldingen week 48

48/Eindhoven-011295/knipactie/Door een LB-patrouille werd tussen 12.00 en 12.30 uur geconstateerd dat een gat in het periferiehekwerk tussen de vliegbasis en het Prinses Irenekamp was geknipt /geschatte schade f. 150,--/KLu-KMAR

Rapportageperiode week 49

Geen meldingen ontvangen.

Totaal overzicht anti-militaristische acties voor de maand november 1995

Gedurende de maand november werden totaal 18 anti-militaristische acties gemeld. Daarbij werd voor naar schatting voor f. 10.950 schade aangericht aan defensie materieel en objecten. Het aantal incidenten lag daarmee op een gemiddeld niveau.

Van toepassing zijnde weigeringsgronden in het achterliggende document:

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

SHAPE CI AND SECURITY
SEMI-ANNUAL SUPPLEMENTARY INTELLIGENCE REPORT 1993
PERIOD 01 JAN - 31 DEC

1. GENERAL SUMMARY

a. During the reporting period no cases of espionage occurred. Legal representations of foreign intelligence services in the Netherlands showed a low level of activity.

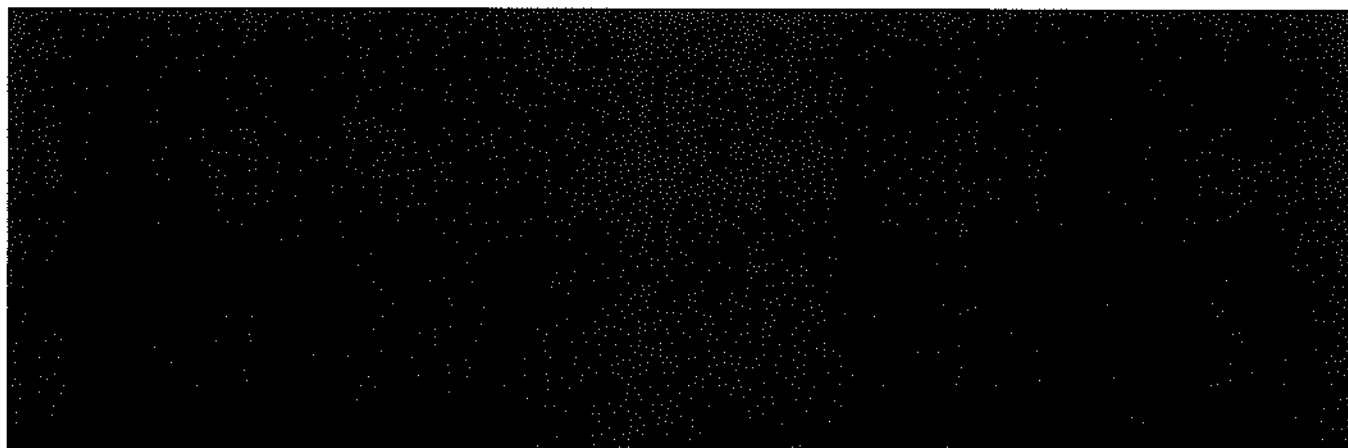
b. The action group RARA conducted a bomb-attack against the Dutch Welfare Ministry in july 1993. Nevertheless the general terrorist threat remained at a low level and there were no indications that terrorist organizations had planned actions against military targets in NL.

c. The level of subversive activities remained generally on the same level as during the last year. The activities, consisting of demonstrations, damaging military equipment, cutting of fences and trespassing, were aimed against NL-Air bases and NL-Army installations and other military equipment.

d. In relation to the conflict in the Balkan area the NL-Government continued to establish refugee-centres, some of them based in former military barracks. Until now there are no indication that these ethnic groups in the Netherlands will become more active.

2. ESPIONAGE

NR

3. SUBVERSION

a. Subversion directed against the defence organisation was of the same nature and level as during 1992. However a new trend seems to be developping: in two cases anti- militarist activists conducted a burglary in defence related industry objects. In one case the doers were arrested immediately after the burglary, they appeared to be five notorious anti-militarists.

b. In general the nature of the actions remained the same, i.e. not violent and aimed for publicity in the media. Activists generally perform "one man action" to cause damage to military objects. This damage remains a constant matter of concern.

In some cases activists succeeded in entering military installations by cutting fences and then cutting the tires of military vehicles. Also anti-militarist signs were painted on

objects and vehicles. The nucleus of the anti-militarist movement still consists of about 50 people, but only about 10 are responsible for actions like the above described. There are no indications that the anti militarists receive support from foreign intelligence services.

c. A peace action camp was organised by "VAK-mobiel" (Peace-action-camp-mobile) in the direct vicinity of Deelen airbase. The camp was used as a base to start minor actions against the airforce unit and some nearby army units. No severe incidents occurred. The camp was visited by only 9 activists, which is a further indication for the declining interest in the anti-militarist movement. These activities fit in the normal pattern of Dutch peace activists.

d. Demonstrations by peace- and other activist groups remained a continuously returning issue. It is anticipated that anti-militarists will focus their activities against:

- * the NL-Army Air Mobile Brigade

- * involvement of NL-Armed Forces in 'out of area' operations, especially in the case of a growing Dutch military involvement in former Yougoslavia.

- * low flying operations from Goose Bay (Can)

- * the establishment and extension of military shooting and training ranges in the Netherlands

- * the delivery of superfluous defence-materials to Turkey

e. Right wing extremism. Since the defence organisation is a reflection of the Dutch society, during 1993 a slight increase was observed in personnel with right wing sympathies, specifically amongst conscripts. In those, relatively few, cases that these sympathies lead to incidents, investigations were executed and adequate measures were taken. Until now this type of risk was of minor importance and it is assessed that it will remain on this level.

4. SABOTAGE

a. No sabotage cases were reported during this timeperiod.

5. TERRORISM

a. In july 1993 the Dutch anti-imperialist and autonomous left wing action group RARA (Revolutionaire Anti Racisti- sche Actie) conducted a bomb attack against the Ministry of Welfare in the Hague. The attack took place during the night hours. Although the

damage was extensive, nobody was injured. RARA is known for its actions against Dutch multinationals like SHELL, involved in South Africa.

Since 1991 the activities from this terrorist group are concentrating on the refugee policy of the Dutch government. According to their opinion this policy should be far more hospitable and social.

Within this cadre RARA conducted two bomb attacks in 1991: one on the house of the Secretary of the Ministry of Justice and another one on the Ministry of the Interior. Two actions were directed against military targets: in 1990 two units from the Royal Military Police, responsible for border control, were set on fire. In total RARA is responsible for more than 30 attacks in about nine years. It is expected that the group, consisting of about 10 to 15 people, will continue its activities, aiming for damage to objects and publicity. Based on the action patterns the terrorists apparently try to avoid casualties. It is very unlikely that the activities will be widened against Dutch or allied military targets.

b. During the reporting period no further terrorist related activities aimed at NL and ACE-units in the Netherlands occurred. In general the threat from IRA/PIRA against permanently stationed British personnel in the Netherlands is moderate. The threat against temporary residing Brits however, is assessed to be low.

c. Due to the fact that the NL-Armed Forces are participating in several international peace-keeping/peace enforcing operations a possible threat might arise in the areas of deployment or in the Netherlands itself.

d. There are no indications that terrorist structures from the former Yugoslavia are present within the Netherlands. The tension within the ethnic Yugoslav community in the Netherlands did not lead to violent actions so far. However it is expected that there is a violent potential within the Serbian, Croatian and Moslem groups. Although there is no concrete information, in the case of a growing military involvement in Bosnia-Herzegovina or the execution of offensive air operations by DENY FLIGHT units it is anticipated that these elements can become more active.

6. (NC) GENERAL ASSESSMENT

a. In general it can be stated that the CI threat in the Netherlands is at a low level and the security of NL-forces and NATO-forces, present in the Netherlands, is not affected.

b. There are no indications that hostile intelligence services

Van toepassing zijnde weigeringsgronden in het achterliggende document:

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

were involved in controlling anti-militarist activities.

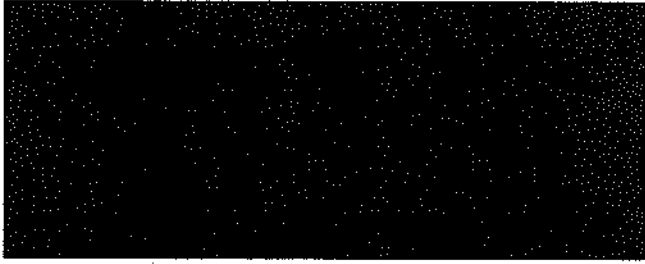
7. (NC) OUTLOOK/TRENDS/EXPECTED DEVELOPMENT

a. Although several nations have an operational capability in the Netherlands, the espionage level will probably remain at a low level.

b. The terrorist threat in the Netherlands will remain to be low, with possible activities from RARA, aiming for damage and publicity.

c. Activists will probably continue their demonstrative activities against NL-armed Forces and installations. It is expected that they will focus their attention on RNLAf-bases and the establishment of the NL-Army Air-Mobile-Brigade as well as the Dutch involvement in the former Yugoslavia. There is no evidence that future activities will be more violent or destructive as in the past.

d. Further continuation of anti-militarist activities is expected due to the relentless attitude of a small number of hard-core peace activists.

Date 13-09-1993

SHAPE CI AND SECURITY
SEMI-ANNUAL SUPPLEMENTARY INTELLIGENCE REPORT 1993
PERIOD 01 MAR - 30 SEP

1. [REDACTED] GENERAL SUMMARY

a. During the reporting period no cases of espionage occurred. Legal representations of foreign intelligence services in the Netherlands showed a low level of activity.

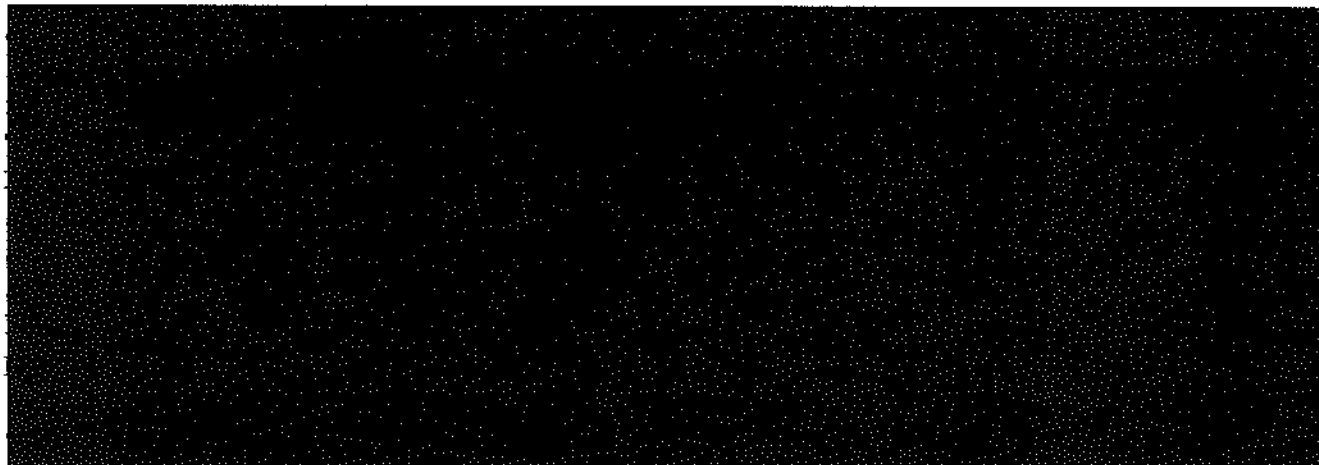
b. The action group RARA conducted a bomb-attack against the Dutch Welfare Ministry in july 1993. Nevertheless the general terrorist threat remained at a low level and there were no indications that terrorist organizations had planned actions against military targets in NL.

c. The level of subversive activities remained on the same level as during the last reporting period. The activities, consisting of demonstrations, damaging military equipment, cutting of fences and trespassing, were aimed against NL-Air bases and NL-Army installations and other military equipment.

d. In relation to the conflicts in the Balkan area the NL-Government continued to establish refugee-centres, some of them based in former military barracks. Until now there are no indication that these ethnic groups in the Netherlands will become more active.

2. [REDACTED] ESPIONAGE

NR

3. SUBVERSION

a. Subversion directed against the defence organisation was of the same nature and level as during the last reporting period. However a new trend seems to be developing: in two cases anti-militarist activists conducted a burglary in defence related industry objects. In one case the doers were arrested immediately after the burglary, they appeared to be five notorious anti-militarists. They were convicted to two months prison.

b. In general the nature of the actions remained the same, i.e. not violent and aimed for publicity in the media. Activists generally perform "one man action" to cause damage to military objects. This damage remains a constant matter of concern.

In some cases activists succeeded in entering military installations by cutting fences and then cutting the tires of military vehicles. Also anti-militarist signs

were painted on objects and vehicles. The nucleus of the anti-militarist movement still consists of about 50 people, but only about 10 are responsible for actions like the above described. There are no indications that the anti militarists receive support from foreign intelligence services.

c. A peace action camp was organised by "VAK-mobiel" (Peace-action-camp-mobile) in the direct vicinity of Deelen airbase. The camp was used as a base to start minor actions against the airforce unit and some nearby army units. No severe incidents occurred. The camp was visited by only 9 activists, which is a further indication for the declining interest in the anti-militarist movement.

d. Demonstrations by peace- and other activist groups remained a continuously returning issue. It is anticipated that anti-militarists will focus their activities against:

- * the NL-Army Air Mobile Brigade

- * involvement of NL-Armed Forces in 'out of area' operations, especially in the case of a growing Dutch military involvement in former Yugoslavia.

- * low flying operations from Goose Bay (Can)

- * the establishment and extension of military shooting and training ranges in the Netherlands

- * the delivery of superfluous defence-materials to Turkey

4. SABOTAGE

a. No sabotage cases were reported during this timeperiod.

5. TERRORISM

a. In july 1993 the Dutch anti-imperialist and autonomous left wing action group RARA (Revolutionaire Anti Racistische Actie) conducted a bomb attack against the Ministry of Welfare in the Hague. The attack took place during the night hours. Although the damage was extensive nobody was injured. RARA is known for its actions against Dutch multinationals like SHELL, involved in South Africa.

Since 1991 the activities from this terrorist group are concentrating on the refugee policy of the Dutch government. According to their opinion this policy should be far more hospitable and social.

Within this cadre RARA conducted two bomb attacks in 1991: one on the house of the Secretary of the Ministry of Justice and another one on the Ministry of the

Interior. Two actions were directed against military targets: in 1990 two units from the Royal Military Police, responsible for border control, were set on fire. In total RARA is responsible for more than 30 attacks in about nine years. It is expected that the group, consisting of about 10 to 15 people, will continue its activities, aiming for damage to objects and publicity. Based on the action patterns the terrorists apparently try to avoid casualties. It is very unlikely that the activities will be widened against Dutch or allied military targets.

b. During the reporting period no further terrorist related activities aimed at NL and ACE-units in the Netherlands occurred. In general the threat from IRA/PIRA against permanently stationed British personnel in the Netherlands is moderate. The threat against temporary residing Brits however, is assessed to be low.

c. Due to the fact that the NL-Armed Forces are participating in several international peace-keeping operations a possible threat might arise in the areas of deployment or in the Netherlands itself.

d. There are no indications that terrorist structures from the former Yugoslavia are present within the Netherlands. The tension within the ethnic Yugoslav community in the Netherlands did not lead to violent actions so far. However it is expected that there is a violent potential within the Serbian, Croatian and Moslem groups. In the case of a growing military involvement in Bosnia- Hercegovina it is well possible that these elements will become more active.

6. GENERAL ASSESSMENT

a. In general it can be stated that the CI threat in the Netherlands is at a low level and the security of NL-forces and NATO-forces, present in the Netherlands, is not affected.

b. There are no indications that hostile intelligence services were involved in controlling anti-militarist activities.

7. OUTLOOK/TRENDS/EXPECTED DEVELOPMENT

a. Although several nations have an operational capability in the Netherlands, the espionage level will probably remain at a low level.

b. The terrorist threat in the Netherlands will remain to be low, with possible activities from RARA, aiming for damage and

publicity.

c. Activists will probably continue their demonstrative activities against NL-armed Forces and installations. It is expected that they will focus their attention on RNLAf-bases and the establishment of the NL-Army Air-Mobile-Brigade as well as the Dutch involvement in the former Yugoslavia. There is no evidence that future activities will be more violent or destructive as in the past.

d. Further continuation of anti-militarist activities is expected due to the relentless attitude of a small number of hardcore peace activists.

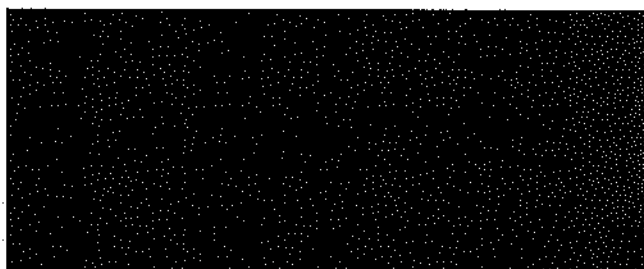
Van toepassing zijnde weigeringsgronden in het achterliggende document:

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

10

SHAPE CI AND SECURITY
SEMI-ANNUAL SUPPLEMENTARY INTELLIGENCE REPORT 1992
PERIOD 01 MAR - 30 SEP

1. GENERAL SUMMARY

a. Four representatives of the Commonwealth of Independent States (CIS) were expelled by the Netherlands Government during the reporting period. The group consisted of 3 journalists and 1 commercial attache. Furthermore a diplomat of the Yugoslavian embassy was expelled for intelligence related activities in september this year.

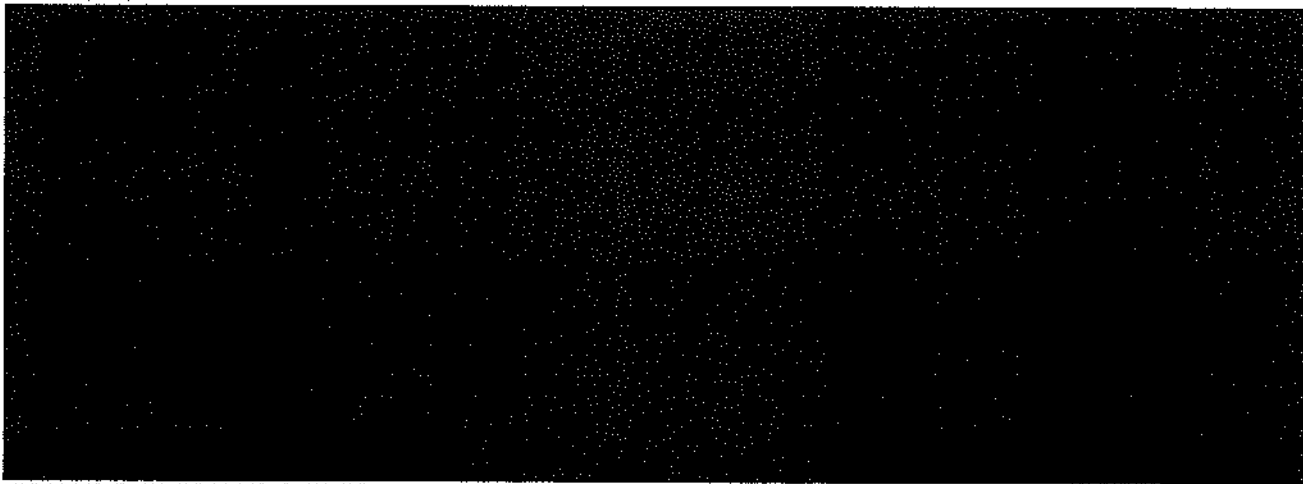
b. The terrorist-threat remained at a low level and there were no indications that terrorist organizations had planned actions against military targets in NL.

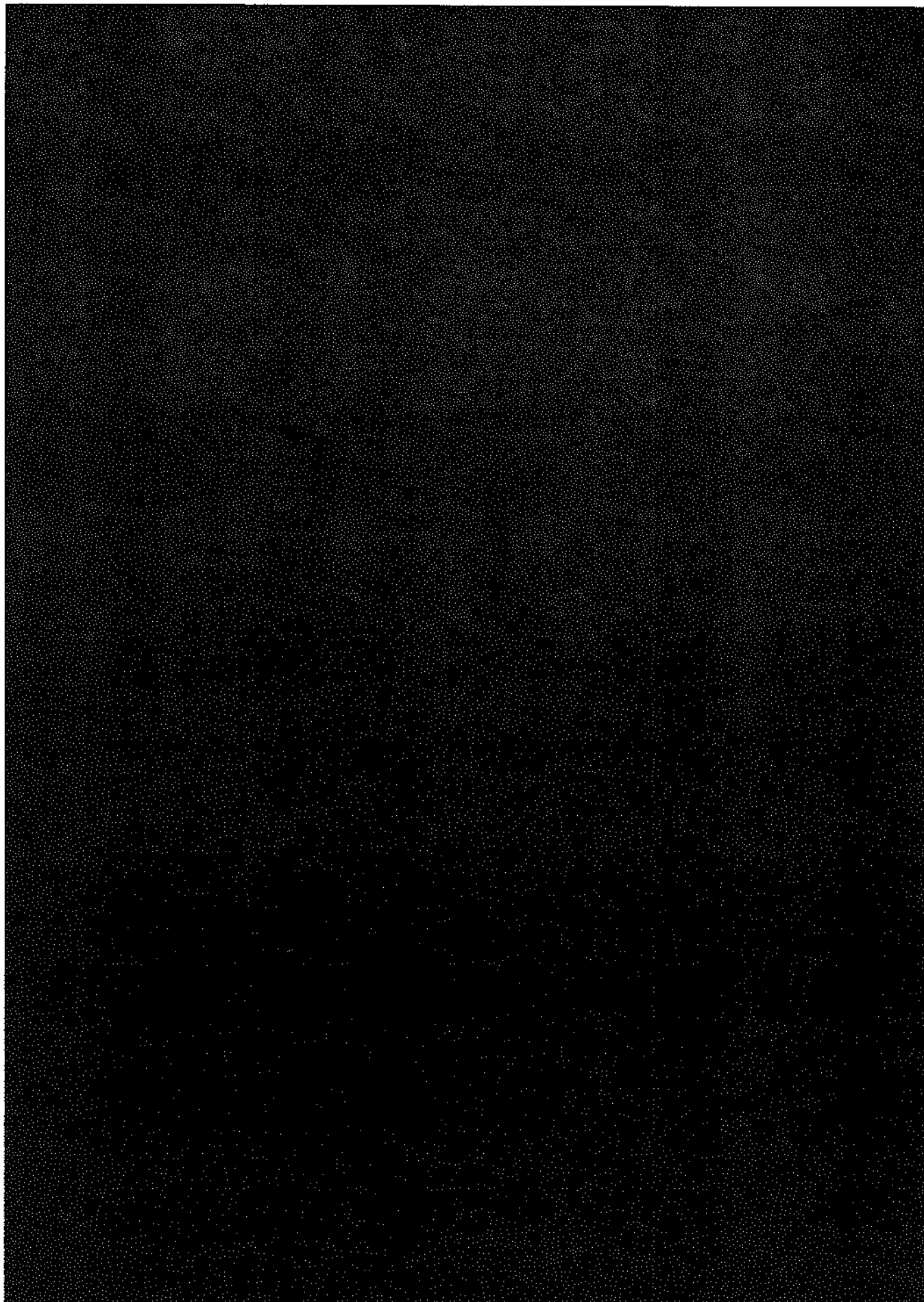
c. The level of subversive activities showed an increase during the first months of 1992. These activities, consisting of demonstrations, damaging military equipment, cutting of fences and trespassing, were aimed against NL-Air bases and NL-Army installations and equipment.

d. In relation to the conflicts in the Balkan area the NL-Government established refugee-centres, some of them based in former military barracks.

2. ESPIONAGE

NR

3. SUBVERSION

a. In general activism against NL- and NATO-forces in The Netherlands is not violent by nature. Activist groups are still looking for alternative goals to legalize their actions and to gain public support.

b. Malicious damage to military equipment and installations forms a constant matter of concern. In an increasing amount, cases of malicious damage were reported. Hard-core anti-militarist activists caused damage to military equipment and infra-structure. In some cases activists succeeded in entering military installations by cutting fences and then cutting tires of military vehicles. Also they succeeded in painting slogans on military infra-structure and vehicles.

Furthermore in several cases landing-lights of air bases were damaged in an attempt to interrupt military air-traffic. There are no indications that activities were controlled by hostile intelligence services.

c. Several times so called "Peace-action-camps" were organised by "VAK-mobiel" (Peace-action-camp-mobile) in the direct vicinity of military bases. The camps were used as a bases to start demonstrative actions or blockades of entrances of military establishments.

d. Demonstrations by peace- and other activist groups form a continuously returning issue. Several organisations announced that they will continue to demonstrate against:

- * establishment of and extension of military shooting- and training ranges
- * the NL-Army Air Mobile Brigade
- * involvement of NL-Armed Forces in 'out of area' operations
- * environmental pollution through military activities

4. SABOTAGE

a. No sabotage cases were reported during this timeperiod.

5. (NC) TERRORISM

a. During the reporting period no terrorist related activities aimed at NL and ACE-units in the Netherlands occurred. In general British diplomatic and military personnel stationed in the Netherlands will remain to be possible targets for the PIRA.

Due to the fact that the NL-Armed Forces are participating in international peace-keeping operations a possible threat might increase in the areas of deployment and as a result of that national security.

6. GENERAL ASSESSMENT

a. In general it can be stated that the CI threat in the Netherlands is at a low level and the security of NL-forces and NATO-forces, present in the Netherlands, is not affected.

b. There are no indications that hostile intelligence services were involved in controlling anti-militarist activities.

7. OUTLOOK/TRENDS/EXPECTED DEVELOPMENT

a. Activists will probably continue their demonstrative activities against NL-armed Forces and installations. It is expected that they will mainly focus their attention on RNLAF-bases and the establishment of the NL-Army Air-Mobile-Brigade.

b. There is no evidence that future activities will be more violent or destructive as in the past. The incident at Deelen AFB in februari 1992, where several helicopters were set on fire, is regarded as an exception, possibly even accidental.

c. Further continuation of anti-militarist activities is expected due to the relentless attitude of a small number of hard-core peace activists.

Van toepassing zijnde weigeringsgronden in het achterliggende document:

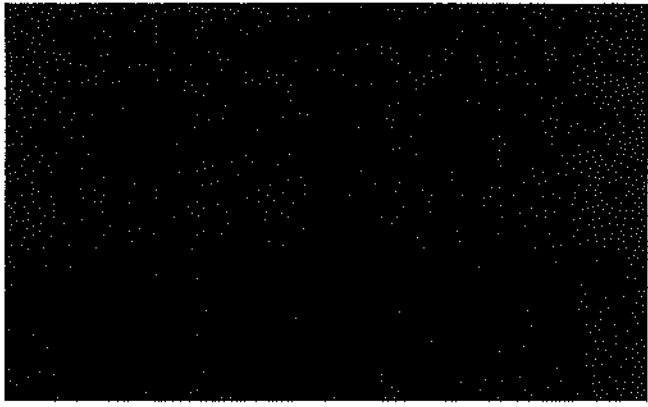
**Persoonsgegevens
van derden**

Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

Onderwerp : MID-CINTSUM 032/93

Datum : 23 augustus 1993

Nummer : DIS/93/011/2745

1. Algemeen/Samenvatting

- Doorgaan reünie Vredes Aktie Kamp ter discussie,
- (nog) geen belangstelling activisme voor PXD Oefening Solid Stance in Amsterdam,
- anti-taptoe-comitee Breda kondigt demonstratieve manifestatie aan.

2. Inlichtingen activiteiten

Nil.

3. Terrorisme & Dreigingsgraad

Terrorisme:

Nil.

Dreigingsgraad (cf. CM(55)15(FINAL), encl. E)

Nederlands grondgebied : ALFA (IRA/PIRA)

Bondsrepubliek : ALFA (IRA/PIRA)

Caraïbisch gebied : GEEN

4. Activisme

Doorgaan reünie Vredes Aktie Kamp ter discussie

Blijkens een artikeltje in een van de actiebladen bestaan nog altijd plannen voor het inrichten van een reünie Vredes Aktie kamp in de eerste week van september. Men houdt echter geen "aktiekamp" maar wil alleen een samenkomst om feestelijk het 10-jarig bestaan van de organisatie te vieren. De festiviteiten zullen in het bosperceel bij de vliegbasis Woensdrecht plaatsvinden (vide CINTSUM 023/93, dd. 26-06-93).

Afgelopen week werd bekend dat de reünie echter wegens gebrek aan belangstelling geen doorgang dreigt te vinden.

Binnen kringen van VAK-mobiel wordt daarom druk gediscussieerd over hoe men nu verder moet en of men op de ingeslagen weg moet voortgaan, danwel dat van de gemaakte plannen moet worden afgezien.

Verdere ontwikkelingen zullen nauwlettend worden gevolgd.

PXD oefening Solid Stance te Amsterdam

In de periode 23-27 sep. zal een groot aantal marineschepen in NAVO-verband een bezoek afleggen aan de Amsterdamse haven. Het bezoek vindt plaats na afloop van de NAVO-oefening "SOLID STANCE" welke daarvoor op de Atlantische oceaan is gehouden. Tegelijk zal op 24 sep. bij de marinekazerne een zgn. "Post Exercise Discussion" (PXD) worden gehouden. Aan deze bijeenkomst zal voorzover thans bekend is door ongeveer 250 hoge NAVO-autoriteiten worden

deelgenomen.

Gezien de vele voorbereidingen die nodig zijn om een dergelijk grootschalig bezoek in goede banen te leiden, waarbij op alle niveaus met diverse regionale en gemeentelijke instanties overleg wordt gevoerd, lijkt het welhaast onwaarschijnlijk dat anti-militaristische groeperingen in de regio hiervan geen lucht hebben gekregen.

Dienaangaande is het bijzonder opvallend dat aan dit evenement tot op heden door de diverse activistische groeperingen op nog geen enkele wijze aandacht is besteed, terwijl er uit de actiebladen evenmin ook maar enige bekendheid met het bezoek is gebleken.

In 1986, toen ter gelegenheid van de NAVO-oefening "Northern Wedding" een soortgelijk evenement in Amsterdam plaatsvond, vormde dit al maanden voorafgaande aan het bezoek aanleiding om uitgebreid in de bladen het ongenoegen met het bezoek ter sprake te brengen. Verder werden door regionale en lokale anti-militaristische groeperingen uit Amsterdam en langs het Noordzeekanaal zowel "openbare" als "geheime" acties tegen het bezoek aangekondigd en voorbereid. Tijdens het bezoek werden door leden van het actieplatform "Is het oorlog op het IJ", waaruit later de actiegroep MariNee voortkwam, diverse anti-militaristische acties gevoerd.

Vooralsnog vallen m.b.t. het bovenstaande twee conclusies te trekken nl.; men is niet op de hoogte van het komende bezoek zodat ook nog geen voorbereidingen voor tegen-acties konden worden getroffen; ofwel er bestaat geen interesse meer om tegen dergelijke evenementen iets te ondernemen.

Vermoedelijk is het laatste het geval, hieruit kan worden afgeleid dat brede anti-militaristische acties, die al geruime tijd door gebrek aan publieke belangstelling op een erg laag peil staan, niet meer voldoende draagvlak hebben om voldoende aanhang voor activiteiten als deze te kunnen mobiliseren.

5. Diversen

(U)Anti Taptoe Comitee Breda kondigt demonstratie aan

Van 25 augustus tot en met 4 september a.s. wordt te Breda de jaarlijkse Taptoe Breda georganiseerd. Het "anti taptoe comitee", een groepering samengesteld uit diverse geledingen uit de Bredaase regio, voert al sedert jaren actie tegen het militaristische element van dit muziektfeest. Ook voor dit jaar heeft bedoeld comitee demonstratieve activiteiten aangekondigd. Onder het motto "Taptoe is niet alleen muziek, maar er bestaat ook een binding met het leger", zal men op de Grote markt te Breda op 28 augustus een manifestatie organiseren.

In het verleden waren de activiteiten van het comitee altijd vreedzaam van aard en deden zich geen noemenswaardige verstoringen voor. Aangenomen wordt dat ook deze manifestatie een rustig en vreedzaam verloop zal krijgen. Naar het zich laat aanzien is dit tevens de laatste gelegenheid dat het comitee zich zal kunnen manifesteren, want waarschijnlijk zal de volgende taptoe naar elders in Nederland verplaatst worden.

6. Assessment

-De algemene anti-militaristische dreiging is laag, acties tegen militaire objecten cq. defensieorderbedrijven blijven deel uit maken van de gehanteerde actiemethoden. Ook "verkenning activiteiten" tegen defensieobjecten en het plegen van verrassingsacties bij defensieobjecten blijven tot het scala van mogelijkheden behoren.

-De terroristische dreiging afkomstig van IRA/PIRA tegen in Nederland permanent aanwezige Britse diplomatieke objecten en personen blijft hoog.

De dreiging tegen tijdelijk aanwezige Britse onderdanen is laag.
Het vroegtijdig in de publiciteit brengen van evenementen waarbij Britse onderdanen betrokken zijn, kan de dreigingsgraad tegen deze personen zeker als zij in het verleden actie geweest zijn in Noord-Ierland, verhogen.

-Het risico dat defensiebelangen, in relatie tot de Nederlandse aanwezigheid in het voormalige Joegoslavië, op korte termijn worden aangetast door terroristische activiteiten wordt als relatief laag ingeschat.

-Er is sprake van een verhoogd risico op het vlak van terroristische activiteiten in de conflictregio Bosnie-Herzegovina.

-Er zijn geen indicaties dat vanuit het anti-krijgsmacht gerichte activisme voorbereidingen worden getroffen voor acties in relatie tot de Nederlandse betrokkenheid bij VN-operaties in het voormalig Joegoslavië.

-Er is sprake van een algemene latente dreiging tav. de Nederlandse eenheden gestationeerd op Villafranca. Concrete dreigingsinformatie ontbreekt echter tot op heden.

-Er zijn geen meldingen ontvangen waaruit blijkt dat sprake is van CI-relevante incidenten en/of een CI-dreiging tegen Nederlandse eenheden gestationeerd in respectievelijk de Adriatische Zee, Cambodja, Angola en andere gebieden waar vertegenwoordigers van de Nederlandse krijgsmacht in het kader van NAVO/VN-taken aanwezig zijn.

Militaire Inlichtingendienst
Hoofd Sectie Analyse en Productie

Luitenant-Kolonel

pagina 2
MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst
Bureau Contra-Inlichtingen
Sectie Analyse & Productie

Aan :
Postbus 20701 - zie verzendlijst
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon

Telefax :

Uw brief Uw kenmerk Ons nummer Datum
DIS/93/011/2762 24 augustus 1993

Onderwerp:
Evenementenkalender/incidentenoverzicht/dreigingsanalyse 032/93

In bijlage treft u aan de in onderwerp vermelde rapportages,
waarnaar ik korthedshalve verwijs.

Militaire Inlichtingendienst
Hoofd Bureau Contra-Inlichtingen

Luitenant Kolonel

Bijlage(n) Bezoekadres Rubricering Doorkiesnummer

- 3 - Kalvermarkt 28

2511 CB 's-Gravenhage

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp van de brief te vermelden

EVENEMENTENKALENDER

******* Agenda wisselende evenementen/data *******

25aug-4sep93
taptoe Breda

27aug-31aug93
Vlootbezoek Braziliaansopleidingsschip Brasil aan Amsterdam

29aug-4sep93
Kano en windsurfwedstrijden op Grevelingenmeer, deelname door HQ no 2 group, RAF Germany. Organisatie: Britse ambassade.

31aug93
"Dag van het Verzet", op de Generaal Winkelmankazerne te Nunspeet, deelname door diverse prominente genodigden, w.o. Minister d'Ancona.

sep93
Expositie over Korps Rijdende Artillerie in de Saksen Weimarkazerne te Arnhem, waarbij ook aandacht zal zijn voor de periode na WO-II.

4sep93
Arnhem/Oosterbeek, Airbornemars 1993, veel Britse deelnemers, organisatie KL

4-5sep93
Viswedstrijden op de Vecht en Regge in omgeving van Ommen, waaraan door ong. 90 Britse militairen van het Rijnleger zal worden deelgenomen.
Organisatie lokale verenigingen.

4-6sep93
Oefening "Kameleon", lokatie kamp Oerpke in de BRD, deelname 41 Ltbrig en brig. ehdn.

7sep93
Nationale dodenherdenking Stichting Nationaal Indië Monument 1945-1962 te Roermond, mede-organisator KL

7-20sep93
Vlootbezoek aan Den Helder door Belgisch fregat BNS Wielingen (F910)

09-13sep93
Vlootbezoek aan Rotterdam door HMS York

10-13sep93
Wereldhavendagen te Rotterdam, waarbij vlootbezoeken plaatsvinden van diverse binnen- en buitenlandse marine en koopvaardij schepen.

11sep93

55-jarig bestaan Luchtmacht Electronische en technische school LETS,
Schaarsbergen, "Open Huis" voor de regio, organisatie KLU.

13-16sep93

Vlootbezoek XSV Loyal Helper aan Nijmegen

13-17sep93

Oefening CROSS CARE op informatiecentrum Soesterberg/KHO. Bij de oefening zullen o.m. procedures van GNK afvoer van patienten uitgevoerd worden. Deelname door drie krijgsmachtdelen. Diverse genodigden w.o. waarsch. MINDEF. Persaandacht middels landelijk persbericht. Verwachte belangstelling groot ivm. situatie in voormalig Joegoslavië. Organisatie: KL

14-16sep93

Vlootbezoek aan Den Helder door Belgisch schip BNS Crocus.

14-30sep93

Oefening BRAVE CENTAUR luask te Den Helder en straal 25 Km om vlb. de Peel, deelnemers staf 1 div, met staven 12, 13 en 52 brig. 101 divvagn, 104 verkbat, 11 gnbat, 25 afdlua, 103 avplbat, 101 matvzgat, 101 nbcontscie, 102 eovci. Organistie: KL

15sep93

CRITSEC bijeenkomst bij Afcent te Brunssum

17-18sep93

Veteranendag/"open dag" Saksen Weimarkazerne te Arnhem.

17-19sep93

Voetbaltournooi op HQ AFCENT, ihkv het ACE Contacts Programme. Deelnemende teams zijn o.a. eenheden van CINCENT, waarnaast ook teams meespelen uit Oekraïne, Hongarije, Polen, Tsjechië, Bjelo-Rusland, Slowakije en Rusland. Legering geschied in tenten op een van de lokaties: sportterrein "Slagheap" van HQ AFCENT, Hendrik v. Nassau v. Ouwerkerkkamp te Brunssum of Tapijnkazerne te Maastricht. Organisatie in handen van HQ AFCENT.

17-19sep93

Herdenking van de slag om Arnhem. Deelname o.a. door Britse paratroepen (ong. 100 pers.), welke worden gelegerd op de Harskamp. Zij zullen verder deelnemen aan speedmars (gebied Harskamp - Ginkelseheide). Organisatie: Stad Arnhem, militaire deel KL/KLu.

17-22sep93

Vlootbezoek aan Amsterdam door Italiaans zeil-trainingsvaartuig Americo Vespucci

20-24sep93

Vlootbezoek aan Amsterdam door HMS Broadsword (F88) en HMS Chatham (F87).

20-25sep93

Vlootbezoek aan Amsterdam door Franse onderzeeboot Psyche.

22-24sep93

Vlootbezoek aan Amsterdam door Amerikaans trainingsfregat FFT-1078, USS Joseph HEWES.

23-27sep93

NATO vlootbezoek aan Amsterdam na afloop oefening SOLID STANCE, met op 24sep bij de Marinekazerne Amsterdam PXD-meeting, waaraan deelname door ong. 250 hoge NATO-autoriteiten. Tevens vlootbezoek aan de Amsterdamse haven door ong. 30 NAVO-marineschepen.

Bezoekende eenheden: Franse jager Primauguet, fregat Le Henaff, fregat Le Bihan, mijnenvraag-ondersteuningsvaartuig Loire.

25sep93

Parade en taptoe in Katwijk, met optreden van tweetal Britse militaire bands, vermoedelijk aantal deelnemers ong. 85. Organisatie Stichting Taptoe Katwijk.

25-28sep93

Vlootbezoek aan Rotterdam door USN AOR Henry J. Kaiser (p/n 187)

30sep-10okt93

Oefening "DYNAMIC GUARD" in Turkije, deelname door 3e en 5e GGW. waarna in tussen 18okt en 6nov op Kreta ASP zal plaatsvinden.

15-18okt93

Vlootbezoek aan Den Helder door HMS Nottingham

25okt93

ASP op Kreta door 3e GGW.

25-27okt93

Vlootbezoek aan Amsterdam door Duitse onderzeeboot SSC U28 (p/n S177)

27okt93

Bezoek Hare Majesteit de Koningin aan de Luchtmobiele Brigade. Nadere bijzonderheden: notg.

1nov93

ASP op Kreta door 5e GGW.

17-20nov93

Vlootbezoek aan Amsterdam door Zweeds verband, bestaande uit: Korvetten Goteborg en Gavle, onderzeeboot Ostergotland en ondersteuningsvaartuig Belos.

19-22nov93

Vlootbezoek aan Rotterdam door HMS Fearless.

19-26nov93

Oefening VIPER BARRAGE, omgeving Kassel (GE), zuidoost van A49, ri Ritzlar-Felsberg - omgeving Homburg tot de zuidelijke lijn 46. Organisatie: KL

OVERZICHT VEILIGHEIDSINCIDENTEN DEFENSIE

Lees in vijf kolommen:

Weeknr./Plaats-datum/Geconstateerd/Bijzonderheden/Bron

Gedurende de afgelopen verslagperiode deden zich geen incidenten voor met een anti-militaristische achtergrond.

DREIGINGSANALYSE

1. Activisme

Doorgaan reünie Vredes Aktie Kamp ter discussie

Blijkens een artikeltje in een van de actiebladen bestaan nog altijd plannen voor het inrichten van een reünie Vredes Aktie kamp in de eerste week van september. Men houdt echter geen "aktiekamp" maar wil alleen een samenkomst om feestelijk het 10-jarig bestaan van de organisatie te vieren. De festiviteiten zullen in het bosperceel bij de vliegbasis Woensdrecht plaatsvinden (vide CINTSUM 023/93, dd. 26-06-93). Afgelopen week werd bekend dat de reünie echter wegens gebrek aan belangstelling geen doorgang dreigt te vinden. Verdere ontwikkelingen zullen nauwlettend worden gevolgd.

PXD oefening Solid Stance te Amsterdam

In de periode 23-27 sep. zal een groot aantal marineschepen in NAVO-verband een bezoek afleggen aan de Amsterdamse haven. Het bezoek vindt plaats na afloop van de NAVO-oefening "SOLID STANCE" welke daarvoor op de Atlantische oceaan is gehouden. Tegelijk zal op 24 sep. bij de marinekazerne een zgn. "Post Exercise Discussion" (PXD) worden gehouden. Aan deze bijeenkomst zal voorzover thans bekend is door ongeveer 250 hoge NAVO-autoriteiten worden deelgenomen.

Gezien de vele voorbereidingen die nodig zijn om een dergelijk grootschalig bezoek in goede banen te leiden, waarbij op alle niveaus met diverse regionale en gemeentelijke instanties overleg wordt gevoerd, lijkt het welhaast onwaarschijnlijk dat anti-militaristische groeperingen in de regio hiervan geen lucht hebben gekregen.

Dienaangaande is het bijzonder opvallend dat aan dit evenement tot op heden door de diverse activistische groeperingen op nog geen enkele wijze aandacht is besteed, terwijl er uit de actiebladen evenmin ook maar enige bekendheid met het bezoek is gebleken.

In 1986, toen ter gelegenheid van de NAVO-oefening "Northern Wedding" een soortgelijk evenement in Amsterdam plaatsvond, vormde dit al maanden voorafgaande aan het bezoek aanleiding om uitgebreid in de bladen het ongenoegen met het bezoek ter sprake te brengen. Verder werden door regionale en lokale anti-militaristische groeperingen uit Amsterdam en langs het Noordzeekanaal zowel "openbare" als "geheime" acties tegen het bezoek aangekondigd en voorbereid. Tijdens het bezoek werden door leden van het actieplatform "Is het oorlog op het IJ", waaruit later de actiegroep MariNee voortkwam, diverse anti-militaristische acties gevoerd.

Vooralsnog vallen m.b.t. het bovenstaande twee conclusies te trekken nl.; men is niet op de hoogte van het komende bezoek zodat ook nog geen voorbereidingen voor tegen-acties konden worden getroffen; ofwel er bestaat geen interesse meer om tegen dergelijke evenementen iets te ondernemen. Vermoedelijk is het laatste het geval, hieruit kan worden afgeleid dat brede anti-militaristische acties, die al geruime tijd door gebrek aan publieke belangstelling op een erg laag peil staan, niet meer voldoende draagvlak hebben om voldoende aanhang voor activiteiten als deze te kunnen

mobiliseren.

(U)Anti Taptoe Comitee Breda kondigt demonstratie aan

Van 25 augustus tot en met 4 september a.s. wordt te Breda de jaarlijkse Taptoe Breda georganiseerd. Het "anti taptoe comitee", een groepering samengesteld uit diverse geledingen uit de Bredaase regio, voert al sedert jaren actie tegen het militaristische element van dit muziekfestijn. Ook

voor dit jaar heeft bedoeld comitee demonstratieve activiteiten aangekondigd. Onder het motto "Taptoe is niet alleen muziek, maar er bestaat ook een binding met het leger", zal men op de Grote markt te Breda op 4 september a.s een manifestatie organiseren.

Aanvankelijk lag het in de bedoeling om op 28 augustus deze manifestatie te houden, doch het "noodlot" voor het comitee wil dat op deze dag ook een aantal festiviteiten plaatsvinden onder de naam "Bourgondisch Breda", waardoor de gemeente de eerder verleende toestemming voor 28 aug. introk.

In het verleden waren de activiteiten van het comitee altijd vreedzaam van aard en deden zich geen noemenswaardige verstoringen voor. Aangenomen wordt dat ook deze manifestatie een rustig en vreedzaam verloop zal krijgen.

Naar het zich laat aanzien is dit tevens de laatste gelegenheid dat het comitee zich zal kunnen manifesteren, want waarschijnlijk zal de volgende taptoe naar elders in Nederland verplaatst worden.

2. Assessment

-De algemene anti-militaristische dreiging is laag, acties tegen militaire objecten cq. defensieorderbedrijven blijven deel uitmaken van de gehanteerde actiemethoden. Ook "verkenning activiteiten" tegen defensieobjecten en het plegen van verrassingsacties bij defensieobjecten blijven tot het scala van mogelijkheden behoren.

-Er zijn geen indicaties dat vanuit het anti-krijgsmacht gerichte activisme voorbereidingen worden getroffen voor acties in relatie tot de Nederlandse betrokkenheid bij VN-operaties in het voormalig Joegoslavië.

Verzendlijst

MIDKM DET

MIDKLuDET

KL (MID)DET 111, 449, 450, 451

MID-LSO KM

MID-LSO KL

MID-LSO KLu

Centrale Recherche Informatiedienst

t.n.v. [REDACTED]

Binnenlandse Veiligheidsdienst

t.n.v. [REDACTED]

Centrale Recherche Koninklijke Marechaussee

t.n.v. Maj. [REDACTED]

Defensiestraf OZ-D

t.n.v. Lkol [REDACTED]

DJZ/IJB

t.n.v. mr. [REDACTED]

INTERN :

HMID

HACIV

HBIV

HARCH

CIF

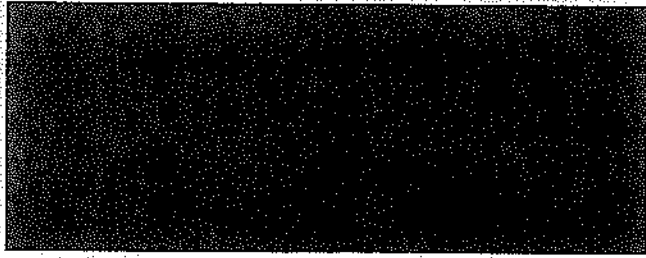
Van toepassing zijnde weigeringsgronden in het achterliggende document:

**Persoonsgegevens
van derden**

Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

Onderwerp : MID-CINTSUM 025/93

Datum : 5 juli 1993

Nummer : DIS/93/011/....

1. Algemeen/Samenvatting

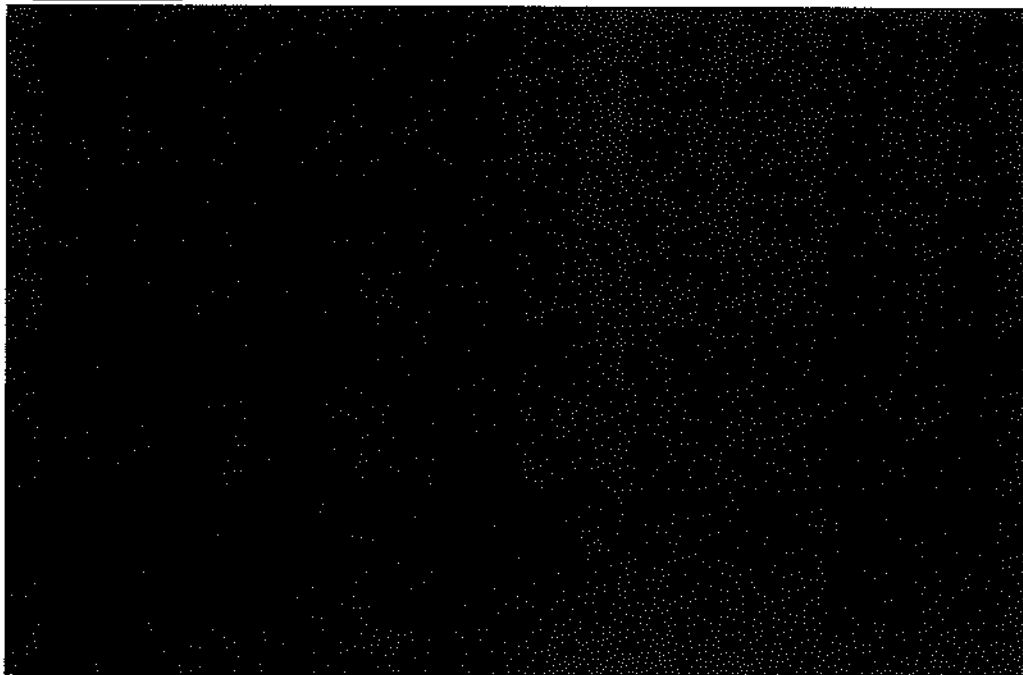
- Dreigingsinschatting activiteiten PKK,
- RARA bomaanslag op Ministerie van Sociale Zaken,
- demonstratie en blokkade tijdens "open dag" vliegbasis Eindhoven,
- kraakpand Koningsweg te Schaarsbergen ontruimd,
- dreigingselementen t.a.v. computergebruik in netwerken.

2. Inlichtingen activiteiten

Nil

3. Terrorisme & Dreigingsgraad

Terrorisme:

NR

■ RARA bomaanslag op Ministerie van Sociale Zaken

Op 1 juli pleegde de actiegroep Revolutionaire Anti Racistische Actie een bomaanslag op het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De bom veroorzaakte grote schade aan de vierde verdieping van het gebouw.

In de claimbrief stelde RARA dat de actie gericht was tegen "de spilfunctie in de jacht op illegalen", die het ministerie volgens de actiegroep vervult.

Hoewel twee eerdere actie (nl. de aanslagen op marechaussee kantoren te Arnhem en Oldenzaal) van RARA waren gericht tegen onderdelen van het Ministerie van Defensie, wordt er vooralsnog van uitgegaan dat de

dreiging tegen Defensie-objecten vanuit de RARA-hoek gering is. Er blijft desalniettemin sprake van een latente dreiging tegen Defensie-onderdelen die betrokken zijn bij de uitvoering van het vreemdelingenbeleid in Nederland, zoals de Koninklijke Marechaussee. Concrete aanwijzingen hieromtrent ontbreken echter. Hierbij wordt aangetekend dat na een aanslag een periode van relatieve rust in het activiteiten patroon van RARA gebruikelijk is.

Dreigingsgraad (cf. CM(55)15(FINAL), encl. E)

Nederlands grondgebied : ALFA (IRA/PIRA)

Bondsrepubliek : ALFA (IRA/PIRA)

Caraïbisch gebied : GEEN

4. Activisme

(U)Demonstratie en blokkade tijdens "open dag" vliegbasis Eindhoven

Een groep van ongeveer 15 anti-militaristen hield op 1 juli tijdens de "open dag" van de basis Eindhoven een demonstratie annex blokkade bij de hoofdpoot. Door de activisten werden spandoeken meegevoerd waarop o.m. de volgende leuzen waren te lezen: "Steelse blikken ongewenst", "Geen feest rond moordwapens" en "Stealth moordwapens". De demonstratie had een vreedzaam verloop en er deden zich verder geen incidenten voor.

Onder de activisten werden o.m. Gerrit van de Ent, Kees Koning, Gonda Doeve en een van de zusjes Smedema herkend.

(U)Kraakpand Koningsweg Schaarsbergen ontruimd

Afgelopen week hebben de "bewoners" van het sedert vorig jaar herfst, naast de Oranje Kazerne gelegen, gekraakte pand aan de Koningsweg te Schaarsbergen vrijwillig ontruimd.

De bewaking van het object dat oorspronkelijk eigendom is van het Ministerie van Defensie is in handen van het 446e IBC.

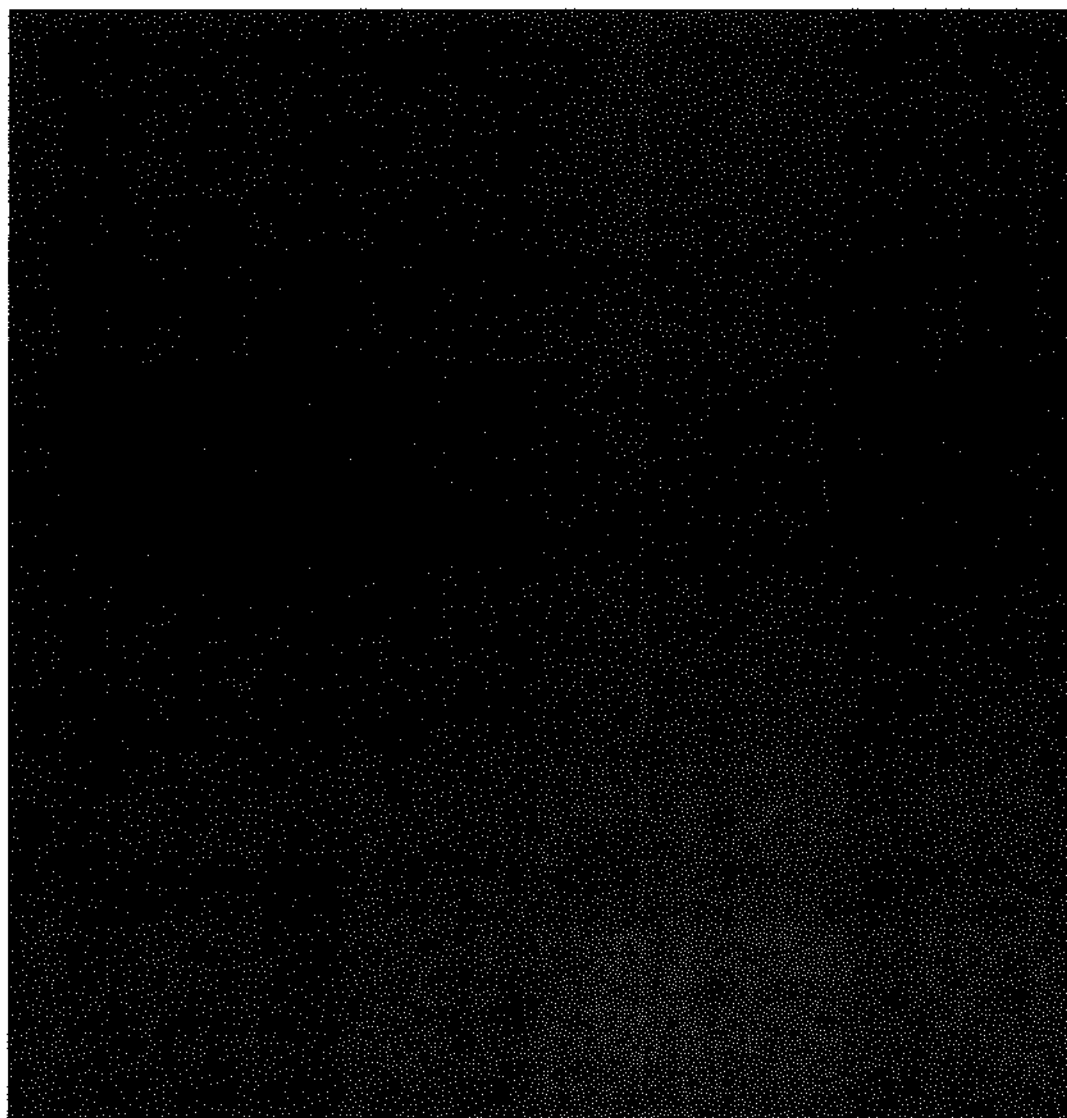
Defensie heeft in de periode dat het pand gekraakt was geen noemenswaardige hinder ondervonden van de bewoners, die voorzover kon worden nagegaan moeten worden ingedeeld in de categorie "gewone krakers".

Wel is geconstateerd dat de krakers op incidentele basis "hand-en-span-diensten" ten behoeve van anti-militaristen hebben verleend.

Onder meer hebben tijdens de laatste actieperiode van VAK-mobiel enkele "VAK-kers" eenmaal op het terrein overnacht, waarbij zij kennelijk zoveel overlast veroorzaakten dat zij door de krakers op het terrein werden ingesloten en de anti-militaristen zich de volgende ochtend een weg naar buiten hebben moeten "knippen".

5. Diversen

NR

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

6. Assessment

- De algemene anti-militaristische dreiging is laag, acties tegen militaire objecten cq. defensieorderbedrijven blijven deel uit maken van de gehanteerde actiemethoden. Ook "verkenning activiteiten" tegen defensieobjecten en het plegen van verrassingsacties bij defensieobjecten blijven tot het scala van mogelijkheden behoren.
- De terroristische dreiging afkomstig van IRA/PIRA tegen in Nederland permanent aanwezige Britse diplomatieke objecten en personen blijft hoog. De dreiging tegen tijdelijk aanwezige Britse onderdanen is laag.
Het vroegtijdig in de publiciteit brengen van evenementen waarbij Britse onderdanen betrokken zijn, kan de dreigingsgraad tegen deze personen zeker als zij in het verleden actie geweest zijn in Noord-Ierland, verhogen.
- Het risico dat defensiebelangen, in relatie tot de Nederlandse aanwezigheid in het voormalige Joegoslavië, op korte termijn worden aangetast door terroristische activiteiten wordt als relatief laag ingeschat.
- Er is sprake van een verhoogd risico op het vlak van terroristische activiteiten in de conflictregio Bosnie-Herzegovina.
- Er zijn geen indicaties dat vanuit het anti-krijgsmacht gerichte activisme voorbereidingen worden getroffen voor acties in relatie tot de Nederlandse betrokkenheid bij VN-operaties in het voormalig Joegoslavië.
- Er is sprake van een algemene latente dreiging tav. de Nederlandse eenheden gestationeerd op Villafranca. Concrete dreigingsinformatie ontbreekt echter tot op heden.
- Er zijn geen meldingen ontvangen waaruit blijkt dat sprake is van CI-relevante incidenten en/of een CI-dreiging tegen Nederlandse eenheden gestationeerd in respectievelijk Cambodja, de Adriatische Zee, Angola en andere gebieden waar vertegenwoordigers van de

Nederlandse krijgsmacht in het kader van NAVO/VN-taken aanwezig zijn.

- Hoewel de activiteiten van het PKK overal in Europa manifest aanwezig zijn, is de verwachting dat e.e.a. voor ons land uitstraling zal hebben naar de krijgsmacht nihil.

Militaire Inlichtingendienst
Hoofd Sectie Analyse en Productie

Luitenant-Kolonel

Van toepassing zijnde weigeringsgrond in het achterliggende document:

**Persoonsgegevens
van derden**

Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Onderwerp : MID-CINTSUM 023/93

Datum : 21 juni 1993

Nummer : DIS/93/011/2100

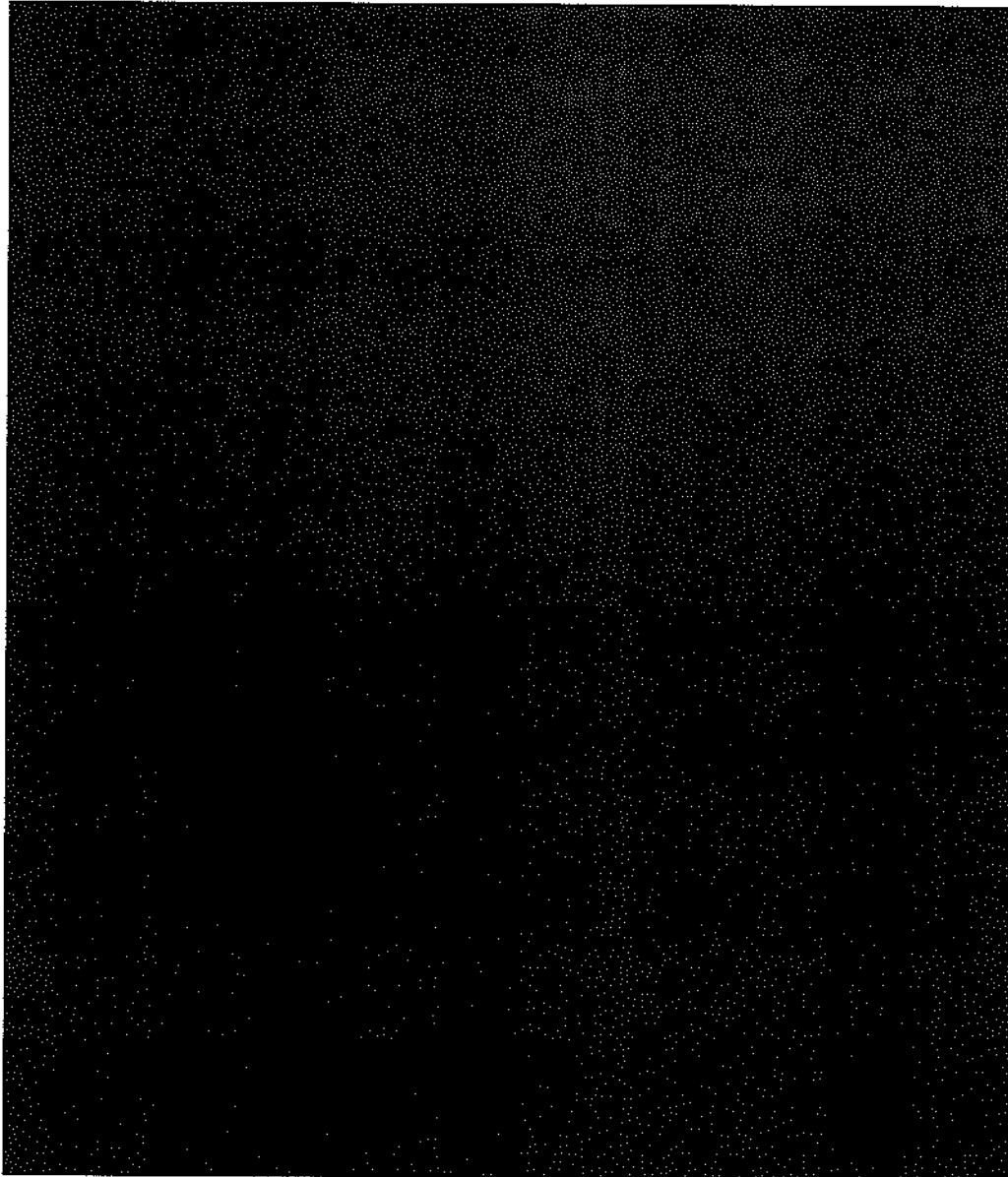
1. Algemeen/Samenvatting

- Terroristische dreiging in Bosnie-Hercegovina,
- PKK kondigt oorlog op alle fronten tegen Turkije aan,
- rechtszaak tegen "vijf (anti-militaristen) van Hengelo",
- reunie Vredes-Aktie-Kamp in september

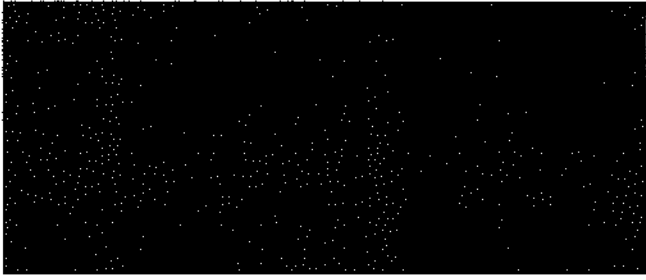
2. Inlichtingen activiteiten

3. Terrorisme & Dreigingsgraad

Terrorisme:

NR

Dreigingsgraad (cf. CM(55)15(FINAL), encl. E)

Nederlands grondgebied : ALFA (IRA/PIRA)

Bondsrepubliek : ALFA (IRA/PIRA)

Caraïbisch gebied : GEEN

4. Activisme

(U)Proces tegen "de vijf van Hengelo"

Op dinsdag 15 juni diende in Almelo het proces tegen de vijf anti-militaristen die op 9 mei jl. een inbraak pleegden bij het defeniesorderbedrijf Hollandse Sigaal Apparaten ten Hengelo.

Tegen hen werd twee maanden onvoorwaardelijk en een evenlange voorwaardelijke gevangenisstraf geeist.

Activist ████████ verklaarde nog dat als men hen wilde straffen om te voorkomen dat zij opnieuw actie gingen voeren, dit zinloos was.

"Geen enkel Openbaar Ministerie krijgt ons klein. Wij gaan door men onze strijd tegen wapenindustrie en het leger", aldus ████████

Vredesactiviste ████████ een van de daders, werd onmiddellijk na de rechtzitting aangehouden omdat zij nog 8 dagen gevangenisstraf moest gaan uitzitten voor een eerder aan haar opgelegde straf.

De rechtzitting werd bijgewoond door ruim twintig sympathisanten van de vijf verdachten. Voor enkele van hen was de zaak aanleiding te demonstreren voor het complex van Signaal te Hengelo en bij de rechtbank in Almelo.

De uitspraak in de zaak is op 23 juni a.s.

(U)Reunie Vredes-Aktie-Kamp in september

VAK-mobiel organiseert ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de organisatie in september een bijzonder Vredes-Aktie-Kamp.

De wijze waarop aan dit reunie-VAK invulling zal worden gegeven staat nog geheel open, maar er wordt gedacht aan het inrichten van een kamp bij de vliegbasis Woensdrecht (waar het immers allemaal begon). Ook de datum is nog niet exact bekend, maar vermoedelijk zal het weekeinde van 3-5 september hiervan deel uit maken.

Zodra meer informatie mbt. tot dit VAK bekend wordt, zal hierop nader worden ingegaan.

Een aantal activisten heeft tijdens het laatste Vredes-Aktie-Kamp bij de vliegbasis Deelen kennelijk toch wat frustratie gevoelens opgelopen. Met name de voortdurende en steeds nadrukkelijke

aanwezigheid van personeel van de Koninklijke Marechaussee bleek aanleiding voor veel ergernis. De activisten voelden zich hierdoor gehinderd v.w.b. hun mogelijkheden voor het uitvoeren van door hen geplande "prikacties". Een en ander blijkt uit een aantal artikelen in de diverse actiebladen.

Het is derhalve niet geheel ondenkbeeldig dat men zich in de toekomst was vaker zal gaan wenden tot het uitvoeren van heimelijk voorbereide zgn. "verrassingsacties".

5. Diversen

NR

6. Assessment

- De algemene anti-militaristische dreiging is laag, acties tegen militaire objecten cq. defensieorderbedrijven blijven deel uit maken van de gehanteerde actiemethoden. Ook "verkenningactiviteiten" tegen defensieobjecten en het plegen van verrassingsacties bij defensieobjecten blijven tot het scala van mogelijkheden behoren.
- De terroristische dreiging afkomstig van IRA/PIRA tegen in Nederland permanent aanwezige Britse diplomatieke objecten en personen blijft hoog. De dreiging tegen tijdelijk aanwezige Britse onderdanen is laag.
Het vroegtijdig in de publiciteit brengen van evenementen waarbij Britse onderdanen betrokken zijn, kan de dreigingsgraad tegen deze personen zeker als zij in het verleden actie geweest zijn in Noord-Ierland, verhogen.
- Het risico dat defensiebelangen, in relatie tot de Nederlandse aanwezigheid in het voormalige Joegoslavië, op korte termijn worden aangetast door terroristische activiteiten wordt als relatief laag ingeschat.
- Er is sprake van een verhoogd risico op het vlak van terroristische activiteiten in de conflictregio Bosnie-Herzegovina.
- Er zijn geen indicaties dat vanuit het anti-krijgsmacht gerichte activisme voorbereidingen worden getroffen voor acties in relatie tot de Nederlandse betrokkenheid bij VN-operaties in het voormalig Joegoslavië.
- Er is sprake van een algemene latente dreiging tav. de Nederlandse eenheden gestationeerd op Villafranca. Concrete dreigingsinformatie ontbreekt echter tot op heden.
- Er zijn geen meldingen ontvangen waaruit blijkt dat sprake is van CI-relevante incidenten en/of een CI-dreiging tegen Nederlandse eenheden gestationeerd in respectievelijk Cambodja, de Adriatische Zee, Angola en andere gebieden waar vertegenwoordigers van de Nederlandse krijgsmacht in het kader van NAVO/VN-taken aanwezig zijn.

Militaire Inlichtingendienst

Hoofd Sectie Analyse en Productie

Luitenant-Kolonel

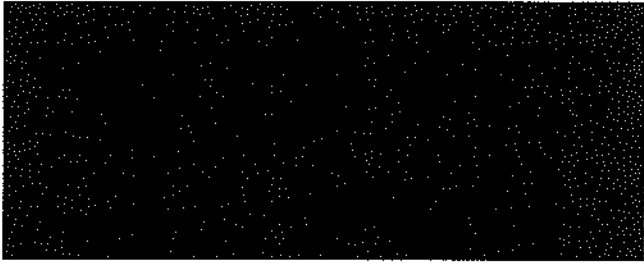
Van toepassing zijnde weigeringsgronden in het achterliggende document:

**Persoonsgegevens
van derden**

Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

Onderwerp : MID-CINTSUM 021/93

Datum : 7 juni 1993

Nummer : DIS/93/011/1903

1. Algemeen/Samenvatting

- Toestand mbt het conflict in voormalig "Joegoslavie",
- Verloop actieperiode VAK-mobiel bij Deelen,
- proces tegen "vijf van Hengelo".

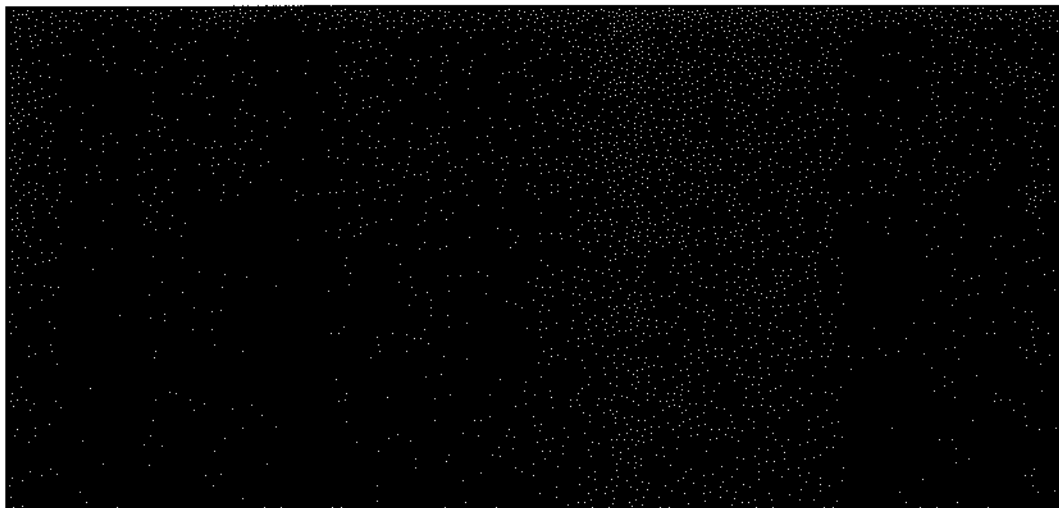
2. Inlichtingen activiteiten

Nil

3. Terrorisme & Dreigingsgraad

Terrorisme:

NR

Dreigingsgraad (cf. CM(55)15(FINAL), encl. E)

Nederlands grondgebied : ALFA (IRA/PIRA)

Bondsrepubliek : ALFA (IRA/PIRA)

Caraïbisch gebied : GEEN

4. Activisme

■ Actieperiode VAK-mobiel; kalm verloop - lage opkomst

De actieperiode van het VAK-mobiel bij de vliegbasis Deelen verliep geheel overeenkomstig de verwachtingen op rustige en ordelijke wijze. Het aantal deelnemers aan het kamp bleef daarentegen beneden verwachting.

Gedurende de gehele periode werden in totaal niet meer dan tussen de vijf en negen aanwezigen geteld.

De incidenten die zich in de omgeving van Deelen voordeden waren nauwelijks van betekenis en beperkten zich tot (de gebruikelijke) knip- en kladacties.

Op woensdag 3 juni werden ■ bij het "Air Traffic Control Centr" te Nieuw Milligen opgepakt nadat zij het terrein ervan onbevoegd hadden betreden.

Het gevoerde "openbare orde" beleid heeft niet tot onoverkomenlijke problemen geleid en de activisten gaven steeds gewillig gehoor aan de eis om 's nachts het kamp te ontruimen.

■ Proces ten "vijf van Hengelo"

Op dinsdag 15 juni a.s dient bij de Arrondissementsrechtbank te Almelo het proces tegen de vijf anti-militaristen die in de nacht van 8 op 9 mei jl. ingebroken hebben bij het defensieorderbedrijf Hollandse Signaal Apparaten te Hengelo.

Tegelijkertijd zullen sympathisanten bij het bedrijf een demonstratie houden die het thema "keer je tegen de waanzin van de wapenproductie en - handel" meekrijgt. Ook ligt het in de bedoeling dat er tijdens het proces in Almelo een "picket-line" wordt georganiseerd.

5. Diversen

Nil

6. Assessment

-De algemene anti-militaristische dreiging is laag, acties tegen militaire objecten cq. defensieorderbedrijven blijven deel

uit maken van de gehanteerde actiemethoden. Ook het verrichten van "verkenningactiviteiten" tegen defensieobjecten en het uitvoeren van verrassingsacties bij defensieobjecten blijft tot de mogelijkheden behoren.

-De terroristische dreiging afkomstig van IRA/PIRA tegen in Nederland permanent aanwezige Britse diplomatieke objecten en personen blijft hoog. De dreiging tegen tijdelijk aanwezige Britse onderdanen is laag.

Het vroegtijdig in de publiciteit brengen van evenementen waarbij Britse onderdanen betrokken zijn, kan de dreigingsgraad tegen deze personen zeker als zij in het verleden actie geweest zijn in Noord-Ierland, verhogen.

-Het risico dat defensiebelangen, in relatie tot de Nederlandse aanwezigheid in het voormalige Joegoslavië, op korte termijn worden aangetast door terroristische activiteiten wordt als relatief laag ingeschat.

Er zijn geen indicaties dat vanuit het anti-krijgsmacht gerichte activisme voorbereidingen worden getroffen voor acties in relatie tot de Nederlandse betrokkenheid bij VN-operaties in het voormalig Joegoslavië.

-Er is sprake van een algemene latente dreiging tav. de Nederlandse eenheden gestationeerd op Villafranca. Concrete dreigingsinformatie ontbreekt echter tot op heden.

Militaire Inlichtingendienst
Hoofd Sectie Analyse en Productie

Luitenant-Kolonel

Van toepassing zijnde weigeringsgronden in het achterliggende document:

**Persoonsgegevens
van derden**

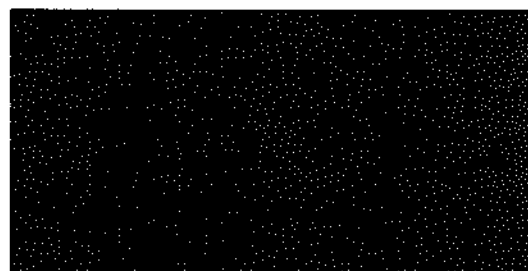
Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

1. The first part of the document is a list of the names of the people who were present at the meeting. The names are listed in alphabetical order.

2. The second part of the document is a list of the topics that were discussed at the meeting. The topics are listed in alphabetical order.

Vredes Aktie Kamp te Deelen

Vandaag begint bij de vliegbasis Deelen een nieuwe actieperiode van VAK-mobiel. Het Vredes Aktie Kamp, dat aan de zuid-zijde van de basis op de oude Duitse rolbaan wordt ingericht, duurt dit keer tot 5 juni a.s.

Verwacht wordt dan aan het kamp gemiddeld door ongeveer 20 personen zal worden deelgenomen.

In eerste instantie zullen de deelnemers een aantal ludieke danwel sportieve activiteiten uitvoeren met het oogmerk positieve publiciteit te verkrijgen voor de "anti-militaristische zaak".

Desondanks kan niet geheel worden uitgesloten dat activisten op individuele basis klad- of knipacties uitvoeren of militair terrein zullen betreden.

Het optreden van de openbare orde instanties (politie, KMAR) rond de vliegbasis zal er tijdens de actieperiode op gericht zijn schade aan militaire objecten te voorkomen, terwijl men tevens concentraties van anti-militaristen in de nabijheid van militaire objecten wil verminderen. Het moet niet uitgesloten worden dat e.e.a. bij eventuele acties tot een verharding kan leiden.

5. Diversen

NR

6. Assessment

-Anti-militaristische acties tegen militaire objecten cq. defensieorderbedrijven blijven deel uit maken van de gehanteerde actiemethoden. De aandacht wordt gevestigd op de mogelijkheid voor "verkenningactiviteiten" tegen defensie-objecten, terwijl ook verrassingsacties zoals het bekladden en het aanrichten van vernielingen bij defensieobjecten tot de mogelijkheden blijven behoren.

-De terroristische dreiging afkomstig van IRA/PIRA tegen in Nederland permanent aanwezige Britse diplomatieke objecten en personen blijft hoog. De dreiging tegen tijdelijk aanwezige Britse onderdanen is laag.

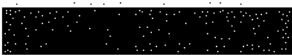
Het vroegtijdig in de publiciteit brengen van evenementen waarbij Britse onderdanen betrokken zijn, kan de dreigingsgraad tegen deze personen zeker als zij in het verleden actie geweest zijn in Noord-Ierland, verhogen.

-Het risico dat defensiebelangen, in relatie tot de Nederlandse aanwezigheid in het voormalige Joegoslavië, op korte termijn worden aangetast door terroristische activiteiten wordt als relatief laag ingeschat.

Er zijn geen indicaties dat vanuit het anti-krijgsmacht gerichte activisme voorbereidingen worden getroffen voor acties in relatie tot de Nederlandse betrokkenheid bij VN-operaties in het voormalig Joegoslavië.

- Er is sprake van een algemene latente dreiging tav. de Nederlandse eenheden gestationeerd op Villafranca. Concrete dreigings informatie ontbreekt echter tot op heden.

Militaire Inlichtingendienst
Hoofd Sectie Analyse en Productie

Luitenant-Kolonel

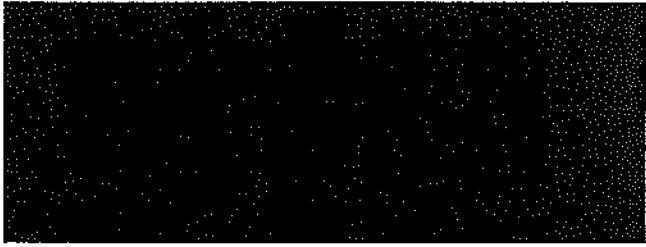
Van toepassing zijnde weigeringsgronden in het achterliggende document:

**Persoonsgegevens
van derden**

Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

Onderwerp : MID-CINTSUM 015/93

Datum : 19 april 1993

Nummer : BCI/00141/93..

1. Algemeen/Samenvatting

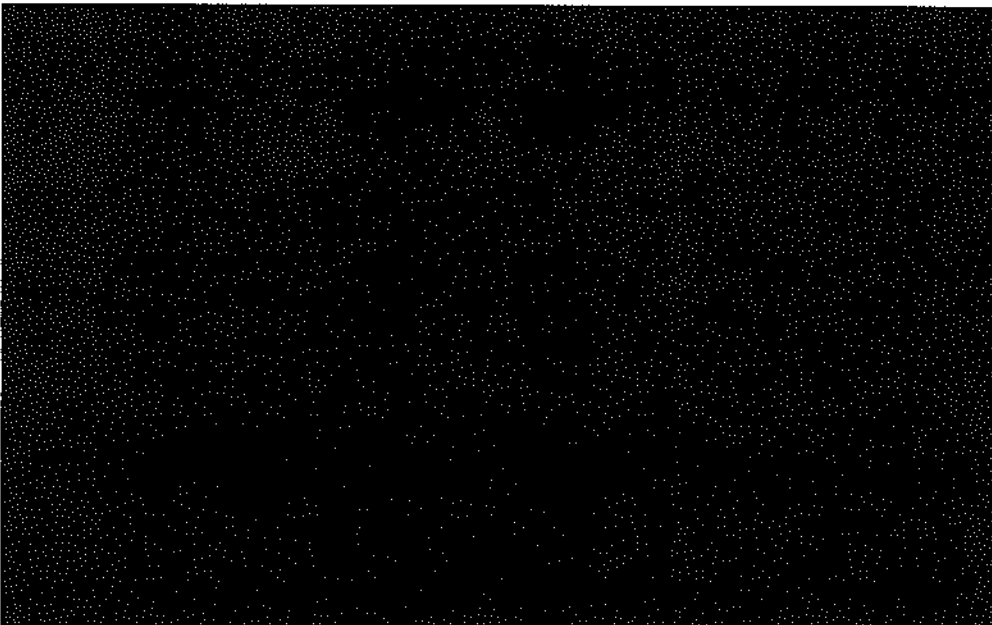
- Ierse senator Wislon heeft geheime ontmoeting met IRA,
- mogelijke gevolgen van PIRA-aanslag te Warrington, een hypothese,
- activisten tweeling wegens misdragingen veroordeeld,
- verloop demonstratie tegen Luchtmobiele Brigade conform verwachtingen,
- Nederlandse inzet in voormalig Joegoslavië.

2. Inlichtingen activiteiten

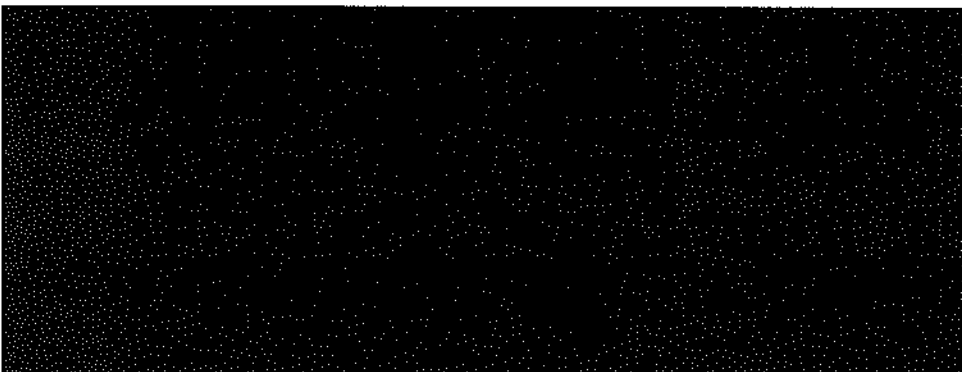
Nil

3. Terrorisme & Dreigingsgraad

Terrorisme:

NR

NR

Dreigingsgraad (cf. CM(55)15(FINAL), encl. E)

Nederlands grondgebied : ALFA (IRA/PIRA)

Bondsrepubliek : ALFA (IRA/PIRA)

Caraïbisch gebied : GEEN

4. Activisme

Activisten tweeling wegens misdragingen veroordeeld

Eerder deze maand diende voor de rechtbank van Breda een rechtszaak tegen de activisten [REDACTED]

De zusters stonden terecht wegens door hen gepleegde misdragingen vorig jaar maart, toen zij bij de KMA binnendrongen en in de slotgracht met een door hen gestolen roeiboot probeerden bekladdingen op de muur aan te brengen. Bovendien gebruikten zij toen door hen vernielde verkeersborden als peddels.

De actie vond plaats op de laatste dag van de actieperiode van het

VAK-mobiel bij de vliegbasis Gilze Rijen.

De tweeling werd bij verstek veroordeeld omdat zij de rechtszaal voortijdig verlieten en gebruik maakten van hun recht om te zwijgen.

Overeenkomstig de eis luidde het vonnis twee weken onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

Verloop demonstratie tegen Luchtmobiele brigade conform verwachtingen

De demonstratieve paasmars vanuit Arnhem naar Deelen op twee paasdag is rustig en geheel overeenkomstig de verwachtingen verlopen.

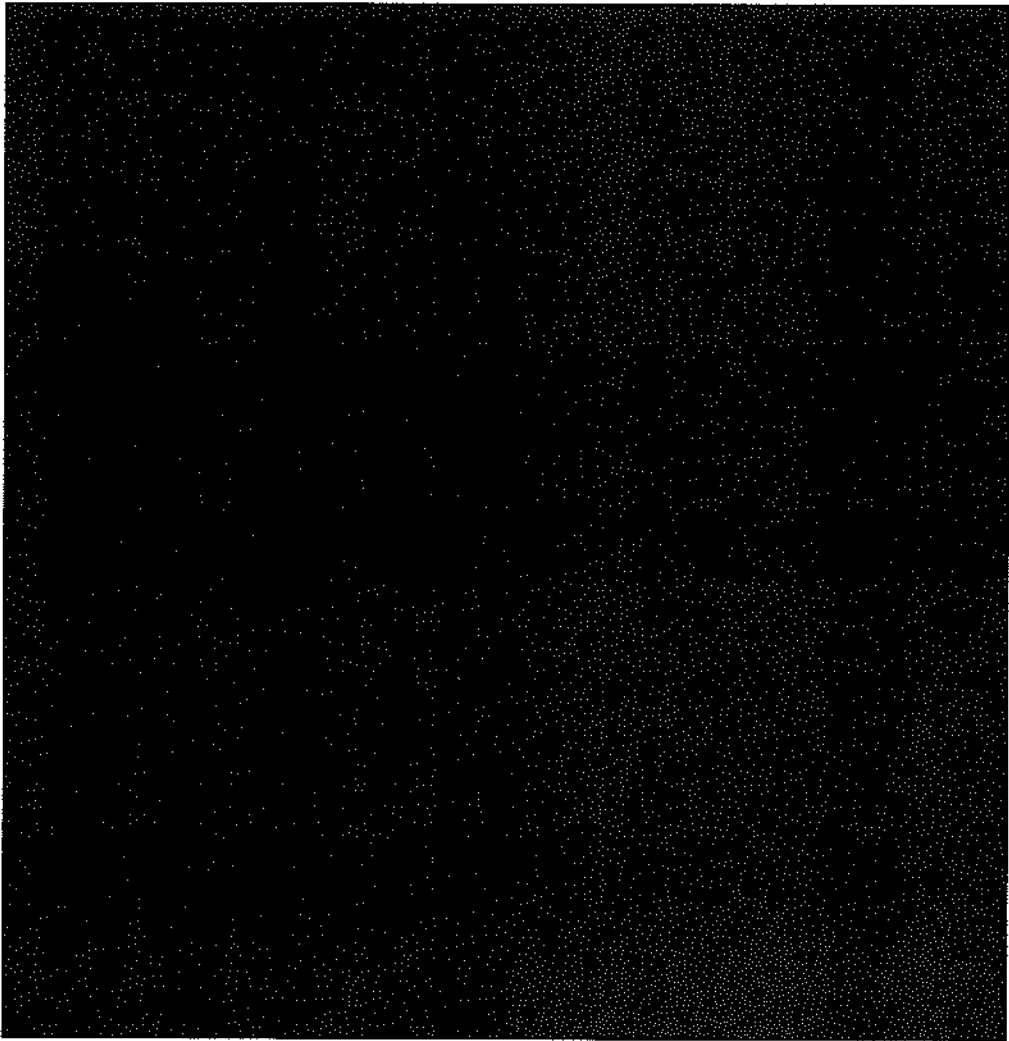
In de optocht, waarin ongeveer 150 personen meeliepen, werden diverse spandoeken megedragen waarop o.m. de volgende leuzen waren aangebracht: "Nederland uit NAVO en WEU", "6-miljard niet DEELEN maar DELEN", "Ter Beek: F-16's niet naar Bosnie maar naar de sloop" en "Geen Luchtmobiele brigade maar sociale rechtvaardigheid".

Tijdens de diverse toespraken liet [REDACTED] weten dat er in de periode 1-5 juni bij de vliegbasis Deelen een Vredes-Aktie-Kamp zal worden georganiseerd. Het kamp wordt ingericht op de rolbanen achter het veld.

Ook deelde hij mee dat op 18 april in cafe de Overkant te Wageningen vergaderd zal worden over de mogelijkheden om tijdens de zomerperiode te Zagreb een Vredes-Aktie-Kamp in te richten.

Tot slot van de manifestatie probeerden de deelnemers aan de mars een petitie aan te bieden aan de commandant van de Luchtmobiele brigade, welke echter niet aanwezig bleek. De petitie werd daarop aan de officier van piket afgegeven.

5. Diversen

Tot op heden zijn er geen indicaties dat Nederlandse activisten voorbereidingen treffen aangaande anti-krijgsmacht gerichte activiteiten.

Het houden van een Vredes-Aktie-Kamp (zie para 4c) te Zagreb, komende zomer, zou hindelijk kunnen zijn voor de aldaar aanwezige troepen.

Contacten tussen activistische groepen en etnische "Joegoslavische" groeperingen zijn tot op heden niet vastgesteld.

6. Assessment

-Anti-militaristische acties tegen militaire objecten cq. defensieorderbedrijven blijven deel uit maken van de gehanteerde actiemethoden. De aandacht wordt gevestigd op de mogelijkheid voor "verkenningactiviteiten" tegen defensie-objecten, terwijl ook verrassingsacties zoals het bekladden en het aanrichten van vernielingen bij defensieobjecten tot de mogelijkheden blijven behoren.

-De terroristische dreiging afkomstig van IRA/PIRA tegen in Nederland permanent aanwezige Britse diplomatieke objecten en personen blijft hoog. De dreiging tegen tijdelijk aanwezige Britse onderdanen is laag.

Het vroegtijdig in de publiciteit brengen van evenementen waarbij Britse onderdanen betrokken zijn, kan de dreigingsgraad

tegen deze personen zeker als zij in het verleden actie geweest zijn in Noord-Ierland, verhogen.

-Voorshands wordt het risico als relatief laag ingeschat dat defensiebelangen, in relatie tot de Nederlandse aanwezigheid in het voormalige Joegoslavië, op korte termijn worden aangetast door terroristische activiteiten.

Er zijn geen indicaties dat vanuit de hoek van het anti-krijgsmacht gerichte activisme voorbereidingen worden getroffen in relatie tot de Nederlandse betrokkenheid bij VN-operaties in het voormalige Joegoslavië.

Militaire Inlichtingendienst
Hoofd Sectie Analyse en Productie

Luitenant-Kolonel

Van toepassing zijnde weigeringsgrond in het achterliggende document:

**Persoonsgegevens
van derden**

Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Onderwerp : MID-CINTSUM 013/93

Datum : 29 maart 1993

Nummer : BCI/00141/93..

1. Algemeen/Samenvatting

- Protestactie bij Ministerie tegen laagvlieg oefeningen boven INNU-gebied.

2. Inlichtingen activiteiten

NIL

3. Terrorisme & Dreigingsgraad

Terrorisme: NIL

Dreigingsgraad (cf. CM(55)15(FINAL), encl. E)

Nederlands grondgebied : ALFA (IRA/PIRA)

Bondsrepubliek : ALFA (IRA/PIRA)

Caraïbisch gebied : GEEN

4. Activisme

(U) Protestactie bij Ministerie tegen laagvlieg oefeningen

INNU-gebied

Op zaterdag 3 april a.s. vindt uit solidariteit met de Canadese INNU-indianen een demonstratie plaats op het Plein voor het Ministerie van Defensie te Den Haag. De bijeenkomst wordt georganiseerd omdat de INNU regelmatig als slachtoffer worden gezien van laagvlieg oefeningen die Nederlandse F-16 straaljagers vanaf Goose Bay boven hun leefgebied in Canada houden.

Het is de bedoeling dat tussen 1300-1600 uur een picketline en een openbare informatiebijeenkomst voor het Ministerie wordt gehouden.

Verder is het de bedoeling dat er protesthandtekeningen worden aangeboden bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

In het verleden werde bedoelde laagvlieg oefeningen ook aangegrepen als actie-item. Zo vond in oktober 1992 bij de vliegbasis Volkel nog een actie plaats, waarbij 47 activisten onder wie 4 INNU, de startbaan gedurende enige tijd bezet hielden.

Naar het zich laat aanzien lijkt het erop dat de manifestatie op het Plein een vreedzaam karakter krijgt. Over te verwachten aantallen deelnemers zijn nog geen nadere gegevens bekend. Voorzover bekend wordt de manifestatie georganiseerd door de Stichting Atoomvrijstaat. Deze groepering, die in 1984 werd opgericht, richtte zich aanvankelijk tegen de vestiging van kernergie-objecten en kernwapen in Nederland, maar verlegde later haar aandacht naar het militarisme in het algemeen. Sederdien wordt ook nauw samengewerkt met het VAK-mobiel.

5. Diversen

Nil

6. Assessment

-Anti-militaristische acties tegen militaire objecten cq. defensieorderbedrijven blijven deel uit maken van de gehanteerde actiemethoden. De aandacht wordt gevestigd op de mogelijkheid voor "verkenningactiviteiten" tegen defensie-objecten, terwijl ook verrassingsacties zoals het bekladden en het aanrichten van vernielingen bij defensieobjecten tot de mogelijkheden blijven behoren.

-De terroristische dreiging afkomstig van IRA/PIRA tegen in Nederland permanent aanwezige Britse diplomatieke objecten en personen blijft hoog. De dreiging tegen tijdelijk aanwezige Britse onderdanen is laag.

Het vroegtijdig in de publiciteit brengen van evenementen waarbij Britse onderdanen betrokken zijn, kan de dreigingsgraad tegen deze personen zeker als zij in het verleden actie geweest zijn in Noord-Ierland, verhogen.

Militaire Inlichtingendienst
Hoofd Sectie Analyse en Productie

Luitenant-Kolonel

Van toepassing zijnde weigeringsgrond in het achterliggende document:

**Persoonsgegevens
van derden**

Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Directie Operatiën

Koninklijke landmacht
Sectie Veiligheid - Bureau Sitcen & Produktie
Situatie Centrum

Van Hfd SitCen

Aan Zie verzendlijst

Datum 3 april 1995 Nummer A95005806

Onderwerp WEEKOVERZICHT 13

Hierbij bied ik u het weekoverzicht van week 13 aan. Hierin is tevens de agenda voor week 14 & week 15 opgenomen, voorzover gebeurtenissen op het SitCen bekend gesteld zijn.

Hoofd Bureau Sitcen & Produktie,
voor deze,

Directie Operatiën

Koninklijke landmacht

Sectie veiligheid - Bureau Sitcen & Produktie

Situatie Centrum

Week 13

- 950327 **Lokatie:** Constant Rebecqueskazerne te Eindhoven
Inhoud melding: Op dtg 270152 B mrt 95 werd tijdens een patrouille geconstateerd dat er achter gebouw W een gat in de afrastering was geknipt en gebouw W en Y beklad waren. Het gat in het hekwerk was 1,75 m lang. Op gebouw W stond de tekst geschilderd "MILITAIRISME DE WERELD UIT" en op gebouw Y stond een zogenaamd "ban-de-bom" teken.
Bron: KMar Operatiekamer d.t.v. Sitcen BLS
- 950327 **Lokatie:** Artillerie Schietkamp te Wezep
Inhoud melding: Tussen dtg 270815 B mrt 95 en 271045 B mrt 95 werd geconstateerd dat een zevental borden langs de spoorlijn Wezep - 't Harde waren beklad met zwarte tectiel. Het gaat om de volgende teksten:
 "Militarisme" 7x, "Uitroepeteken" 5x, "Stoppen dus" 1x. Verder op de achterzijde van diverse borden stond:
 "ban-de-bom" teken, 4x en het VAK-mobiel teken (zonnetje met gezicht) 1x.
Bron: Sitcen BLS
- 950328 **Lokatie:** MEC Telefooncentrale te Breda
Inhoud melding: Op dtg 281615 B mrt 95 werd door een PTT beambte geconstateerd dat er een gat in het hekwerk (mangroot) was geknipt. Vermoedelijk geen anti-militaristische actie. KMar heeft de zaak in onderzoek.
Bron: 451 MVDet
- 950328 **Lokatie:** Prins Mauritskazerne te Ede
Inhoud melding: Bij een knipactie dtg 281150 B mrt 95 is een persoon aangehouden. KMar heeft de zaak in onderzoek.
Bron: Sitcen BLS
- 950330 **Lokatie:** Seelickkazerne te Breda
Inhoud melding: Op dtg 301300 B mrt 95 is tijdens een oefening van de Instructie OCO op de Ginkelse Heide de vermissing van een HV-kijker geconstateerd. KMar Ede heeft de zaak in onderzoek.
Bron: VO-OCO d.t.v. Sitcen BLS
- 950331 **Lokatie:** Generaal de Bouskazerne te Velp
Inhoud melding: Op dtg 311909 B mrt 95 heeft een militair (BOT) na drankmisbruik een militair voertuig betreden en na diverse handelingen het voertuig beschadigd. KMar heeft de zaak in onderzoek.
Bron: Sitcen BLS

Directie Operatiën

Koninklijke landmacht

Sectie veiligheid - Bureau Sitcen & Productie

Situatie Centrum

Week 13

- 950401 **Lokatie:** Prins Mauritskazerne te Ede
Inhoud melding: Op dtg 011125 B apr 95 is geconstateerd dat er 7 hartvormige gaten en 1 mangat was geknipt in het hekwerk.
Bron: Sitcen BLS
- 950403 **Lokatie:** Constant Rebecquekazerne te Eindhoven
Inhoud melding: Op dtg 030400 B apr 95 werd door een patrouille twee gaten in het hekwerk geconstateerd en dat er op gebouw Y een "ban-de-bom" teken was geschilderd en op gebouw W stond de tekst geschilderd "ONTWAPEN!".
Bron: KMar brigade Eindhoven d.t.v. Sitcen BLS

Directie Operatiën

Koninklijke landmacht

Weekoverzicht

Sectie Veiligheid - Bureau Sitcen & Produktie
Situatie Centrum

AGENDA WEEK 14 & WEEK 15

Begin april 1995 zal weer de jaarlijkse "Earth Night" worden gehouden. Gegevens m.b.t. data, te voeren acties, etc ontbraken van dit, door de Milieudefensie te houden evenement welke mogelijk ook gericht is tegen de krijgsmacht.

- 950406 De garderegimenten Grenadiers en Jagers worden op 6 april samengevoegd tot één regiment. Het nieuwe vaandel van het Garderegiment Grenadiers en Jagers (GGJ) wordt daartoe op dinsdag 11 april 1995 uitgereikt door H.M. de Koningin.
Bron: Defensiekrant 23-03-1995 nr.11.

- 950410 Van 10 - 12 april '95 zal Minister Voorhoeve een bezoek brengen aan Kiev, aan Minister Shmarov van de Oekraïne. Verder zal een bezoek aan het militair ziekenhuis worden opgenomen, waar medische apparatuur, geschonken door Nederland in het kader van het denucleariseringsproces, officieel in gebruik zal worden gesteld. Ook wordt een workshop bezocht inzake de herstructurering van de strijdkrachten en wordt de mogelijkheid van een bezoek aan een voor conversiedoeleinden relevante militaire installatie bezien.
Bron: MID/BCI.

- 950411 Tgv het samenvoegen van het Garderegiment Grenadiers en Jagers (GGJ) tot één regiment wordt op dinsdag 11 april 1995 het nieuwe vaandel uitgereikt door H.M. de Koningin.
De traditie wordt voortgezet door 11 Infanteriebataljon Luchtmobiel GGJ. Alle actief dienende officieren en onderofficieren van de Grenadiers en Jagers worden uitgenodigd om de vaandeluitreiking bij te wonen.
Bron: Defensiekrant 23-03-1995 nr.11.

- 950411 Op 11,12 en 13 april 1995 zal een Hongaarse Brigade C een bezoek brengen aan 13 mechbrig. Het programma is nog niet geheel bekend.

**Persoonsgegevens
van derden**

Ingevolge artikel 74 Wiv 2017 is het niet toegestaan om persoonsgegevens van derden openbaar te maken. Om die reden zijn in het document eventuele namen van personen alsmede eventuele andere gegevens van dan wel herleidbaar tot personen verwijderd.

Werkwijze

Ingevolge artikel 84, lid 1, onder b Wiv 2017 dient de MIVD zijn werkwijze (modus operandi) geheim te kunnen houden. Om die reden zijn in het document eventuele gegevens dan wel passages verwijderd.

Aan : Zie verzendlijst

Van : Militaire Inlichtingendienst
Bureau Contra-Inlichtingen

Datum : 12 februari 1996

Rubricering : [REDACTED]

Nummer : DIS/96/12.14/349

Onderwerp : MID-CINTSUM 6/96

Bijlagen : a. Evenementenkalender
b. Overzicht anti-militaristische incidenten
c. Overige CI-incidenten

1. Algemeen/Samenvatting

- recente ontwikkelingen in de conflictregio Bosnië,
- IRA pleegt zware bomaanslag in Londen, 17 maanden durende IRA bestand verbroken,
- activist [REDACTED] kondigt tijdens interview nieuwe anti-militaristische acties aan,

2. Inlichtingen activiteiten

Nil.

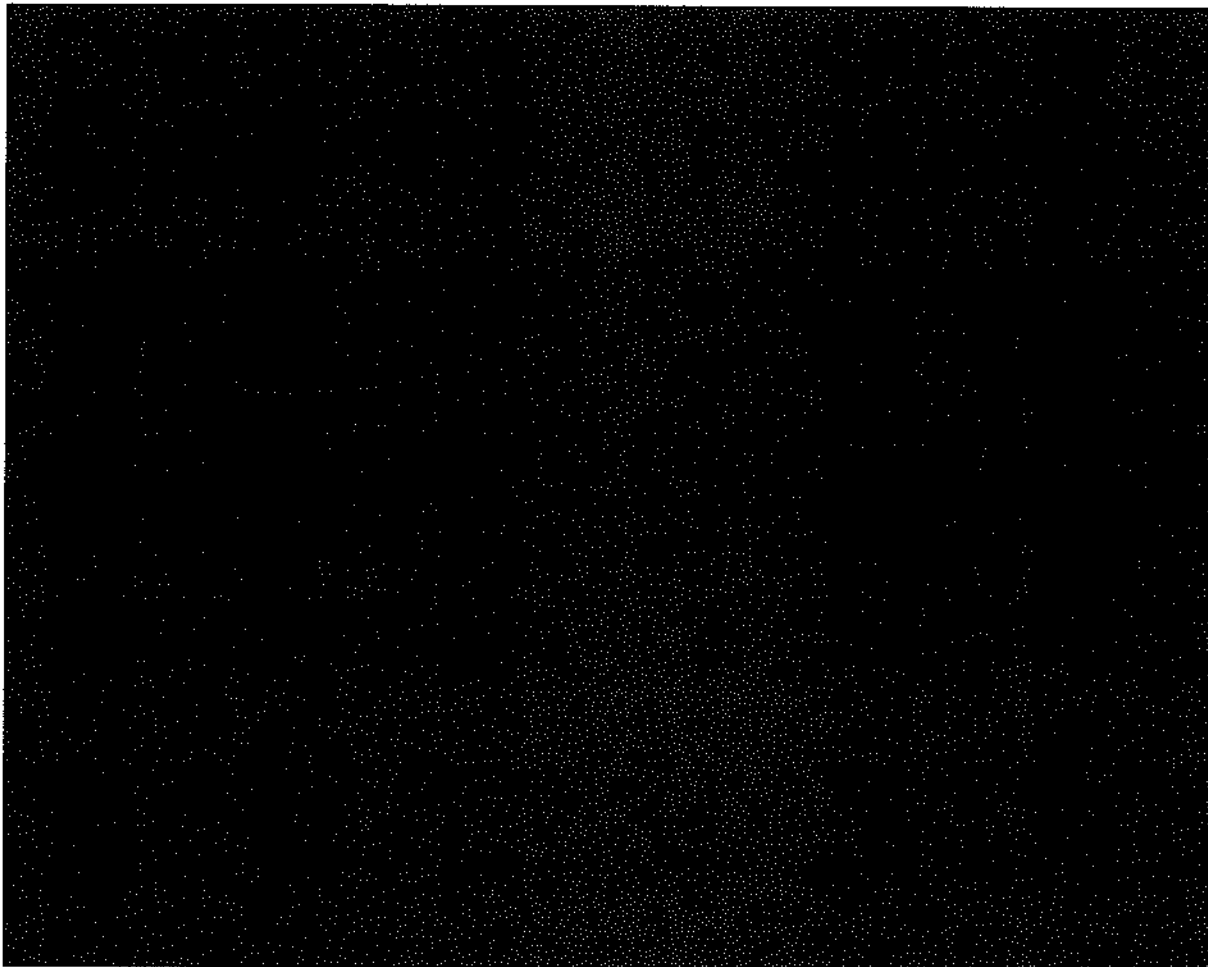
3. Terrorisme & dreigingsgraad

Terrorisme :

NR

De CI situatie met betrekking tot de NL presentie is onveranderd rustig.

Dreigingsgraad (cf. CM(55)15(FINAL), encl. E)

Nederlands grondgebied : GEEN

Bondsrepubliek : GEEN

Caraïbisch gebied : GEEN

NL ehdn. operatie "Decisive Endeavour" : BRAVO

NL ehdn. van IFOR in Bosnië : BRAVO

4. Activisme

(O) Recent verscheen in de Volkskrant een artikel met de kop "Een radicaal laat zich niet snappen". Het stuk handelt over de achtergronden van radicaal Nederland en daarin komen naast een KMAR-officier ook [REDACTED] aan het woord.

Tijdens het gesprek met [REDACTED] dat kennelijk in zijn huiskamer plaatsvindt, zinspeelt hij er op dat hij kan worden afgeluisterd door inlichtingendiensten. Tijdens het gesprek zegt hij wijzend op het telefoontoestel: "Als ik een actie ga voeren, bel ik gewoon niet meer". Uit het interview blijkt dat hij recentelijk uit de gevangenis is ontslagen. Hij zat een straf uit voor "knippen", zoals hij het zelf noemt. Ook kondigt hij aan in februari weer aan de slag te gaan. Daarbij uit hij het voornemen om iedere zondag, rustig op de fiets naar Ede te zullen afreizen voor het uitvoeren van acties. Opgepakt worden hoort erbij, aldus de activist die het gesprek vervolgt met de uitspraak "Ik heb mijn sociale contract met de samenleving verbroken. Justitie probeert mij wel in het gareel te krijgen, maar dat lukt ze niet. Ik zie me als een groeikern. Iemand moet beginnen te morrelen", aldus [REDACTED]

[REDACTED] deed in het interview overigens geen opmerkelijke uitspraken of suggesties wat betreft zijn toekomstplannen op actiegebied.

commentaar: [REDACTED] zat in de penitentiaire inrichting in Doetinchem onlangs een gevang

enisstraf uit van 6 weken vanwege anti-militaristische acties die hij in 1992 op de vliegbasis de Peel heeft uitgevoerd. Deze acties vonden plaats tijdens het "mobiele Vredesaktiekamp" van VAK-mobiel in december 1992. De ervaring leert dat het dreigement wat betreft in de toekomst uit te voeren knipacties die de activist in de omgeving van Ede aankondig serieus moet worden genomen. Met nieuwe acties dient derhalve rekening te worden gehouden. De uitspraak van [REDACTED] dat hij zich als "groeikern" ziet, staat enigszins haaks op de realiteit. In het verleden begon de anti-militaristische beweging met enkele duizenden aanhangers en sympathisanten; tegenwoordig is daar nog hooguit een vijftal werkelijk actieve personen van over.

5. Diversen

Nil.

6. Assessment/dreigingsappreciatie

- De algemene anti-militaristische dreiging is laag, acties tegen militaire objecten cq. defensieorder-bedrijven blijven deel uitmaken van de gehanteerde actiemethoden. Ook zgn. "verrassingsacties" tegen defensieobjecten blijven tot het scala van actiemogelijkheden behoren. Er is momenteel geen concrete informatie bekend waaruit een dreiging kan worden afgeleid.
- Het risico dat defensiebelangen in Nederland, in relatie tot de Nederlandse aanwezigheid in het voormalige Joegoslavië, op korte termijn worden aangetast door terroristische activiteiten wordt als relatief laag ingeschat. Er is geen informatie bekend waaruit blijkt dat vanuit het anti-militarisme voorbereidingen worden getroffen voor acties in relatie tot de Nederlandse betrokkenheid bij VN/NAVO/IFOR-operaties in het voormalig Joegoslavië. Evenmin zijn er momenteel aanwijzingen dat in ons land tegen andere aan IFOR deelnemende NAVO-eenheden een dreiging aanwezig is.
- Er is sprake van een middelmatige dreiging wat betreft activiteiten van extremistische c.q. criminele elementen in de conflictregio Centraal-Bosnië in het bijzonder in de regio Travnik.
- De dreigingssituatie voor Nederlandse vlooteenheden bij havenbezoeken aan havens in het Middellandse zeegebied, en de maritieme patrouille vliegtuigen gestationeerd te Sigonella op Sicilië is laag, met dien verstande dat bij oplopende spanningen deze dreigingssituatie met name voor havens in Italië kan worden beïnvloed.
- Er zijn geen meldingen binnengekomen waaruit blijkt dat sprake is van CI-relevante incidenten en/of een CI-dreiging tegen Nederlandse eenheden, gestationeerd in gebieden waar vertegenwoordigers van de Nederlandse krijgsmacht in het kader van NAVO/VN/WEU-taken aanwezig zijn.

Militaire Inlichtingendienst
Hoofd Bureau Contra-Inlichtingen

[REDACTED]
Luitenant-kolonel

bijlage A : Evenementenkalender

12-17feb 96

Vlootbezoek aan Den Helder door Zweedse marinevaartuig Hms Carlskrona.

12feb-1mar96

Oefening door 11 Lumblbrig. op het oefenterrein van La Courtine (Frankrijk).

18 mar 96

"Open dag" op de Cort Heijligerskazerne te Bergen op Zoom. Er zullen diverse demonstraties worden gehouden o.a. met een Leopard II-lestank, rijnsimulator en een show van PGU.

18-22mar 96

Vlootbezoek aan Amsterdam door Hms Glasgow.

25mar-5apr 96

Schietoefeningen te Bergen-Hohne en Münster-Sud (BRD) door eenheden van Nederlandse deel van 1 (GE/NL) Corps. (SOB/SOMS '96).

1-19apr 96

Oefening Senny Falcon-II, in oefengebied Sennybridge (Wales) in het Verenigd Koninkrijk.

Deelnemende eenheden: 11 Infbat Lumbl, Pel's 11 Gncie, 11 Bevo, 11 Hrscie, Detn 11Gnkie, KMAR, Supp cmd en THG, totaal bestaande uit ca. 700 personen. Materieeltransport vindt plaats vanuit de haven van Vlissingen (5 apr) en aankomst in UK (Newport) op 9 apr. Terugkomst van het materieel in Nederland/Vlissingen is verwacht op 21apr.

8 apr 96

Paasmars tegen de luchtmobiele brigade bij Soesterberg en aansluitend demonstratieve optocht door Amersfoort.

12,13,14apr 96

Vlootdagen te Amsterdam, met o.a. deelname door het nieuwe bevoorradingschip van de Kon.Marine, Hr.Ms. Amsterdam, Hr.Ms. Jan v. Brakel, Hr.Ms. van Speijk, Hr.Ms. Buyskes, Hr.Ms. Alkmaar en Hr.Ms. Nautilus. Ook zullen enige buitenlandse marinschepen, w.o. het Belgische fregat BNS Wielingen, een Duitse onderzeeboot en een Noorse mijnenveger, het evenement opluisteren. Verder "static show" een expositie en demonstraties vanuit Lynx-helicopters door het Korps Mariniers.

15-17apr 96

Staatsbezoek aan Nederland door de Koning en Koningin van Noorwegen. Tijdens hun verblijf zal er ook een bezoek plaatsvinden aan de in Amsterdam liggende Noorse mijnenveger en het Scheepvaart museum nabij de Marinekazerne. De milieu-organisatie Greenpeace heeft acties aangekondigd vanwege de Noorse jacht op zeehondjes en walvissen.

26-27mei 96

Demonstraties "modelvliegen" op de vliegbasis Soesterberg. Verwacht wordt dat gedurende deze twee dagen zo'n 1.500 personen aan het evenement zullen deelnemen.

7-8jun 96

"Open dagen", Luchtmobiele brigade bij resp. de Oranjekazerne te Schaarsbergen, Luchtmacht Electronische School (LETS) te Schaarsbergen en Vlb. Deelen. 7 juni is een zgn. "voorooroefendag", terwijl 8 juni de feitelijke "Open dag" wordt gehouden. Verwacht aantal bezoekers ca. 12.000.

28,29,30jun 96

Nationale Vlootdagen te Den Helder.

6 jul 96

Open dag Koninklijke Luchtmacht op de vliegbasis Twente.

6-14jul 96

Megafestatie-1996 in de Jaarbeurs-hallen te Utrecht. De megafestatie 1996 is in opzet vergelijkbaar met het evenemnet van 1995. De KL-stand bestaat grotendeels uit sport- en interactieve onderdelen. De personele bezetting tijdens het evenement bestaat uit totaal ongeveer 200 personen. Divers materieel wordt tentoongesteld w.o. een tank, pantservoertuigen, BOV-voertuigen en diverse klein kaliber wapens.

16-19jul 96

Vierdaagse van Nijmegen

26aug-6sep 96

Schietoefeningen te Bergen-Hohne en Münster-Sud (BRD) door eenheden van Nederlandse deel van 1 (GE/NL) Corps. (SOB/SOMS '96).

4-15nov 96

Schietoefeningen te Bergen-Hohne en Münster-Sud (BRD) door eenheden van Nederlandse deel van 1 (GE/NL) Corps. (SOB/SOMS '96).

bijlage B : Overzicht anti-militaristische incidenten

Lees in vijf kolommen:

Weeknr./Plaats-datum/Geconstateerd/Bijzonderheden/bron

Nagekomen meldingen week 5

5/Amersfoort-030296/knip-kladactie/Omstreeks 20.30 uur werd op het raccordement van de Bernhardkazerne geconstateerd dat er een gat in de afrastering was geknipt. Tevens bleek dat er op het perron de tekst "ontwapen" was geklad./geschatte schade f. 200,--/KL

5/Soesterberg-030296/kladactie/Omstreeks 20.10 uur werd in de omgeving van de AFU een kladactie geconstateerd. Een onbekende vrouw werdesignaleerd terwijl zij een waarschuwingsborgd aan de buitenzijde van het periferiehekwerk stond te bekladden. Na onderzoek werden 18 borgen aangetroffen die waren beklad./geschatte schade f. 900,--/KLu.

5/Soesterberg-040296/onrechtmatige betreding object/Omstreeks 11.45 werd een man nabij gebouw 119 door de bewakingsdienst wegens onrechtmatige betreding aangehouden. Betrokkene had zich toegang tot de basis verschaft door over het hekwerk te klimmen. Betrokkene werd overgedragen aan personeel van de KMAR/KLu.

Rapportage periode week 6

6/Ede-040296/knipactie/Omstreeks 11.55 uur is door een patrouille van de KMAR bij de Prins Mauritskazerne een man aangehouden die gaten in het hekwerk aan het knippen was/geschatte schade f.150,--/KL

bijlage C : Overzicht overige CI-relevante incidenten

Lees in vijf kolommen:

Weeknr./Plaats-datum/Geconstateerd/Bijzonderheden/bron

Rapportage periode week 6

Geen

VERZENDLIJST

EXTERN:

INTERN:

PHMID/KM

HMID

HACIV

PHMID/KL

HBIV

HBVO

PHMID/KLu

HBBA

HOPS

MID-LSO/KM

MID-LSO/KL

MID-LSO/KLu

MID Detachement NL

MID Detachement BRD

SMID, vakgroep MV/CI

MID-LSO/CRI, tnv. AOO [REDACTED]

BVD, tnv. [REDACTED]

CRKMAR, tnv. Maj. mr [REDACTED]

Defensiestaf OZ-D, tnv. Lkol [REDACTED]

DJZ/IJB, tnv. mr. [REDACTED]

JCIS HQ ARRC SMI [REDACTED]

LSO BENELUX/USAREUR

SHAPE ACOS(I) t.a.v. Maj. [REDACTED] (SHAPE/Intell CI & SY)

AFCENT INTELL DIVISION, CI- and Security Section, attn. [REDACTED]

ACE CI ACTIVITIY REGION IV

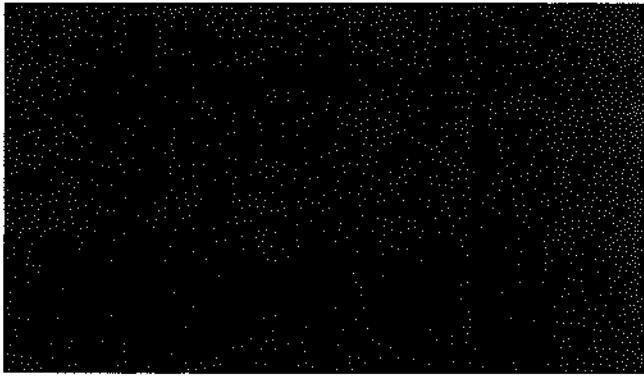
AFOSI, AFOSI [REDACTED]

OPERATIEKAMER ST-KMAR

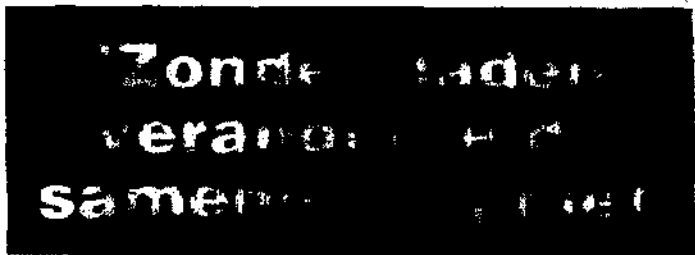
HBBD/V KMAR, t.a.v. Kap [REDACTED]

SGR-CI/BELGIE

LANDCENT, t.a.v. Maj [REDACTED]

De totaalstrijd van Gerrit van der Ent

Hij heeft inmiddels al voor enige kilometers aan hekwerk rond diverse militaire bases kapot geknipt. Sinds er sprake was van de stationering van kruisraketten in Woensdrecht, uit Gerrit van der Ent z'n onvrede over wat hij noemt „een uitwas“ van onze samenleving. „Als ik de dingen op z'n beloop laat, maak ik deel uit van een criminele organisatie. Pleeg ik misdrijven tegen de mensheid.”

Mit een ongepaste hoeveelheid vooroordelen in m'n bagage, arriveer ik bij de gebedsruimte van Gerrit van der Ent in Wageningen. Gerrit is sinds '83, toen hij zijn huidige bouw op het terrein van het Vredes Actie Kamp (VAK) in Woensdrecht, frequent tegen militaire objecten. Maar inmiddels mag ik hem betitelen niet noemen, zijn stijl is veelvuldig veranderd.

In tegenstelling tot de paard en getuigen zoeken, die in mijn ogen passen bij een voormalige VAK-bewoner, heb ik een roddel opende man aan. Op de beekplanten leeftuut, variërend van Ecumenische en tota tot aan het Rode Oorlog, een menselijke ondergrond naar antiek. Slechts de laatste drie beelden worden aan m'n verwachtingen. Het hout wordt Gerrit beest in een natuurgebied, „in goed overleg met de bewoners“.

Begin december vorig jaar verdwenen hij weer eens voor zes weken achter de tralies, vanwege het aanbrengen van vermelding op vlagbesluit De Peel in '92. Maar hoe vaak ze hem ook in de kooi krijgen, Gerrit gaat door met z'n acties. „Het strafproces beschouw ik als een eindpunt gehandeld worden, waarmee ik weer sterft door de“.

Idealisme

Gerrit, inmiddels 48 jaar, is afkomstig uit een arbeidersfamilie. Hij heeft vier broers die een geheel ander leven leiden. Z'n vader is protestant en bijbelvoet, „het is niet in z'n lijn om tegen de autoriteiten te gaan.“ Zijn moeder komt uit een half rood gezin, maar getuift niet meer zo in het verleden van de wereld. „Op zich liever jammor, zo'n passievolle levenswijze. Maar heb ik me daar wel onbevreesd tegen aangesproken, waardoor ik ben geworden wie ik ben. Aanvankelijk werd ik geknield door het geloof, maar later heb ik religie vervuld voor idealisme“, vertelt Gerrit.

Vanuit dat idealisme heeft hij tussen '73 en '81 een opleiding „Ordnings- & Ingrede“ gevolgd aan de Landbouwwerkzaamheden in Wageningen. In het kader van deze studieperiode bezocht hij Engeland en Israël. „Hoeveel je de verhoort bent is het toch schokkend om te zien in welke erbarmelijke omstandigheden de mensen moeten leven in de Derde Wereld.“ Na terugkomst werd hij actief in de Derde Wereld beweging, die knippen werd

deels als het Dadebustheid over het nut van onderzaken, schied in de Derde Wereld, terwijl het hier ook niet goed gaat.

Na z'n studie te hebben afgerond, werd Gerrit actief in de Bangladesh groep. Deze organisatie bestond uit een verzameling mensen die in Bangladesh hulp hadden verleend en die daardoor uiterst kritisch zijn gaan staan ten opzichte van ontwikkelingshulp. Gerrit: „De ontwikkelingshulp is nodig, is het gevolg van een verkeerd westers politiek systeem. Verder is ontwikkelingshulp in wezen een lapmiddel waar het Nederlandse bedrijfsleven wel bij wilt. We vinden de ontwikkelingen die in eigen land gaande waren, ook belangrijk. In de periode dat er sprake was van een krakeraketen gestationeerd zouden worden, lepen we mee met vredesdemonstraties.“

In 1983 kwam hij in Woensdrecht terecht, waar in september het Vredes Actie Kamp uit protest tegen de komst van de kruisraketten werd opgezet. „Aanvankelijk was ik een pionier om naar het vredeskamp Greenham Common in Engeland te gaan. Nadat ik had vertoond dat men daar nogal kritisch stond ten opzichte van mannen, besloot ik maar in Woensdrecht te gaan blijven. Ik wilde in die tijd, na jaren in de boeien te hebben geleefd, nu eens heel concreet met mensen omgaan.“

Woensdrecht

Uiteindelijk heeft Gerrit maar liefst vier jaar lang in Woensdrecht gezeten, een smeltkroes van mensen uit alle hoeken en gaten van het land. Om de twee weken ging hij een weekende naar Wageningen. Gerrit: „Woensdrecht was voor mij een brutale tijd, met moed, maar ook harde momenten. De winters nachten waren soms niet door te komen.“

Het kamp werd in beginsel opgezet door mensen uit Utrecht en Amsterdam, die iets soortgelijks als Greenham Common voor ogen hadden. Maar juist deze mensen waren niet de aangesproken personen om het lang vol te houden. Van bewoners staken er mensen over in het kamp, die het wel draaiende hebben kunnen houden. Gerrit: „Zo gaat het in het leven, ik heb met acties getuift dat de derde sleun niet altijd vol te was met mensen die een grote oek opzetten. Deze sleun komt vaak van heel onopvallende mensen, die dat met veel enthousiasme en energie doen.“

Het kamp werd door een vaste kerngroep van vijf en mensen bewoond. In die zomer en vakanties werden er meer en meer groepen actievoerders die er gedurende enige dagen verbleven. Het was aanvankelijk niet de acties waarmee Woensdrecht landelijke bekendheid kreeg, maar een zware winterstorm die het kamp enkele maanden onder een laag sneeuw liet verdwijnen. In de maanden erna werden er blokkades uitgevoerd van de toegangspoorten. Hier deden soms duizenden mensen aan mee. In het begin stond er nog gewoon prikkeldraad rond de vlagbeelden, later, toen er een aanvang werd gemaakt met de bouw van de krakeraketen, is dat vervangen door een hoog hekwerk.

Het permanent benadeelde vredesactivisme was de tegenwoordigheid van de kern. Voor hen was vooral het ongeorganiseerde karakter van de groep van belang. Bij het kamp werd daarom ook continu gesproken door de kern. In de eerste drie jaar dat Gerrit in Woensdrecht verbleef, heeft hij zich nauwelijks met acties bezig. Er was wel een groep mensen die de deuren van de zogenaamde hof en hun acties. Hierbij werd in de nachtelijke uren onder meer hekwerk vernield. De CIA-militair John Gardner verzoekte in die periode een haag arrestatie, door springen het kamp binnen te komen en het zo te gaan gebruiken.

Gerrit heeft zich gewijd in een stapel van de dorpsbewoners van het naburige Hoogerheide. Hij voordoende uitgang over het idee achter het activisme. Van sommigen hebben de bewoners van het VAK ook daadwerkelijk steun gehad. „Het is heel moeilijk om z'n besluiten door te zetten, maar de overtuiging van de bewoners is aan het soepel bidden en achter je kiezen te leggen. Het is een verrijking op zich waarin iedereen elkaar ondersteunt.“ Je bleef er niet zo snel uit. Met een paar boeren heb ik er een schietveld opgezet. De ene andere doet kamp den was in een later stadium een kamp opzetten op zijn land. Op deze manier maakte ik me ook nuttig.“

Naar gelang de prikkels vanuit het Vredesactivisme voortduren, nam de tegenstelling tussen de kern en de bewoners momenteel toenemen. „Op een gegeven moment ontstond er een kampje om de verandering te maken. Eerst en het enige slaapprobleem, later ook onze bouwstenen, zoals de gemeenschapspak kruisraketten. Aan de ene kant heb ik

maar aan de andere kant mag ik het je sijnbader.“

De politieke overtuiging van het vernieuwen van de zielekades steeds vaker naar wetenschappelijke middelen. In plaats van de domusanten weg te slaan, werd er hetzelfde fysiek geweld toegepast. Door langdurig op hun te trappen, bleken de domusanten in staat het geweld in te parken. Vervolgens verlegden ook Gerrit en z'n medekampbewoners hun grenzen. De openlijk aangekondigde maandelijkse blokkades van de toegangspoorten, werden vertoerd met soepel blokkades. Toen ook deze werden verboden, gingen de actievoerders over tot het houden van „Oudek Je Kieps“.

Gebruik van een periode van veertien dagen werd er openlijk tweemaal per dag gaten geknipt in het hekwerk. Men heeft hierna om geknipt te worden, maar na het opmaken van het proces-verbaal werd je weer terug in het kamp afgevoerd. Pas toen de meerdarussen in de gaten kwamen dat de hekknippers volhouders waren, werden de straffen zwaarder.

Het knippen van gaten in het hekwerk was voor jong en oud een voor de hand liggende activiteit, nu je door de hoge omheining het terrein niet meer op kon komen. Naast de VAK-ers had je in die tijd ook nog de soepelbende van BOH, die hun pijlen richtten op de soepelbende. Het was de werkdag aan de bouw op de basis.

In 1987 organiseerde men de eerste acties in Woensdrecht waar landelijke voor werd gemobiliseerd. Deze acties werden geïnitieerd door een diversiteit aan acties, zoals blokkades, hof en hun acties en het nodige hekwerk. Eind '87, nadat de Kamer had besloten af te zien van plaatsing van de kruisraketten, werd het Vredesactivisme momenteel, ook wel het VAK-mobiel genoemd. Naam Woensdrecht deelden de actievoerders dat tot vijf keer per jaar buitenlandse actieskampen bij nog eens vier andere militaire bases.

Na de symbolisch veelbetekenende instelling van de Muur, waardoor de kruisraketten overblijven, werd de tegenstelling voor het VAK-mobiel steeds toenemen. Er werd nu nog slechts een keer per jaar een dergelijke acties opgevoerd. Het landbouw VAK-mobiel werd in '83, een jaar na oprichting in Woensdrecht, bevestigd.

Mitwas

Gerrit heeft vervolgens een tijdje bij Emmaus in Wageningen gewoond, een groepje mensen die haar wens aan ideale projecten besteedt. Doordat werk heeft hij rugleed gekregen, waarna hij in de Ziekteverschillen, nu zal hij weer in de tijd en licht rond of hij er iets anders bij kan doen.

Daarnaast wil hij blijven controleren. „Met alleen woorden kan je de samenleving niet veranderen, daar horen daden bij. Daarom ga ik door met het voeren van acties.“ De laatste jaren houdt hij zich onder meer nog steeds bezig met openlijke krakeraketen, zoals in Ede en Veld. Hij knipt niet zolang totdat ze hem arresteren.

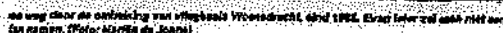
Hoeveel hij acties tegen het militarisme, niet hij het opgeplakte etiket antiterrorisme te beperkt. Gerrit: „Militarisme als geheel, of de krakeraketen in het bijzonder, zijn voor mij niet meer geweest dan een aanpakpunt van m'n strijd tegen wereldproblemen in het algemeen. Ik zie het militarisme, naast bijvoorbeeld nukes, als een van de oorzaken van de Derde Wereld, als een uitwas. Daarom ga ik aan om tegen te verzetten, maar het verhaal is achter te voel breder. Het komt erom te weten dat ik niet geknik ben met de samenleving waar ik in leef. Stel dat het militarisme verdwijnt, dan nog blijf ik met legio problemen zitten, zoals milieuvervuiling en de Derde Wereld. Waar het om gaat is een verandering in het denken van mensen, zodat ze veel verantwoordelijker naar hun eigen omgeving omgaan.“

Volgens Gerrit zijn we hier in het laatste moment gezien niet te best bezig. „Het wordt het egoïsme aangewakkt en geprojecteerd. Als je maar goed voor jezelf zorgt en je voldoende ontploot, dan pas ben je in de ogen van de samenleving op de goede weg, zo maak ik een nu nog. Je zou onze samenleving een overgevoerde DV kunnen noemen, die enorm veel geweld exposeert naar andere delen van de wereld. We weten hier in een rijke enclave, dat veel verzuipend veroorzaakt.“

Verweert hij dan dat met het kapot knippen van hekwerk het denken van mensen in positieve zin te beïnvloeden is? Gerrit: „Het heeft het nodig. Maar het is niet te begrijpen voor de mensen die het aanpak. Zo sprak ik een meerdarussen over uit Maastricht, die meteen begreep waarom ik dit soort acties doe. In deze samenleving heb je te maken met groe-

Ontkenners kunnen zich in Anjipen maken een RF-2 vliegtuig aan de

Er woonde in dit land veel meer mensen die legden wapenhandel en niet militaire systemen zijn, dan Gerf en k samen kin-

Je bent ontvankelijk over de beschuldiging, maar zeker niet cynisch. „Klopt. Kij, de mens wordt nu wel opgevoed om egoïstisch te zijn, maar dat hoeft bij niet te blijven. We zijn allen menslike wezens, tot een bepaalde verantwoordelijkheid in staat. We moeten het ik gevoel verlaten om toegankelijk naar een wij gevoel. Daar behoort ik in."

Reviews

En woerd van z'n dagelijks dezing is de dagelijkse zorgzaamheid, namelijk door vrouwen wordt, v. Ronck Jansen aan den bewijs arbeid tegenover de vaak 'destruktieve' werkhouding. De zorgzaamheid is een product, dat verstandig en concreet is, maar ook wellicht voor het verloop van de ontwikkeling van de mens. In een van de laatste stukjes te vinden een artikel artikel voor zorgzaamheid in den vorm de abstracte (verstandelijke) held, zouden abstracten zich niet met tot het moeten stellen dan de andere kanten van zorgzaamheid te geven in plaats gericht, om de bloedend samenleving, voor z'n ziele, te behouden.

pagina 1

Notitie

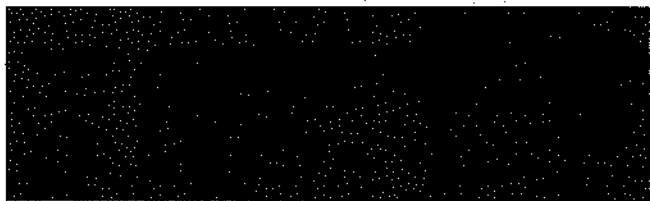
Aan ARRC PHQ G2 JCIS OC
I.a.a.
Van BCI/A-3
Datum 16 mei 2000
Betreft ARRC EX. Arnhem eo
Nummer BCI/20000969

1. In week 21 zal het ARRC een oefening houden op het complex Vrijland behorende tot het Militair Luchtvaartterrein Deelen.
2. Uit bij de MID/BCI beschikbare informatie blijkt niet dat antimilitaristisch georiënteerde activisten enige actie hebben gepland jegens de door het ARRC geplande oefening.
3. Uit persberichten blijkt dat de bij BCI bekende antimilitaristen hun aandacht weer op de in Brabant gevestigde militaire onderdelen hebben gericht in het bijzonder de vliegbasis Volkel en de Geleide Wapen Groep de Peel. Indien in de regionale pers in Gelderland en in de lokale pers in Arnhem uitgebreid aandacht wordt besteed aan de aanwezigheid van het ARRC op het complex Vrijland kan niet worden uitgesloten dat er vanuit antimilitaristische hoek "aandacht" wordt besteed aan de ARRC oefening.
4. Omwonenden van het complex Vrijland en aanwonenden van de Koningsweg zijn gewend aan militaire aanwezigheid gezien de in de directe omgeving gelegen kazernes. Van de "alternatieve kunstenaarsgemeenschap" gelegen naast de schietbaan zal naar verwachting geen dreiging uitgaan. Deze kunstenaarsgemeenschap bevindt zich al ruim 7 jaar op een voormalig defensiecomplex en wordt door defensie en politie getolereerd. Ten tijde van het Vakantie Aktie Kamp (VAK) Mobiel in 1993, ter gelegenheid van de "Bölkow affaire, hebben zij zich van antimilitaristische acties gedistantieerd
5. Dreiging:
anti-mil: Laag
TESS : Geen

Bijlagen: Geen

Verzendlijst

ARRC PHQ G2 JCIS OC
MIDDet Rayon Midden (Apeldoorn)
ARRC JCIS vertegenwoordiger

 trugggg**#9 vrijdag 6 juli, 2001**

Dossiers antimilitaristen deels openbaar

Geheime diensten als de Militaire Inlichtingendienst (MID) en de Binnenlandse Veiligheidsdienst houden onder meer politieke activisten nauwlettend in het oog. Hun bevindingen worden neergelegd in dossiers. De vereniging SIP bepleit inzage in deze dossiers. Onlangs stelde de MID hen onverwachts in de gelegenheid een aantal verouderde dossiers in te zien.

De vereniging Steunpunt Inzage PID-Nijmegen bepleit als sinds 1992 zelfbeschikkingsrecht over dossiers van geheime diensten. Ze bepleit onder andere voor inzagerecht in deze dossiers. De vereniging heeft hiervoor de nodige procedures gevoerd en is daar voorlopig nog wel jaren zoet mee. De meeste procedures zijn gevoerd tegen de minister van Binnenlandse Zaken. Het betreft dossiers van de Binnenlandse Veiligheids Dienst (BVD). Zeventien leden van de SIP hebben bij de BVD inmiddels inzage in (delen van) het eigen dossier gekregen. De personen krijgen lang niet alle papieren in te zien die er over hen zijn samengesteld. Verschillende leden krijgen helemaal niets in te zien terwijl er toch wel degelijk geheime stukken over hen zouden moeten bestaan. De weigeringsgronden zijn niet altijd even duidelijk. In theorie zijn het er echter vier: door de inzage mag geen zicht ontstaan op het actueel kennisniveau van de dienst; datzelfde geldt voor de werkwijzen en bronnen van de dienst; tenslotte krijg je geen inzage in de gegevens van derden. De toepassing van deze algemene weigeringsgronden kan leiden tot: geen inzage, 'gekuiste' inzage, geparafraseerde inzage, gehele inzage. Dat laatste gebeurt zelden. Een paar jaar geleden probeerden vier leden van de SIP inzage te krijgen bij de MID, maar kregen nul het het rekest. Zo ging dat, tot onlangs, ook bij de BVD. Het antimilitarisme werd door beide diensten als één

ondeelbaar actiegebied beschouwd waartoe inzage uitgesloten is.

Heroverweging

De Vereniging SIP heeft altijd gesteld dat er binnen het tijdsbestek van het antimilitarisme 'geknipt' moet kunnen worden. Niet alleen qua tijd maar ook inhoudelijk. Diverse actiegroepen uit het verleden bestaan inmiddels allang niet meer en bepaalde ontwikkelingen werden jaren geleden afgesloten. Zo wordt er, bij gebrek aan militaire dienstplicht, niet meer dienst- of totaal-geweigerd en bestaat de antimilitaristische onderzoeksgroep Onkruit uit de jaren '80 niet meer (in de tweede helft van de jaren '90 werd Onkruit Vergaat Niet! opgericht).

Op 15 maart jl. diende het SIP bij de minister van Defensie voor achttien personen en twee organisaties inzageverzoeken in. Ruim een maand later belde het SIP de MID met de vraag hoe de zaken er voor stonden. De MID-jurist: "De verzoeken zijn volop in behandeling, op dit moment worden de inzagemappen samengesteld". Een persoon, die geen lid is van de SIP, ontving vervolgens een BVD-beschikking van 11 mei, waarin sprake is van een heroverweging met betrekking tot het inzagebeleid ten aanzien van antimilitarisme in samenwerking met de MID. Dit leidt over enkele maanden wellicht tot verandering in het inzagebeleid...

Op 15 mei diende het beroep van de bij het SIP aangesloten organisaties: wat de BVD betreft geen inzage in stukken met betrekking tot het antimilitarisme. Het SIP ontving eveneens de '11 mei-beschikking' en vroeg de rechtbank tot twee maal toe om heropening van het onderzoek. Dit werd geweigerd. De rechtbank deed op 19 mei uitspraak: de BVD heeft het goed gedaan. Op diezelfde dag ontving het SIP achttien beslissingen van de minister van Defensie. Twaalf personen kregen inzage in delen van hun MID-dossier!

Het SIP verspreidde op 24 juni een persbericht over deze merkwaardige gang van zaken en benaderde kamerleden. Een dag later werd de minister van Binnenlandse Zaken door kamerleden aangesproken op het verhaal en nu bleek ook hij om te zijn. Ook bij de BVD is inzage mogelijk in stukken met betrekking tot antimilitaristische groeperingen van (grotendeels) voor 1990.

Het lijkt er sterk op dat de MID en BVD aanvankelijk

van mening verschilden. De MID was bezig inzagemappen samen te stellen, terwijl de BVD nog van geen inzage wilde weten. Vervolgens stelt de BVD dat er in goede harmonie met de MID heroverweging plaatsvindt. Die kan nog alle kanten op, aldus de BVD. Dan geeft de MID gewoon stukken vrij. De BVD kan zich daar alleen nog maar bij aansluiten. Het heeft er veel van weg dat de MID ruimere inzage heeft geforceerd.

MINISTERIE VAN DEFENSIE LANDMAGT WILICHTINGEN DIENST (CI) CONFIDENTIEEL		PNR : diversen OORZ : Rechtbank Brada. TOESPE :	
Referentie : 3876/C (18.32)	Datum : 23-2-1989 Plaats : 24-2-1989 Tijd :	Tijd : 27-2-1989 Tijd : 28-2-1989 Tijd : 29-2-1989	Tijd : 29-2-1989
CI MELDING/RAPPORT over de activiteiten van de organisatie			
Betreft :			
1. (b) activiteiten bij en rondom Rechtbank Brada de 090289 van Rechtspraak van			
2. Nadere toe lichte zijn			
Personen die aanwezig waren bij de Brada's Rechtbank			
Ongeveer 100 sympathisanten van de organisatie waren op			
1 feb. naar de Rechtbank van Brada gekomen om hun steun te betuigen en			
van besteed aan dit proces was de opkomst daarna groot te worden.			
De meeste activisten die aanwezig waren steunen de North Atlantic De-			
fensie beweging. Bij de demonstranten was ook een groep van ongeveer 1			
personen aanwezig waarvan een vrij groot deel afkomstig was uit Rotterdam			
of omgeving. Een aantal personen was aanwezig met een spandoek met opschrift			
"Koordinaten centrum Londen". Door enkele personen werden pamfletten verspreid			
bij bijvoegsel 1.			
De activisten hadden een programma van activiteiten voor die dag opgevat			
bij het gerechtshuis aan de Sluisdijk in Brada en in de "Albionkerk"			
aan de Nijverheidsdijk 551 te Brada. Een lode die eigendom is van de			
usters van Franciscanissen uit Brada. Als bijvoegsel 2 in dit programma			
bijvoegsel 1.			
Bij het gerechtshuis bleef het vrij rustig en ludiek. Toen omstreeks			
700 was bekend werd dat			
zouden vrij komen van een enthousiasme			
CONFIDENTIEEL			

Volgnummer 1.

CONFIDENTIEEL

Blad / van / Diaden

Melding veiligheids incident

AFKOMSTIG VAN: ONTVANGEN DOOR:
 Naam / Rang : Naam :
 Functie / Odi. : Dtgd : 180940 8 Jul '89

Betreft : Alt. Vindingsge Reeds gemeld aan:
 Onderdeel : 1:
 Legeplaats : Oranjestad 2:
 Plaats : Schaarshout 3:
 Dtgd : 180940/180940 8 Jul '89 4:

OMSCHRIJVING VAN HET GEBEURDE:

180940 8 Jul '89

De circa 20 leden van de wandelgroep 1810? is aangekomen bij de Oranje-kazerne te Schaarbergen.

Door zij het feit dat een portier heeft vergeten om het Off.Hotel van genoemde obj. af te sluiten, heeft de groep zich toegang verschaft tot het gebouw.

180940 8 Jul '89

De groep heeft het gebouw inmiddels verlaten. [Uit eigener beweging]

COPI SAM.

1.

COPIE AAN:

Dtgd: 180940
 Dtgd:

Stg. CONFIDENTIEEL

Bijlage A: behorende bij verslag VAK-Mobil dec '92

Incidenten

*** Zondag 20-12-93:

13.25 uur: Ophangen van spandoek aan het hek Fokker (nabij Vlb. poort C-3) met de tekst: "Stop onderhoud NF-5 voor Turkije". In een interview met de pers gaf [] te kennen dat ze over informatie beschikt waaruit blijkt dat Turkse F-5's bij Fokker onderhouden worden.

*** Maandag 21-12-93:

09.40 uur: Ophangen van spandoek bij poort C-3, tekst als op 20-12.

20.00 uur: 17 personen dansen en zingen ter hoogte van poort C-2 er wordt tevens vuurwerk en een rookpot afgestoken.

*** Dinsdag 22-12-93:

03.45 uur: Knipactie bij Fokker (onder camerabewaking wordt het hekwerk kapot geknipt).

14.45 uur: [] observeert de aanvlingsverlichting.

17.30 uur: Geconstateerd wordt dat er een gat is geknipt in de afzastering van de vliegbasis, ter hoogte van paal 110. Het gat is ongeveer 1,30m hoog.

20.00 uur: Geconstateerd wordt dat er een gat is geknipt in de afzastering van de Vliegbasis (paal 2302/2303, ongeveer 50 cm groot).

21.50 uur: Ophangen van een pamflet aan het hek van de Vliegbasis (ter hoogte van de DEB-toren) met de tekst "brood bakken".

*** Woensdag 23-12-92:

01.30 uur: Ophangen van pamfletten aan het hekwerk van de basis.

02.10 uur: Geconstateerd wordt dat in het hekwerk van de basis is geknipt (paal 2110) en dat het hek is beklad met de leus "Militarisme Bah-Sloop de basis".

Stg. CONFIDENTIEEL

VAK

Hoe dan ook: vanaf nu is ook inzage mogelijk in dossiers over antimilitaristische acties en groepen. In beginsel geldt dat voor gegevens van vóór 1990. In beginsel, want uit de inzagen van onze leden blijkt dat er ook stukken worden vrijgegeven van na 1990, maar dat er tegelijkertijd ook stukken worden achtergehouden van vóór 1990.

De reden voor het vrijgeven of achterhouden is niet altijd even duidelijk. Een reden kan natuurlijk zijn dat de stukken er domweg niet zijn. Dat lijkt, gelet op het materiaal dat wél vrijgegeven is, niet aannemelijk als je in een beetje spraakmakende actiegroep hebt gezeten. Het kan ook zijn dat bepaalde actiegroepen of personen altijd tot het actueel kennisniveau van de MID/BVD worden gerekend. Het kan ook komen doordat één van de andere weigeringsgronden zich voordoet.

Er zijn nu in ieder geval stukken vrijgegeven over de acties en actieperioden van het Vredesaktiekamp (VAK-)mobiel, zelfs tot aan het jaar 1993 toe. Maar ook daarvan lang weer niet alles. Ook worden er gegevens vrijgegeven van een, zelfs internationale, Onkruidactie: de bezetting van het Belgische ministerie van Buitenlandse Zaken in Brussel op 12 december 1979. De actie was gericht tegen de NAVO en het plaatsen van kernwapens in Europa.

Identificatie

Een opmerkelijk rapport gaat over een demonstratie van 9 februari 1989. Het betreft een solidariteitsdemonstratie bij de rechtbank in Breda, waaraan ongeveer 300 mensen deelnemen. Activisten van de NADM/onthekkingsbeweging moeten voorkomen, nadat ze met mokers hadden geprobeerd twee NF-5 straaljagers om te smeden tot ploegscharen. Na een uitvoerig verslag van de dag ("De activisten hadden een programma van activiteiten opgezet bij het gerechtsgebouw en in een loods van de Zusters Franciscanessen [...] voor de inwendige mens werd gezorgd door de kookgroep van het Kollektief Rampenplan") werden er ruim honderd aanwezig door de MID geïdentificeerd op naam, geboorteplaats en -datum, maar ook op adres en woonplaats. Uit documenten over de actiegroepen VAK-mobiel en 'Is het Hier Oorlog?' (een wandelclub die jaarlijks protesteert tegen de deelname van militairen aan de Vierdaagse)) komt een zelfde beeld naar voren: zoveel mogelijk mensen worden geïdentificeerd – wat ook vaak lukt – en er wordt op de minuut nauwkeurig gerapporteerd wat voor activiteiten er plaatsvinden. De identificatie gebeurt deels ter plekke, deels door aanhouding en deels achteraf middels foto- of filmopnamen.

Veel antimilitaristische acties worden (permanent) geobserveerd. Dit gaat niet altijd goed. Een rapport

over *Is Het Hier Oorlog?* uit 1993 meldt bijvoorbeeld: "Rapporteur had dagelijks contact met [weggelakt]. De [weggelakt] trachtte de groep te volgen, doch vanwege personeelsgebrek en het feit dat de groep geen vaststaand programma had, zoals voorgaande jaren, lukte dit maar ten dele".

Aangehouden

We zullen hier een voorbeeld geven van het soort stukken dat je in een inzagedossier kunt verwachten. Met betrekking tot het VAK-mobiel is in het dossier van één van onze leden een 'melding' opgenomen over de actieperiode 17 t/m 23 september 1988. Het Vredes Aktie Kamp was neergestreken in Brunssum en omgeving. De 'melding' is van de Landmacht Inlichtingendienst en heeft de classificatie 'Confidentieel'. De bronnen waaruit geput is zijn weggelakt of - beter - in dit geval 'gezwart'. Vervolgens worden de verschillende betrokken groeperingen vermeld, opgemerkt dat een lijst met herkende personen is bijgevoegd en worden gesignaleerde voertuigen opgesomd. Daarna wordt opgemerkt dat in de "genoemde periode in Brunssum voor de 3e maal een Vredeskamp werd gehouden" en dat de aanwezigheid van de eerste deelnemers al op 14 september werd geconstateerd "door de aanhouding van twee VAK-leden i.v.m. venten met solidariteitskoffie". "Op 17-09-88 rond 15.00 uur verzamelden zich rond de 25 personen bij Café de Kachel te Brunssum, waarna men zich naar de 'Heidecamping' Brunssum begaf, waar het Vredeskamp werd ingericht. Gedurende de actieweek werden ongeveer 49 knip/klad/spuit- en verfbom-acties ondernomen".

Opgemerkt wordt voorts dat tot vijftien maal toe diverse personen werden aangehouden, de pers weinig aandacht aan de actieperiode besteedde, maar wel een interview werd "uitgezonden door Radio 'Rattaplan' Nijmegen". De melding sluit af met: "Van de lokale bewoning werd geen enkele steun ontvangen, zelfs niet bij de protesten tegen het AWACS-convenant te Schinveld".

De MID signaleerde in totaal vijftig activisten en op de camping verbleven er gemiddeld 25. Bij de melding zijn namenlijsten van aanwezigen gevoegd. Bovendien is er een actieoverzicht gemaakt, dat op de minuut nauwkeurig werd bijgehouden. Als bijlagen zijn er nog wat aankondigingen, pamfletten en krantenberichten

opgenomen.

Uit de dossiers blijkt ook dat door de MID bepaalde gegevens werden geregistreerd over andere acties dan antimilitaristische, in ieder geval voor zover daar door antimilitaristen aan werd deelgenomen. Zo is er bijvoorbeeld een melding uit februari 1984: "Terloops werden dzz [vermoedelijk: dezerzijds-SIP] enige Antimilitaristen gezien bij de ontruiming van het bekende pand Weijers, te weten: '.,'".

Bijna vanzelfsprekend hebben dienst- en totaalweigeraars ook de nodige gegevens op hun naam staan. Onder meer van rechtszaken wordt verslag gedaan. Opmerkelijk is ook het rapport over de 'Aktiegroep ANTINOR (Te lezen ANTI-NOR)'. Het rapport is gebaseerd op krantenknipsels en meldt dat de betreffende groep eind 1981 is opgericht door ouders en familieleden van dienstweigeraars en beoogt de weigeraars moreel te steunen.

Tevreden

In de jaren tachtig zijn de ministers van Defensie en Binnenlandse Zaken geregeld door Tweede Kamerleden aangesproken op het in de gaten houden door MID/BVD van de vredesbeweging. De ministers stelden telkens dat de beweging als zodanig niet in de gaten werd gehouden. Voormalig BVD-chef Arthur Docters van Leeuwen uitte zich op een vergelijkbare manier in het televisie-programma Brandpunt over Is Het Hier Oorlog?.

Binnen deze wandel-actiegroep bleken in 1990 tenminste twee BVD-agenten actief. De een, Han Dekker, stopte in mei 1990 zelf met dat werk. Joop de Boer werd in oktober van dat jaar ontmaskerd. Beiden werden gerund door de PID-Nijmegen. Docters van Leeuwen stelde dat de actiegroep als zodanig niet interessant was voor de BVD. Het meelopen met de actiegroep zou je echter ook niet vrijwaren van geheime dienst-belangstelling. Tenminste voor de MID lijkt dat toch andersom te zijn als je de stukken bestudeert, die overigens vermoedelijk deels van de BVD afkomstig zijn.

Op zich is het SIP dik tevreden dat nu ook inzage mogelijk is in stukken met betrekking tot het antimilitarisme. Toch zullen ze hun procedures tegen zowel de MID als de BVD voortzetten. Er is immers nog (veel) meer vrij te geven. Op dit moment loopt er voor een aantal mensen nog een hoger beroep bij de Raad van State. Een negental organisaties volgt binnenkort.

Beiden zijn gericht tegen de BVD. Voor een aantal leden zal het SIP bezwaar aantekenen bij de MID.

Louls Séveke
Vereniging SIP-Nijmegen

Als je zelf ook inzage wilt dan kan dat door een briefje te sturen aan de respectievelijke ministers met het verzoek om inzage in je elgen BVD/MID-dossier. Je naam, adres en geboortedatum moeten daar wel onder. Je kunt ons ook om een voorbeeldverzoek vragen. Voor overleg en met vragen kun je het SIP benaderen. Ze hebben ook een beknopte handleiding geschreven voor het boek Tips tegen tralies (Baalprodukties). SIP, postbus 1501, 6501 BM NIJMEGEN, tel 024-3233586, e-mail obiv@dds.nl

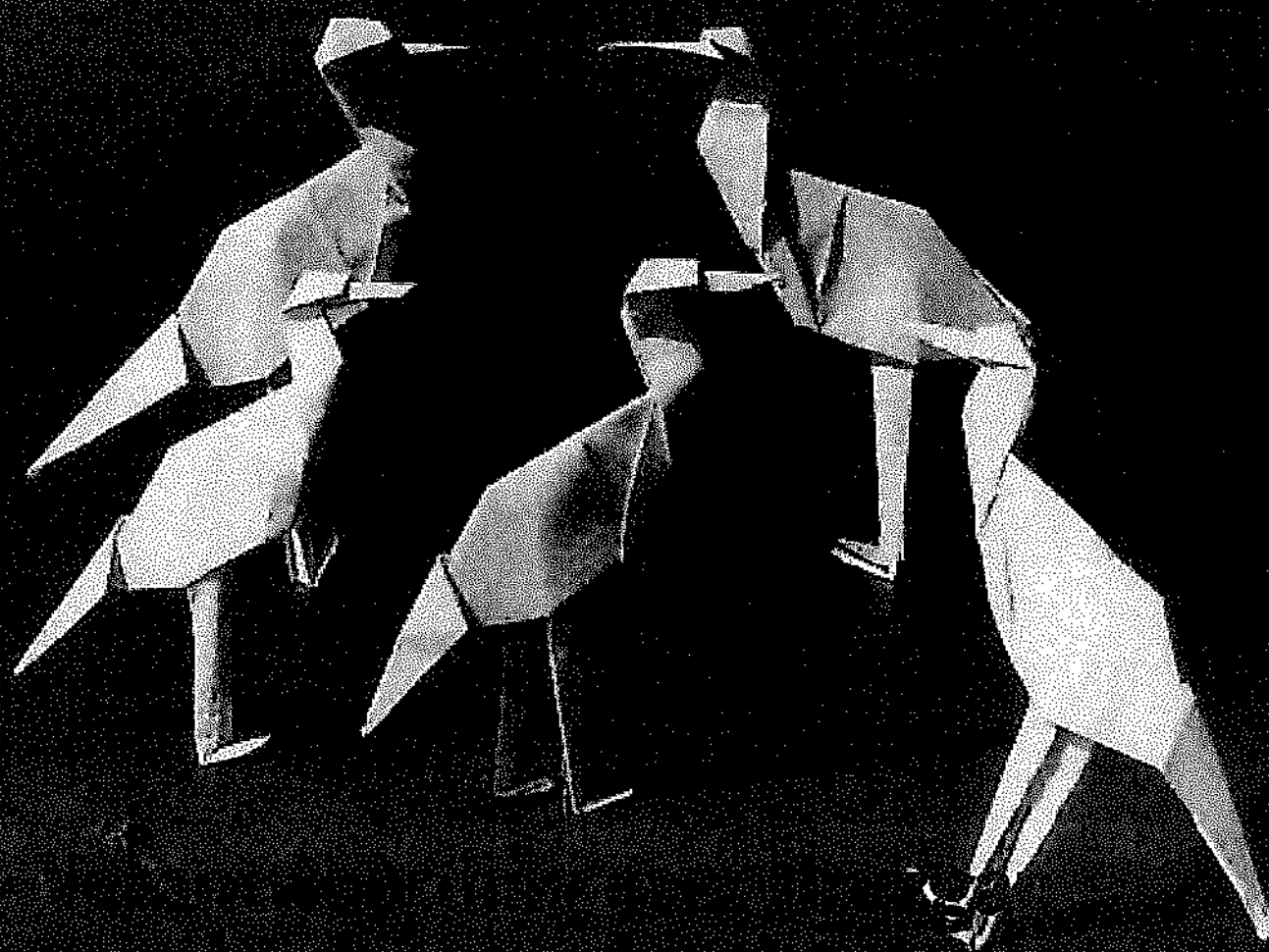
☐ reageer

☐

☐ nah
bovu

VredesMagazine

Jaargang 3 nummer 4 — 4e kwartaal 2010 — Prijs euro 2,50

Onderzoeksdoossier:

DAVID ROZOV - DE KROON VAN DE OORLOGEN

“Het lijkt erop alsof er hier niks gebeurt...”

OPINIE

De Mexicaanse drugsoorlog neemt een dramatische en angstigende wending. Voor de eerste keer hebben de bendes nu in het centrum van Juarez een autobom gebruikt. Aan de grens zijn de aanslagen vreselijker en gevaarlijker dan ooit in de Amerikaanse geschiedenis van de rechtshandhaving. Granaatwerpers, automatische wapens en kogelvrije vesten doen denken aan Al-Qaida-achtige methodes. Meer bronnen melden dat verslaggeving in zones van de drugshandel onmogelijk is. Intimidatie, ontvoeringen, moorden en bombardementen van televisiestations en infiltratie brengt de pers tot zwijgen.

Begin juli schreef de digitale El Pais een artikel getiteld: “Verkiezingen in Mexico, De drugsbendes stemmen al moordend.” Een citaat hieruit: “De strijd van de drugskartels tegen elkaar en de staat heeft zich verspreid over de hele Republiek en de moord in Tamaulipas geeft een blik op een andere werkelijkheid: er zijn plaatsen waar de controle door de drugsbendes zodanig is dat journalisten door doodsb bedreiging feiten niet kunnen weergeven. “Hier lijkt het alsof er niks gebeurt,” zegt een verslaggever die wil dat zijn naam geheim gehouden wordt, “maar dat is juist omdat alles gebeurt. De controle is in handen van het Golfkartel, en zowel de politie, als

de politici, als de rechterlijke macht zijn zodanig gefiltreerd dat het onmogelijk is met een van hen te praten zonder medeweten van de bendes. Na de moord op de kandidaat durfde hier niemand meer te komen. De bendes weerhielden hen.”

Dat de hele ervaringswereld in het noorden van Mexico is doordrenkt van het drugsverschijnsel blijkt wel uit de ter plaatse ontstane, actuele stroming in de beeldende kunst: Narcoarte. Kunstenaars noemen dit “het weergeven van de realiteit van alledag.” Soms zijn het schilderijen van omgebrachte mensen, soms ook installaties waar het bloed langs de muren stroomt. Kunstenaars zeggen niet te willen moraliseren, maar slechts weer te geven en alleen naar de esthetiek te zoeken.

President Calderon beschuldigt de VS de problemen van Mexico te hebben veroorzaakt en schrijft: “De oorsprong van onze geweldsproblemen begint ermee dat Mexico grenst aan het land dat het hoogste drugsgebruik heeft.” Vooral bij die grens vallen de meeste doden. De stad Juarez is met meer dan 1.000 drugsgerelateerde slachtoffers dit jaar gevaarlijker dan Bagdad. Door beleid dat uitsluitend is gericht op de jacht naar de handelaren worden mensenrechten op allerlei wijzen geschonden. Foltering,

etnische vooroordelen en moorden horen daarbij.

Volgens de oud-presidenten Cardoso van Brazilië, Zedillo van Mexico en Gaviria van Colombia, brengt de door de VS geleide oorlog tegen drugs, Latijns-Amerika in een neerwaartse spiraal. Deze oorlog is mislukt zei Cardoso, en drong aan op schrappen van taboes en starten van antidrugsprogramma's. Obama kreeg advies voor nieuw beleid:

decriminalisering van cannabis en drugsgebruik te behandelen als een volksgezondheidsprobleem en niet als een veiligheidsprobleem. Decriminalisering en legalisering van drugs is te overwegen! Een op drugsvermindering gericht beleid blijkt zeven keer goedkoper dan het bestrijden van de handel.

Anke Polak

(op basis van correspondentie met Bram van Waardenberg)

Bronnen: Wikipedia, El Pais, CBS, Bram.

COLOFON

VREDESMAGAZINE 4e KWARTAAL 2010 Uitgave van de vereniging VredesMedia waarin samenwerken: Haags Vredesplatform (HVP), Humanistisch Vredesbeeraad (HVB), Vereniging Pais, Samenwerkingsverband Stop de Wapenwedloop, Antimilitaristisch Onderzoekskolлекief VD AMOK, Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) afdeling Nederland. In VredesMagazine zijn de tijdschriften Kernwapens Weg!, VD AMOK en de dikke nummers van Vredeskoerier 't Kan Anders opgegaan. De dunne nummers van Vredeskoerier 't Kan Anders blijven vier maal per jaar verschijnen. REDACTIE: Jan Bervoets, Hans Reddema, Benno Houweling, Kees Kalkman, Klaas Meijer, Anke Polak, Jan Schaake, Guido Schokker, Barbara Smedema, Egbert Wever. AAN DIT NUMMER WERKTE NAAST DE AUTEURS MEE: David-Jan Donner, Chris Geerse, Wendela de Vries. De auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van een geplaatst stuk. De tekst van artikelen mag worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding. Copyrights van foto's en tekeningen berusten bij de desbetreffende fotograaf/illustrator. FOTOREDACTIE: Hans Bouton, Anne Vailant MEDEWERKENDE FOTOGRAFEN EN ILLUSTRATOREN: Jan Bervoets, Leo de Groot, Michiel Hegener, Senior Arman Kenny Holston, Anna van Kooij, Manna Ori, Len Munnik, Peleis, Janine Tjhoft, Yayasan KUKB, Jeff Zimberlin VORMGEVING: Jimmy Slothouwer DRUKKER: Drukkerij Mezclado, Tilburg ABONNEMENTEN: Interesse of aanmelding voor een abonnement op VredesMagazine kan kenbaar gemaakt worden bij de redactie van VredesMagazine of bij een deelnemende organisatie. Een jaarabonnement op VredesMagazine (4 nummers) kost 10 euro. U kunt een abonnement nemen via info@vredesmagazine.nl of 015 7850137. GIFTEN: Bedragen die abonnees overmaken boven het verschuldigde abonnementsgeld worden beschouwd als gift voor het werk van de in VredesMagazine samenwerkende organisaties. CONTACT VREDESMEDIA: Vlamingsstraat 82 2611 LA Delft, 015 7850137, info@vredesmedia.nl, www.vredesmedia.nl. REDACTIEADRES: Obrechtstraat 43 3572 EG Utrecht tel. 030 8901341 e-post info@vredesmagazine.nl. Artikelen naar redactie@vredesmagazine.nl. KOPIJSLOTING VOLGEND NUMMER: 15 november. Verschijningsdatum volgend nummer: 15 december. ISSN 1876-0724

**"HET LIJKT EROP ALSOF
ER HIER NIKS GEBEURT..." 2**
Commentaar over de Mexicaanse drugsoorlog
Anke Polak

VERANTWOORDING OVER URUZGAN 4
Er moet een parlementaire enquête komen
naar de oorlog in Afghanistan
Jan Schaake

**"GESCHIEDENIS MAKEN IN
WOENSDRECHT LEUKER DAN STUDEREN" 6**
Interview met Woensdrechtactivist Niek van Essen
Barbara Smedema

THE HURT LOCKER 9
Recensie van film over het explosieven opruimen in Irak
Anke Polak

**"ALS WIJ NIET MEER GELOVEN
DAT HET KAN, WIE DAN WEL?" 10**
Biografische schets van Evert Huisman
Wim Robben

**DE VREDESJIRGA EN DE
RECHTEN VAN DE VROUWEN 12**
Een grote vergadering van oorlogsheren en schenders van
vrouwenrechten in Kaboel is bereid tot een compromis met
de Taliban
Fazel Ahmad

**TOPPUNT POLDERHYPOCRISIE –
RAWAGEDE VERJAARD 14**
Nederland meet weer eens met twee maten als
het om oorlogsmisdaden gaat
Ed Caffin

ISRAËL WIL GEEN VREDE 16
Bespreking van het boek van Anja Meulenbelt
over het Israëlisch-Palestijnse conflict
Jip van Dort

FOTOPAGINA'S MICHEL HEGENER 18
De Koerden van Irak

**DOSSIER: NAVO 2020 EN HET NIEUWE
STRATEGISCHE CONCEPT VAN DE NAVO 21**
*Martin Broek, Jip van Dort,
Kees Kalkman, Jan Schaake*

EN VERDER:

COLUMN – HANS FEDDEMA 11

GEWELDLOOSHEID VOOR BEGINNERS 14

SPRINGSTOF 15
Frank Slijper en Wendela de Vries

**OVERZICHT VAN BIJ VREDESMAGAZINE
AANGESLOTEN ORGANISATIES 20**

KORTE BERICHTEN 33
Chris Geerse

**KRITIEK VAN KERK EN
VREDE OP IKV PAX CHRISTI 35**

GEDICHT VAN PISUISSE 36

Harry Zevenbergen is met vakantie

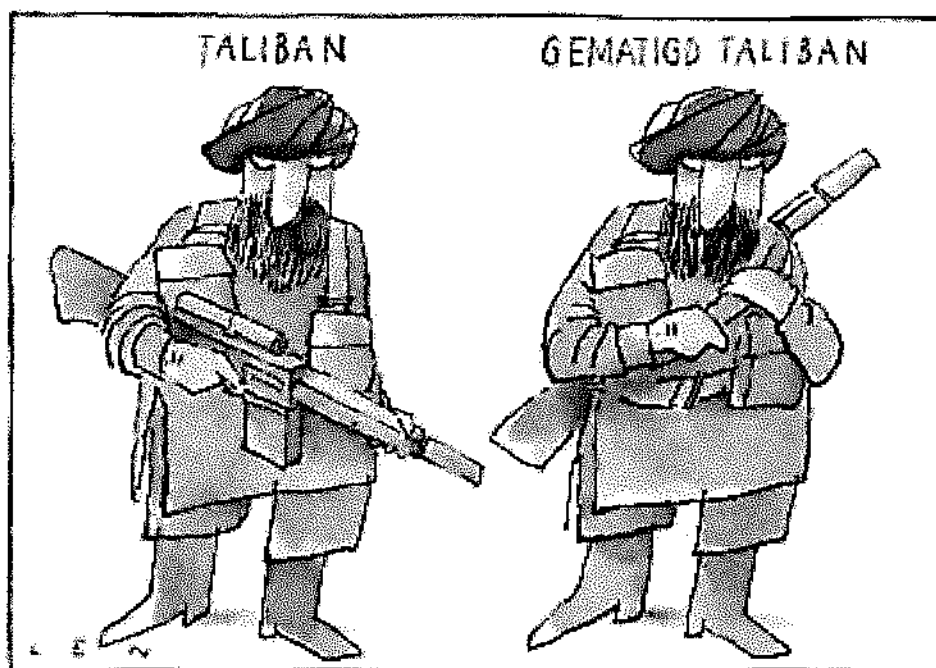

FOTO VOORPAGINA:
Kraanvogels op Schiermonnikoog,
juni 2010.
Foto: Manna Ori

Verantwoording over Uruzgan

Enkele dagen voor het kabinet Balkenende IV viel over Uruzgan lag het in de Tweede Kamer zwaar onder vuur over Irak. De commissie Davids, die de politieke steun van de Nederlandse regering aan de Irakoorklog moest onderzoeken, stelde in haar allereerste aanbeveling dat een hoop ellende voorkomen had kunnen worden als de regering zich niet zes jaar lang had verzet tegen een (parlementair) onderzoek. Al vóór het debat stelde de regering voor om bij volgende militaire operaties binnen een jaar na afloop (parlementair) onderzoek te laten plaatsvinden. Er was nog enige twijfel of dat ook voor de militaire operatie in Uruzgan zou gelden, maar toen eind juli via Wikileaks ook over de oorlog in Afghanistan van alles uitlekte, viel binnen en buiten het parlement al een eerste roep om een parlementaire enquête te horen. Let wel: dat was (zij het slechts enkele dagen) nog voordat deze militaire operatie was afgerond.

Misschien is er dit keer dus geen maatschappelijke beweging nodig om een onafhankelijk onderzoek af te dwingen, zoals bij Srebrenica en Irak wel het geval was. En hoeven we, als dat na zeven jaar eindelijk gelukt is, niet nog een keer aan te dringen op een parlementair onderzoek, waarbij politieke conclusies getrokken kunnen worden. Politieke conclusies die het NIOD (Srebrenica-onderzoek), respectievelijk de commissie Davids, nadrukkelijk niet hebben willen of kunnen trekken. Misschien kunnen wij deze keer als vredesbeweging een aantal vragen formuleren waar wij graag een antwoord op zouden willen hebben. Dit artikel beoogt daar een aanzet toe te geven.

Een eerste vraag die onderzocht zou moeten worden is waarom er steeds weer zoveel mist gecreëerd wordt over het doel van de militaire operatie. Wie de officiële documenten, bijvoorbeeld die van de VN, erop naslaat ziet dat de International Stabilisation Assistance Force (ISAF) in Afghanistan werd gestart om het gezag van de regering in Kaboel in heel Afghanistan te (helpen) vestigen, nadat de aanwezige machtsstructuren van de Taliban waren vernietigd door de Amerikaanse invasie. Het gaat dus ook bij ISAF om een militaire operatie tegen partijen die het gezag van 'Kaboe' niet zonder meer accepteren. Ter ondersteuning daarvan worden zogeheten 'wederopbouwprojecten' uitgevoerd. Maar als politici en ook de legerleiding gevraagd wordt wat nu eigenlijk het resultaat van vier jaar Uruzgan is geweest, wordt vooral gewe-

zen op die wederopbouwprojecten: de schooltjes en gezondheidscentra die gebouwd zouden zijn. En als de vraag aan de orde is of we toch niet langer zouden moeten blijven, wordt de strijd tegen het terrorisme en de cellen van al-Qaida ten tonele gevoerd. Maar over het officiële doel hoor je niets: de regering in Kaboel helpen zijn gezag te vestigen in Uruzgan. Dat is natuurlijk ook niet echt overtuigend naar het Nederlandse publiek toe, nu er steeds meer kritiek komt op de regering van Karzai. Feit is echter dat de doelstellingen van de operatie verschuiven en de geclaimde successen niet aansluiten bij de formele doelstellingen. Zo leg je geen verantwoording af.

URUZGAN VEILIGER?

Hoe ongeloofwaardig het is om de successen van de operatie steeds met zaken als schooltjes te meten, blijkt ook wel uit het cijfermateriaal. De uiteindelijke kosten van de vier jaar durende militaire operatie in Uruzgan bedragen 1,4 miljard euro; aan wederopbouwprojecten in Uruzgan is diezelfde vier jaar 100 miljoen uitgegeven. Van elke 15 euro die naar Uruzgan ging, ging dus 14 euro naar het militaire apparaat en 1 euro naar de wederopbouwprojecten die continu als rechtvaardiging van de militaire aanwezigheid worden genoemd. Uit interviews met mensen uit Uruzgan blijkt in ieder geval dat het geen uitgemaakte zaak is dat we Uruzgan met die 1,4 miljard veiliger hebben gemaakt; volgens sommigen is het er zelfs onveiliger op geworden. Het resultaat van de 100 miljoen voor school-

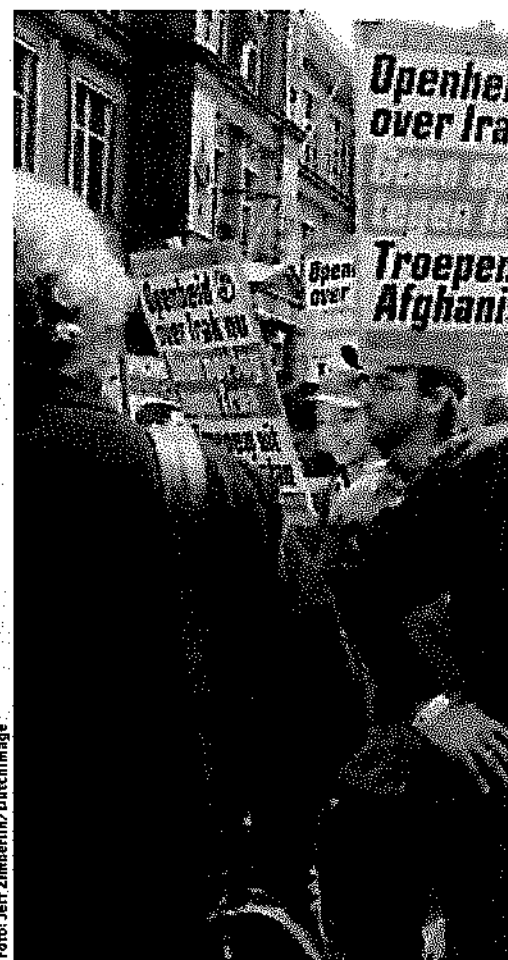

Foto: Jeff Zimberlin/DutchImage

tjes en dergelijke wordt ook ernstig in twijfel getrokken. De cijfers van het ministerie stemmen in ieder geval niet overeen met die van het provinciebestuur in Uruzgan en er zijn maar weinig politici en journalisten die deze schooltjes of gezondheidscentra daadwerkelijk hebben gezien. Volgens sommigen bestaat het grootste deel niet eens. De vraag wat we daar, afgemeten aan de doelstellingen, nu werkelijk gepresteerd hebben lijkt me een goede tweede.

Als het gaat om de beschikbaarheid van gegevens, dan moeten we ook naar de doden en gewonden kijken. Tot voor kort wisten we eigenlijk alleen maar hoeveel Nederlandse militairen tijdens de operatie in Uruzgan zijn omgekomen: 24. Van hen weten we ook de naam en de toedracht. Het heeft pers en politiek veel moeite gekost om de aantallen gewonden en blijvend gehandicapten te weten te komen. Pas eind juni werden deze cijfers openbaar gemaakt: 41 Nederlandse militairen zullen gehandicapt blijven; nog eens een honderdtal anderen zal van zijn of haar verwondingen genezen. Daarnaast schat het Veteraneninstituut dat nog zo'n 1.000 uitgezonden militairen

TOP VAN ONDEROP. AMSTERDAM, MEI 2007

ook vanuit andere bronnen al heel wat te zeggen over de rol van journalisten, maar dat is misschien iets voor een volgend artikel. Feit is, dat als journalisten hun werk niet kunnen of willen doen, de daadwerkelijke feiten over de oorlogshandelingen in Uruzgan via een onafhankelijk onderzoek boven tafel moeten komen. En daarop kunnen we dan ons uiteindelijk oordeel baseren of deze operatie verantwoord was.

Jan Schaake

vroeg of laat psychische problemen krijgt door deze uitzending. Enkele maanden geleden rekende minister Van Middelkoop de Kamer voor, dat aan het eind van de hele operatie 20.000 Nederlandse militairen uitgezonden zijn geweest en dat als je bij elk van die militairen vijf directe familieleden telt, de afgelopen vier jaar zo'n 100.000 Nederlanders heel direct bij Uruzgan betrokken zijn geweest.

STANDAARDBELEID

Bij dit alles hebben we echter nog helemaal niet gekeken naar de doden en gewonden, de getraumatiseerden en direct betrokkenen aan 'de andere kant'. Omgekomen strijders aan gene zijde lijken er helemaal niets toe te doen en eerder nog een bonus op te leveren. Bij burgerslachtoffers ligt dat wat moeilijker en deze worden bij voorkeur ontkend. Een aantal keren antwoordde de minister de Kamer dat het tellen van burgerslachtoffers geen prioriteit had; later dat het moeilijk was om ze te tellen. Na lang aandringen door RTL bracht het ministerie vorig najaar naar buiten dat het er na drie jaar Uruzgan minder dan honderd waren. Oorlogsverslaggever Arnold Karskens

bracht meteen een overzicht met incidenten naar buiten waaruit hij voorrekende, dat het er tenminste 300 geweest moeten zijn en waarschijnlijk nog meer. Volgens op de website Wikileaks uitgelakte documenten is het ontkennen en minimaliseren van het aantal burgerslachtoffers standaardbeleid van de aan ISAF deelnemende landen. Ook wordt daarbij steeds betoogd dat de burgerslachtoffers voornamelijk door de tegenstanders worden gemaakt. De belangrijkste rechter van Uruzgan, die het totaal aantal burgerdoden tussen de 500 en 600 schat, zegt niet te weten hoeveel doden nu door wie zijn veroorzaakt, maar stelt: "We weten dat je veel mensen doodt als je een bom gooit. Die Taliban hebben geen zware wapens. De buitenlandse troepen wel." Ook hierover zouden we meer duidelijkheid moeten vragen.

Arnold Karskens verwijt overigens ook zijn collega-journalisten dat ze te weinig op zoek gaan naar antwoorden op dit soort vragen. Liever laten zij zich in zijn ogen fêteren door defensie die ze embedded overal mee naar toe neemt, waardoor ze nauwelijks aan het perspectief van 'de andere kant' toekomen. Er valt inmiddels

Selectie van grotere incidenten waarbij door Nederlands vuur burgerdoden omkwamen, grotendeels ontleend aan de website van Arnold Karskens.

(www.arnoldkarskens.nl)

- Vlak vóór het officiële begin van de Taskforce Uruzgan werden tijdens een zuiveringsoperatie van 9 tot 19 juli 2006 in de dorpen Kakrak, Dehjanz en Pirsosha 18 mensen gedood door Nederlands vuur.
- Bij de slag bij Chora, van 15 tot 19 juni 2007 kwamen in totaal meer dan 250 mensen om het leven tijdens een enorme inzet van Nederlandse troepen en gevechtsvliegtuigen.
- In de nacht van 16 op 17 juni 2007 werd het dorp Qala-e-Ragh vanuit de lucht bestookt. Daarbij vielen 78 doden waarvan 70 door ISAF-troepen.
- In september 2007 kwamen in het district Deh Rawood zeker honderd burgers om. In de dorpen Tablan en Lundyanz tien door beschietingen vanuit gevechtshelikopters; in de dorpen Kakrak en Myandaw tientallen burgers door bombardementen.
- In juni 2007 en begin 2008 kwamen in het district Khas Uruzgan zo'n 100 burgers om.
- Nederlandse militairen en piloten treden in ISAF-verband ook op buiten Uruzgan, onder andere eind 2006 in de provincie Kandahar en in maart 2007 in de provincie Helmand. Bij deze acties vielen minimaal tientallen, maar mogelijk ook honderden burgerslachtoffers.
- Op 11 juni 2009 werden twee auto's beschoten door Nederlandse helikopters in het district Chenartu. Van de in totaal veertien reizigers stierven er acht.

“Geschiedenis maken in Woensdrecht leuker dan studeren”

In 1983 ging Niek van Essen naar Woensdrecht om het Vredesaktiekamp tegen de kruisraketten op te zetten. Hij zou er maar een paar maanden blijven, maar hij werd gegrepen door de beweging en bleef. In het Witte Huis in Woensdrecht kijkt hij terug op die tijd.

Hoe ben je in Woensdrecht terecht gekomen?

“Na een actie in Volkel kreeg ik een lift van mensen uit Amsterdam en die moesten op de terugweg langs Woensdrecht om iets te regelen. Zo kwam ik voor het eerst in Woensdrecht. Toen bekend werd dat de kruisraketten in Woensdrecht zouden komen, ben ik gevraagd om te helpen bij het opzetten van het Vredesaktiekamp.”

Jullie gingen met de burgemeester praten, hoe verliep dat gesprek?

“In de gemeenteraad van Woensdrecht was een meerderheid tegen de kruisraketten, daarom moesten ze wel meewerken aan een vredeskamp. Het was een leaal kamp.

De burgemeester was zeer conservatief en aan het eind van het eerste gesprek zei hij: Je kan hier wel een vredeskamp opzetten, maar ik adviseer je om even langs de pastoor te gaan en het hoofd van de school.

Ik had echt het idee dat ik terug was in de jaren vijftig. De manier waarop mensen alles maar lieten gebeuren. Autoriteitsgevoelig. Ik kende dat helemaal niet.”

Je bent opgegroeid in Dieren, een dorpje aan de rand van de Veluwe. Ben je daar geboren?

“Ik ben in 1960 geboren in Rheden en toen ik zes was, zijn we naar Dieren verhuisd. Ik ben de derde van vier kinderen, mijn vader en moeder werkten allebei als docent, mijn vader later als directeur van een streekmavo. We waren kerkelijk, ge-

NIEK VAN ESSEN

reformoord. Binnen de tradities van onze familie stond mijn vader het meest open voor veranderingen. Dieren is best een kerkelijke plaats. Dus daar ben ik door gevormd.”

Waren jullie zwaar gelovig?

“Nee, dat viel wel mee, maar ik leefde in die christelijke zuil en kreeg te maken

met hele conservatieve bewegingen die aan het werven waren onder jongeren. Ik was bij een bijbelstudie van de Bible Club Movement waar ze op een gegeven moment de vrouwen wegstuurden: ‘Hier hoef je niet bij te zijn, dit is voor mannen’. Ik ben toen avonden gaan organiseren om die beweging de wind uit de zeilen te nemen. Dat werkte goed. Je kan wel zeggen: wat heeft dat nou met de vredesbeweging te maken, maar er werd een gene-

ratie jongeren geronseld voor een conservatief gedachtegoed. Dat wilde ik niet laten gebeuren."

Was dat het begin van jouw activisme?

"Nee, want ik was tegelijkertijd actief in een basisgroep tegen kernenergie, die heette Strobreed. Dat was wel een heel ander concept, maar dat was ook om mensen bewust te maken."

Daarvoor heb je in de chemische industrie gewerkt, maar dat was geen succes?

"Ik deed MTS procestechniek en liep stage bij Organon, Shell en Heineken. Het was heel goed om bij die grote bedrijven te werken en te zien hoe dat werkt, maar toen heb ik ontdekt wat ik niet wilde: namelijk met machines werken in de procesindustrie. Ik ging me verdiepen in de maatschappij en ik wilde met mensen werken, iets bijdragen. Ik besloot om geschiedenis te gaan studeren aan de universiteit. Ik ging terug naar school om de havo en het atheneum te doen. In die tijd was ik actief in Strobreed."

Wanneer deed jij je eerste wetsoverschrijdende actie?

"Het was de tijd van Dodewaard, maar ook van de munitietreinen die van Arnhem naar het noorden gingen. We schilderden leuzen op banken en het politiebureau. Dat was voor het eerst dat ik iets deed dat echt niet mocht. Zo heb ik dat ervaren. Ik was al met burgerlijke ongehoorzaamheid bezig, maar ik dacht zelf nog dat het ongehoorzaam was."

In mei 1983 ging ik naar Amsterdam om een kamer te zoeken, omdat ik ging studeren aan de VU. Ik vond een kamer in de Pijp. Daar heb ik drie weken gewoond en toen vertrok ik naar Woensdrecht."

Waarom ging je niet studeren?

"Toen ik naar Amsterdam ging twijfelde ik al. Is dit wat ik wil, wil ik later voor de klas staan? Het zou me moeite kosten, veel lezen en ik was dyslectisch, daar kwam ik overigens pas veel later achter. Geschiedenis maken is leuker dan geschiedenis schrijven, of lezen. In het middelpunt van een leuke beweging komen, dat is hartstikke leuk. Dus na een paar weken in Woensdrecht dacht ik: ik blijf nog een paar weken. En na een paar maanden besloot ik om ook de winter te blijven. Het was geen bewuste keuze."

De storm op 29 november 1983 was een keerpunt voor het Vredesaktiekamp.

"Er was hier een kleine orkaan. Ons kamp was in één nacht bijna helemaal weg. De storm, zo vlak voor de winter, had een punt kunnen zijn waarop het stopte, maar we besloten om door te gaan. We kregen landelijke bekendheid en de steun uit het hele land stroomde toe. Mensen gaven geld, dekens, huisraad, caravans, er werd zelfs een barak neergezet door een groep mensen uit de Noordoostpolder en er kwam een windmolen zodat we eigen stroom hadden."

HUISKAMER VAK. WOENSDBRECHT, 1985

Op 3 juni 1984 was het plaatsingsbesluit. In een actieweekend waarbij er 20.000 mensen naar Woensdrecht kwamen, kreeg de burgemeester een ongeluk. Wethouder Lenselink nam het over en hij ontruimde kort daarna het Vredesaktiekamp.

"Lenselink had de dagen daarvoor nog tegen de gemeenteraad gezegd dat er geen ontruiming op handen was. Hij vertrouwde zijn eigen gemeenteraad niet, want die zouden het tegen ons vertellen. Daarom is hij door de gemeenteraad naar huis gestuurd en toen kwam hier de eerste vrouwelijke wethouder, dat was bijzonder."

Na de ontruiming woonden we een maand lang op de stoep van het gemeentehuis. Daarna kwamen er drie kampjes: het BosVAK, het BunkerVAK en het VrouwenVAK."

In 1985 werd het Witte Huis aangekocht

door Atoomvrijstaat. Niek ging in het Witte Huis wonen om meer op het gebied van onderzoek te kunnen doen.

Dat was de tijd van de Speurgroep Woensdrecht. Wat deed die groep?

"Het belangrijkste dat we probeerden uit te zoeken was: welke grote organisatie zit er achter de bouw van de basis? Dat was moeilijk. We hebben het pas achterhaald toen de boel afgeblazen was. Het bleek een consortium uit Rotterdam te zijn, een speciaal opgericht bouwbedrijf. Dat

was heel verbloemd gedaan en bovendien werd het werk aan heel veel partijen uitbesteed zodat een hoop mensen hun handen een beetje vuil maakten."

Dat had ook een voordeel, het verzet was zo breed dat er is gesaboteerd door militairen en bouwvakkers.

"Ja, ik hoorde dat later van mensen die bepaalde dingen hadden gedaan. Maar dat werd destijds niet toegegeven! Ze waren als de dood, dat dat bekend werd. Wij hoorden toen wel geruchten, maar we konden nooit iets bewijzen."

Jij liep geregeld rond op de basis, zocht je ook naar informatie?

"Ja, maar buiten de basis kon je beter informatie vinden dan erop. Er waren bijvoorbeeld bureautjes die huisvesting regelden voor de getrouwde Amerikaanse militairen. Bij zo'n bureau heb ik informatie opgehaald, onder andere lijsten met alle adressen en gegevens van Ameri-

kaanse militairen die hier gevestigd waren.”

Je bedoelt dat je ingebroken had?

“Ja, maar ik had ook wel iets aan hun afval. In december 1987 hebben we een kerstkaart gestuurd naar alle Amerikaanse militairen met wat cartoons en de tekst: ‘Er is een akkoord gekomen en jullie kunnen weer gaan.’”

Die Amerikaanse militairen zijn zich vast een hoedje geschrokken?

“Ja. Ik ben toen opgepakt en de politie heeft hier huiszoeking gedaan. Ze hebben niks gevonden. Ik ben een paar uur ondervraagd en daar kwamen mensen bij die Engels spraken, dat was duidelijk inlichtingenwerk. Ze probeerden mij duidelijk te maken dat ik een stap te ver was gegaan. Ik zei: ‘Hoezo? Mag ik geen kerstkaart versturen?’ Maar ze waren als de dood dat die informatie in verkeerde

in Woensdrecht. Via mij ging hij mee naar België. Hij ging met een paar Belgen naar Florennes (het Belgische Woensdrecht) waar hij uit een depot een paar kisten munitie gejat heeft. Die kisten zijn naar Woensdrecht verkast. Dat hele proces is opgezet door de geheime dienst: de boel was klaargezet om meegenomen te worden. Gardiner had opdracht gekregen om dit te doen en hiermee de vredesbeweging in een kwaad daglicht te stellen.”

Wat deed Gardiner met die munitie op het VAK?

“Hij haalde mensen één voor één bij zich en vroeg of ze wisten hoe ze van een granaat een bom konden maken. Zo probeerde hij mensen uit en heeft hij mensen aangezet. Er was één vrouw in het kamp – Karin – die zag wat er gebeurde, zij heeft ingegrepen.”

Vervolgens is hij ontmaskerd, hoe ging dat?

“We hebben hem geconfronteerd en hij erkende dat hij voor een inlichtingendienst werkte. We eisten dat hij een verklaring aflegde en ondertekende. Toen we hem ondervroegen, kwamen die kisten met munitie aan het licht. We hebben hem met die kisten op het politiebureau afgeleverd.”

Ging hij vrijwillig mee naar het politiebureau?

“Hij zei dat hij een schuldgevoel had, omdat hij ontdekt had dat wij een heel andere club waren dan hij had gedacht. Of dat waar is? In elk geval heeft hij ons telefoonnummers van BVD-ers gegeven met wie hij contact had. Wij hebben een actie in scene gezet en voor ons was duidelijk dat het klopte wat hij zei. Ik heb toen een proces tegen de Nederlandse staat aangespannen. Het werd ontkend en daarmee afgedaan. Ik ben niet in hoger beroep gegaan; het VAK was net ontruimd en het groeide me boven mijn hoofd. Het was mijn eerste echte confrontatie met de inlichtingendiensten.”

Achteraf hebben jullie gelijk gekregen, Gardiner werkte voor de BVD.

“Zeven jaar geleden, lang na de Koude Oorlog, ben ik gevraagd om mee te werken aan een documentaire over deze kwestie. Een groep journalisten is gaan praten met vroegere mensen van de BVD. Die waren gepensionerd en zijn uit de school geklapt. Ze hebben beves-

tigd wat wij dachten: Gardiner werkte in opdracht van de BVD. Achteraf krijg je gelijk maar niet op het moment dat je het nodig hebt.”

Je leven is erg veranderd. Had je dingen anders gedaan als je geen kinderen had gekregen?

“Ja. De keus om te stoppen met actiefvoeren werd ingegeven doordat ik niet vast wilde zitten met twee kleine kinderen thuis. Het risico dat je voor langere tijd vast kwam te zitten, dat speelde in die tijd. Ik had op een gegeven moment zoveel gedaan dat de strafmaat overging van een boete naar gevangenisstraf. En dan heb ik het niet over twee weken, maar over twee maanden of meer.”

Vijf jaar geleden heeft Turi Vaccaro hier op de vliegbasis een aantal F16's onklaar gemaakt. Daar ben jij niet rouwig om?

“Nee. Iedere F-16 is er één teveel, dat heb ik na die actie de pers ook verteld. Van het geld dat het kost om één F-16 de lucht in te krijgen, kan je een ziekenhuis in Palestina bouwen. Zo simpel is het.”

Ben je nog bezig met de vredesbeweging?

“Ik houd mezelf op de hoogte. Ik doe geen onderzoek meer. Ik heb dat destijds wel gewild vanuit de banenpool, maar daar ging de sociale dienst niet mee akkoord. Nu werk ik als administratief medewerker bij het gemeentearchief van Roosendaal. Ik ben nog wel actief bij de wereldwinkels, al 22 jaar. Naast wapenhandel heb je nog zoiets als goede handel, eerlijke handel. Het is een bewuste keuze om nu met de positieve kant van handel bezig te zijn.”

Je bent pragmatisch.

“Ja, altijd al geweest. Anarchisme is mijn ideaal maar ik ben wel voor praktische oplossingen. Zo ben ik al jaren lid van GroenLinks, omdat ik wel geloof dat je met compromissen kan sturen en langzaam aan de linkerkant op kan gaan.”

Maar in je hart ben je nog steeds een echte antimilitarist en anarchist?

“Ja, dat is zo.”

Interview: Barbara Smedema

“Ik ging me verdiepen in de maatschappij en ik wilde met mensen werken, iets bijdragen.”

handen zou komen. Het ging ons vooral om bedrijfsinformatie en het was toeval dat we die lijsten tegenkwamen, maar die Amerikanen voelden zich zeer bedreigd.”

Voelde je je niet zwaar geïntimideerd door die inlichtingendienst?

“Nee. Niet na drie jaar Woensdrecht. Ik heb zoveel dingen gezien en dan ging het in Nederland nog soepeltjes. De infiltratie in de jaren erna, dat vond ik heel intimiderend. Dat werd erger naarmate de acties serieuzer werden. Woensdrecht was nog lief vergeleken met wat daarna kwam. Het VAK-mobiel was veel feller en de NADFM (North Atlantic Defence Movement) met de acties van Kees en Co en Ad en Roland, dat was serieus, daar ging het om het onklaar maken van militair materiaal, hamers op vliegtuigen en Hawkraketten.”

In het eerste jaar van het Vredesakiekamp was er de kwestie John Paul Gardiner, die kwam met granaten aan. Hoe ging dat?

“Gardiner dook ten tijde van de storm op

The Hurt Locker

THE HURT LOCKER is een Amerikaanse dramafilm uit 2008 onder regie van Kathryn Bigelow en geschreven door Mark Boal. Na de première in Venetië, draaide de film in verschillende landen in de bioscoop, maar niet in Nederland. Ondanks enthousiaste recensies, waarbij veel critici de film uitriepen tot de beste van 2009, zou THE HURT LOCKER in Nederland eerst alleen op dvd worden uitgebracht. De vele filmprijzen veranderden daar niets aan. Pas na nominaties voor de Golden Globes, prijzen van de BAFTA (Britse prijs voor film en televisie), 4 Satellite Awards, 6 Academy Awards, en 6 Oscars in februari 2010, werd de film uiteindelijk toch in de bioscopen vertoond.

Kathryn Bigelow won als eerste vrouw de Oscar voor Beste Regie, de film werd opgenomen in Jordanië. Kathryn Bigelow was overduidelijk verrast met alle lof en zei dat ze de film opdroeg aan "alle militairen die dagelijks hun leven riskeren in Irak, Afghanistan en wereldwijd." Vooral geïntrigeerd door de reacties en het grote aantal prijzen, vond ik het een "heilig moeten" om deze film te bekijken.

De Engelse titel *hurt locker* betekent letterlijk *pijn-cel*. Militairen in de Vietnamoorlog gebruikten deze uitdrukking voor het begrip "in grote moeilijkheden". Tegenwoordig wordt het gebruikt in de betekenis "gewond geraakt bij een explosie".

In 2004 ging schrijver en journalist Boal mee met militaire explosieven eenheden in Irak die bommen onschadelijk maakten. (Een van deze militairen heeft dan ook inmiddels een miljoenenvordering ingesteld omdat het verhaal op zijn persoon zou zijn geschreven.) Zijn verslag is de rode draad door de ongelooflijk spannende film. De dagelijkse activiteiten van de BRAVO compagnie voert testosteron en adrenaline tot grote hoogte. De speciaal opgeleide elitegroep probeert dagelijks bommen te ontmantelen. Met kleine robotjes, ware doodsvrachtingen en morbide humor gaan de mannen in Irak op verschillende plekken aan de gang. Het is bijna onmogelijk geen sympathie te voelen voor de leider, vaak gekleed in een indrukwekkend bompak waarin hij er uitziet als een groen Michelinmanne-

tje. Als toeschouwer waan je je ook in het pak, zijn ademhaling en stem geven weer hoe benauwd en warm het moet zijn. Zijn zoektocht naar ontstekingsmechanismen en interesse in constructies geven hem iets mechanisch, iets onmenselijks.

Intrigerend bij alle spanning is de onrustige wantrouwende houding tegenover de plaatselijke bevolking. Bijna hysterisch worden alle toeschouwers tijdens operaties onder vuur gehouden of neerbuigend weggestuurd. Soms is er toch een stukje menselijkheid, als de leider een soort vriendschap ontwikkelt met een Iraaks jochie of praat over het thuisfront. Zeer confronterend is zijn onvermogen om een met bommen vastgebonden burger te helpen. De man ontploft.

Het bompak EOD-Bommer aantrekken is toch het ultieme doel voor het team, dat als een hechte groep soms aan onnodige opdrachten werkt. Dit is voor-

al te danken aan de dadendrang van de leider James. Hij heeft 873 bommen onschadelijk gemaakt, leeft in continue angst, is eenzaam en lijkt te verlangen naar de dood. Het is verslavend. Het pak betekent een spel met de dood, en als hij op verlof thuis is bij vrouw en kind lijkt hij iets te missen en gaat terug.

"De roes van de strijd is een krachtige en vaak dodelijke verslaving, want oorlog is een drug," is de openingszin van de film en lijkt een zekere waarheid.

In *The Hurt Locker* zijn de acties knap maar de tragedie van oorlog gaat niet diep en dat is eigenlijk teleurstellend. De verslaving is heel duidelijk neergezet en zelfs begrijpelijk. Het moet dan ook moeilijk zijn voor veteranen om van deze kick af te komen, een lange weg bij de terugkeer in het dagelijks leven.

Anke Polak

Evert Huisman (1923-2009)

“Als wij niet meer geloven dat het kan, wie dan wel?”

Zeven maanden voor zijn overlijden publiceerde Evert Huisman zijn autobiografie. Inmiddels 85 zette hij, voor familie en geestverwanten, alles nog eens op een rij wat hem in zijn drukke leven heeft beziggehouden. Na 210 bladzijden sloot hij zijn levensboek af met het gedicht van Paul van Vliet “Als wij niet meer geloven dat het kan, wie dan wel?” Evert was ervan overtuigd dat het kon: met elkaar samenleven op basis van geweldloze principes en methoden. Daarvoor heeft hij zich bijna zestig jaar ingezet.

Als zoon van een politiemanager groeide hij, samen met zijn een jaar oudere zus, op in Schoondijke, een dorp in het westen van Zeeuws-Vlaanderen. Hun vader besloot hen beiden toelatingsexamen voor de HBS, in het 5 km verder gelegen Oostburg, te laten doen. Ze slaagden daarvoor en gingen vanaf september 1935 samen naar de middelbare school. Een half jaar later werd vader bevorderd en verhuisde het gezin naar Zaltbommel. Drie jaar later naar Assen en in de zomer van 1941 naar Vianen. Hoewel zijn ouders graag wilden dat hij een officiersopleiding ging volgen koos hij voor een heel andere richting: de studie geografie aan de Universiteit van Utrecht.

In mei 1943 werd hij echter tewerkgesteld in Duitsland waar hij twee jaar zou blijven en de oorlog indringend meemaakte. Terug in Nederland vatte hij zijn studie weer op en leerde hij zijn vrouw Wil kennen. Na zijn afstuderen en hun huwelijk (1949) werkte Evert van 1950 tot voorjaar 1953 bij de PPD (Provinciale Planologische Dienst) in Haarlem, en daarna bij de PPD van Overijssel. Het jonge gezin Huisman, met inmiddels zoon Gerritjan, ging in Zwolle wonen waar hun zoon Ruurd geboren werd. Gebruikmakend van een VUT-regeling

stopte hij in 1984 bij de PPD. In 2005 overleed zijn dierbare levenspartner Wil.

ACTIEVE GEWELDLOOSHEID

Het blad Militia Christi, van Kerk en Vrede, dat hij in 1950 onder ogen kreeg, wekte zijn belangstelling voor conflict-hantering, en tot begin jaren zestig was hij actief in de Studiegroep van deze organisatie. Maar hij wilde meer dan ‘studeren en artikelen schrijven’. Eind 1962 nam hij daarom het initiatief tot de oprichting van het Centrum voor Studie, Vorming en Training in Geweldloze Weerbaarheid, dat in 1966 een stichting werd waarvan hij een aantal jaren voorzitter was. In 1976 was hij mede-initiatiefnemer van de Stichting Voorlichting Actieve Geweldloosheid (SVAG), die haar secretariaat in Zwolle kreeg en omstreeks 1985 een achterban van ongeveer 7.000 belangstellenden had. De werkzaamheden werden door hem, samen met Wil en enkele andere vrijwilligers, uitgevoerd.

Beide organisaties gingen in 1991 samen in de Stichting voor Actieve Geweldloosheid, waarvan hij tot 2000 voorzitter was en daarna tot zijn overlijden, op 8 oktober 2009 op 86-jarige leeftijd, secretaris.

Daarnaast was hij bij vele andere initiatieven op het terrein van het vredesstreven betrokken, waaronder Kerk en Vrede, Netwerk Sociale Verdediging, Peace Brigades International, Burgervredeteams Nederland en Platform Vredescultuur. Naast vele artikelen en enkele publicaties onderbouwde hij in *Van Geweld Bevrijd; overleven door democratisering en ontwapening* (527 blz.; 1987) en *Naar een cultuur van Vrede en Geweldloosheid; conflicten geweldloos oplossen* (494 blz.; 2003) zijn visie. Hij vond, en dat was het centrale thema in zijn leven, dat we als samenleving moesten investeren in geweldloze conflictaanpak. Veel nadruk legde hij daarbij op het belang van ‘vredeteams’ die op basis van geweldloze

methoden in conflictsituaties bemiddelen.

Het antwoord op de vraag naar de betekenis van Evert Huisman voor het vredesstreven kan samengevat worden in het grote belang dat hij hechtte aan de praktische toepassing van geweldloze methoden en de vorming en training daarin. Daarover publiceerde hij vele artikelen, nota's, brochures en twee omvangrijke boeken, en sprak hij tijdens bijeenkomsten en vergaderingen. Vanaf 1950 nam hij deel in talloze besturen en werk- en overleggroepen. Zelden miste hij een bijeenkomst.

Waar hij mogelijkheden tot toepassing zag nam hij, samen met anderen, het initiatief daartoe of nam hij deel aan acties als *Krant voor Zwart Zuid-Afrika*, de vreedzame beëindiging van de treinka-pingen bij Wijster (1975) en Glimmen (1977), stopzetting van kernenergie, de beweging tegen kruisraketten, initiatieven gericht op sociale verdediging en burgervredeteams. Ook ging hij naar Rusland (±1962), Tjecho-Slowakije (1969, 1971, 1973), India (1980), Israël (±1989) en Joegoslavië (1992) om persoonlijk in contact te staan met geweldloze initiatieven in die landen.

Hoewel voor hem alle ontwikkelingen op dit terrein veel te traag gingen beseftte hij terdege dat het lange-termijn-werk was. Binnen zijn mogelijkheden droeg hij hier ten volle aan bij.

VOLDOENING

Evert was een markante persoon met een vaste overtuiging en een levensinstelling die zich kenmerkte door eerlijkheid, eenvoud, een gezonde dosis humor en een sterke verbondenheid met zijn gezin en naaste familie. Ontelbare gesprekken en kleine bijeenkomsten vonden bij hem thuis plaats, met op de achtergrond altijd de grote betrokkenheid en genegenheid van Wil. Haar overlijden in 2005 bracht een grote leegte teweeg, nog versterkt door het sterven van zijn schoondochter,

Foto: Janine Tjhoft

EVERT HUISMAN 2007

de vrouw van Gerritjan, in het voorjaar van 2006. Maar gaandeweg hervond hij zich, nam weer deel aan vergaderingen en bijeenkomsten, ging in 2007 met een reisgezelschap naar Lapland en Spitsbergen en in 2008 naar Tanzania.

Inmiddels was hij ook begonnen met het schrijven van zijn autobiografie. Niet voor een groot publiek, maar om alles wat hem in zijn leven beziggehouden had bijeen te zetten. En hoewel hij er niet de man naar was om zichzelf op de borst te kloppen keek hij op zijn levensinzet, getuige hetgeen hij op bladzijde 179 schreef, met een zekere tevredenheid terug: "Als ik zo naga wat ik allemaal gedaan heb en welke stichtingen ik heb (mede)opgericht, dan heb ik een voldaan gevoel. Niet dat ik zoveel bereikt heb, maar wel dat ik de goede weg heb gekozen."

Wim Robben

Vanaf 1969 is Wim Robben betrokken bij de werkzaamheden van de Stichting voor Actieve Geweldloosheid en de Internationale Beweging voor Geweldloze Kracht.

Onschuldig sprookje?

Ben net terug van vakantie in midden Frankrijk. Gecombineerd met een leuke workshop over Carl Jung en de innerlijke betekenis van sprookjes. En dan zie je dat het hier ook draait om een sprookje. Onschuldig of toch niet? Beide visies zie ik vertegenwoordigd in acties en ingezonden brieven over een mogelijke coalitie van VVD en het machtshongerige CDA met de PVV. Met daarin zowel 'de held' als 'de demon' als archetypen. Rechts houdt de adem in. Dit niet om de (meer dan) 18 miljard bezuinigingen, – die kunnen wel eens veel pijn gaan doen – maar dat het misschien toch gaat lukken, zo'n coalitie, gedoogd door een rabiëte populist.

Het 'coalitiesprookje' lijkt minder onschuldig, als je kijkt naar wat er internationaal gaande is. Ik bedoel de 'koude oorlog' tussen het westen en de islamitische wereld.

Onlangs toonden 92000 uitgelekte geheime documenten over de oorlog in Afghanistan aan, dat die veel grimmiger was dan gedacht. Een oorlog die ook nog een groot fiasco aan het worden is, wat voor Obama een tegenvaller is. Zijn voorganger trapte in de valkuil terreur te willen bestrijden met militair geweld, waardoor het eerder sterker dan zwakker wordt. Zo gaat het met alles wat je energie geeft. Iets waar Obama zich niet echt aan blijkt te kunnen onttrekken. De CIA opereert bovendien in het geheim in diverse landen tegen 'moslimterroristen'. Op vrij grote schaal zelfs. In dat licht is de hetze tegen de bouw van de moskee in NY geen kleine zaak. Hier ligt ook mijn grootste grief tegen VVD en CDA met hun geven van extra legitimatie aan een PVV, waarvan de leider uitgerekend op 11 september zal gaan protesteren tegen een gebedshuis, wat tevens plaats inruimt voor een centrum voor alle gezindten. Er zitten racistische ondertonen in het program van de PVV en in uitspraken van haar leider, maar door in het tolerante New York mee te doen aan deze hetze, overschrijdt hij echt een grens. Ook omdat burgemeester Bloomberg, een Republikein, zijn besluit overtuigend verdedigt op basis van de Amerikaanse grondwet en godsdienstvrijheid, met tevens de opmerking dat er op nine eleven ook moslims omkwamen.

Strijd tussen religies? Nee, maar ze worden vaak gebruikt voor spelletjes door fanatici. En dit kan de geschetste 'koude oorlog' helaas doen uitgroeien naar een meer hete vorm. Spelen met vuur dus. Zowel dat steeds maar elders militair te willen ingrijpen, als nu de internationale actie tegen een gebedshuis. Een gedoogakkoord met Wilders? Als ik Rutte en Verhagen was, zou ik me wel twee keer bedenken.

Hans Feddema

COLUMN FEDDEMA

De Vredesjirga en de rechten van de vrouwen

In Kaboel werd op 2 juni 2010 de nationale Vredesjirga gehouden (een jirga is een traditionele Afghaanse vergadering). Die jirga bestond voor een groot deel uit krijgsheren en schenders van de vrouwenrechten. Hun sterke aanwezigheid betekent niet veel goeds voor de toekomst van de vrouwen en van de democratie in Afghanistan. De vrouwen waren destijds slachtoffer van de Taliban en de moedjahedien (de Afghaanse strijders tegen de bezetting door de Sovjet-Unie) en nu worden ze opgeofferd door de corrupte regering Karzai en door de geopolitieke belangen van Amerika.

An de Vredesjirga namen 1.600 mensen deel: 95% was man en slechts 5% vrouw, hetgeen wel een zeer zwakke vertegenwoordiging mag heten. De belangrijkste doelstelling van de regering van Karzai en zijn bond-

genoten was om te komen tot onderhandelingen met de Taliban. In mijn waarneming wordt Karzai's project van nationale verzoening met de Taliban en zijn voorstel om 70% van de Taliban in het maatschappelijk leven te integreren, door geheimzinnigheid omgeven. Het is nog steeds volstrekt onhelder wat de Amerikaanse regering en andere Westerse landen op dit gebied van de Afghaanse regering verwachten. En de regering Karzai is zwak en kan niet zonder hulp van het Westen een nationale verzoening met de oppositie tot stand brengen. Volgens 80% van de Afghaanse bevolking was deze Vredesjirga een jirga van de regering en niet in het belang van de Afghanen. Volgens de meerderheid van het volk moet er eerst een hervorming binnen het systeem komen en moet men dan vanuit een sterke positie onderhandelen met de gewapende tegenstander. Alleen een gezonde

overheid met voldoende capaciteiten om het land te besturen kan de stap nemen om met de oppositie te onderhandelen. Ik zie de Vredesjirga als een promotiestunt van de regering Karzai. Als deze regering wil laten deelnemen in de regering op die manier terroristen in de grondwettelijke bepaling overtreden om de rechten van vrouwen in Afghanistan te garanderen. Voor deze jirga zijn miljoenen dollars geïnvesteerd en voor wat? De internationale gemeenschap en de VN willen nog steeds met hetzelfde gebrek aan politieke ambitie de misdaden en gebreken van de regering Karzai verborgen houden. De VS en de NAVO-landen gaan blindelings akkoord met het politieke verzoeningsproject van Karzai. President Karzai en zijn team kunnen de Amerikaanse en andere Westerse landen met gemak bedriegen om hun eigen voordeel na te streven en hun macht te bescher-

men. Tijdens de Vredesjirga verzocht Karzai de VN-Veilighedsraad vijf leiders van de Taliban te schrappen van de terroristenlijst. Ook heeft Karzai de Vredesjirga om toestemming gevraagd alle Taliban-strijders die in de gevangenis zitten vrij laten.

Maar volgens de Afghaanse grondwet, Afghaanse vrouwenorganisaties en de VN-Veilighedsraad worden de betreffende personen verdacht van terroristische activiteiten en het vermoeden van tientallen vrouwen in het land. Onduidelijk is wat de Taliban tegenover dergelijke concessies stellen en hoe zo'n actie de vrede in Afghanistan dichterbij brengt. Wat haalt Karzai binnen voor dit gebaar naar de Taliban waarvoor hij de grondwet opzij zet, terroristen de hand boven het hoofd houdt en de oorlog tegen het terrorisme frustreert? Welk mandaat heeft hij van de Afghaanse bevolking gekregen om dit te doen? En waarom stemmen de Westerse landen hiermee in?

GEHEIME AGENDA

De propaganda en de steun voor de verzoeningspolitiek en Vredesjirga door Amerika en Westerse landen betekent dat deze jirga nooit een landelijke veiligheid voor het volk kan brengen en volgens de meerderheid van de deskundigen is de Vredesjirga alleen maar koren op de molen van de Taliban en hun bondgenoten zoals de Pakistaanse geheime dienst, ISI. Ik moet vaststellen dat Amerika en de Westerse landen zich met hun steun aan dit proces hebben neergelegd bij een nederlaag in de strijd tegen het terrorisme in Afghanistan. Na de Vredesjirga bleek dat de geheime agenda tussen de ISI en Amerika wordt voortgezet, maar nu met Karzai als instrument. Deze heeft onder leiding van Amerika contact gehad met de ISI en via hen onderhandeld met de Taliban. Volgens de Afghaanse media heeft een vertegenwoordiger van Karzai in juli zelfs via bemiddeling van de ISI gesproken met al-Qaida en de oude Afghaanse jihadistische commandant Jalaluddin Haqqani. De groep van Haqqani wordt verdacht van zelfmoordaanslagen en het onthoofden van buitenlanders en inwoners van het land. Haqqani is een vertrouwenspersoon van de ISI en van al-Qaida. Als Haqqani voorbereidingen treft voor een gesprek met de regering Karzai en een akkoord met hen wil sluiten over deelname in de regering, zullen

dramatische veranderingen in de politieke situatie in Afghanistan plaatsvinden.

Maar Karzai heeft niet alleen geheime contacten met de Taliban. Ook met een andere terrorist, Gulbuddin Hekmatyar, is gesproken om aan de regering deel te nemen. Een meerderheid van de Afghaanse bevolking gelooft dat Karzai en de zijnen alle terroristische groepen, zoals de Taliban, Hekmatyar en Haqqani, deel wil laten nemen in een pure minderheidsregering uit de bevolkingsgroep van de Pashtun.

Amerika en zijn bondgenoten willen eigenlijk compromissen bereiken met de moedjahedien en de Taliban en daarna langzamerhand de regeringsmacht overgeven aan de Taliban. En het laatste jaar heeft Karzai de zekerheid gekregen dat Amerika, de Westerse landen en Pakistan willen dat de Taliban weer aan de macht komen. Dit project is twee jaar geleden voorbereid en wordt nu door de ISI gerealiseerd tijdens bijeenkomsten zoals de conferentie in Londen en Vredesjirga in Kaboel. Volgens de voormalige voorzitter van de Afghaanse veiligheidsdienst Amrullah Saleh heeft de ISI de afgelopen vier jaar 960 miljoen dollars uitgegeven aan apparatuur en opleiding voor rebellen-groepen van de Taliban. Hij verklaarde dat de Pakistaanse regering van plan is om de opstandelingen te steunen bij een aantal aanvallen hetgeen ook op deze manier enigszins is gelukt. Volgens mij is dat de eerste officiële waarschuwing van de geheime dienst voor een ontbinding van het land volgens de geheime agenda van de ISI.

Volgens mij moet het volk zich voorbereiden op een strijd tegen het fanatisme en de Taliban om de democratie te beschermen. De afgelopen twee jaar is het hoofdmotief van de verkeerde Westerse politiek tot het Afghaanse volk doorgedrongen en de bevolking gelooft niet langer in de officiële Amerikaanse lezing het terrorisme te bestrijden. Integendeel: langzaam maar is de geheime agenda van de Amerikanen duidelijk geworden waarmee ze de Taliban en andere fundamentalistische organisaties in de regio gebruikten voor hun eigen geopolitieke belangen. Het volk is duidelijk dat het zelf ten strijde moet trekken tegen de ideologie van de Taliban. Het Westen maakt zichzelf ongeloofwaardig als ze claimt met een krachtig leger en inlichtingdiensten het terrorisme en extremisme te bestrijden maar nog steeds niet weet waar Bin Laden en Moellah Omar zijn.

Het ergste is nog dat de internationale gemeenschap al tien jaar onverschillig staat tegenover de slachtoffers in Afghanistan en zelf onmenselijk optreden onder de vlag van de bestrijding van het terrorisme en steun aan democratie en vrouwenrechten. Ze trappen midden in de nacht deuren van huizen van Afghaanen in, schieten iedereen neer, vernietigen met bombardementen huizen, dorpen en steden, en doden burgers, vrouwen, kinderen en ouderen. En voor de ogen van de internationale gemeenschap worden onder leiding van Amerika duizenden vrouwen en kinderen door de zetbazen van de regering en gewapende mannen verkracht.

HOOFDVERDACHTE

De terugtrekking van de Amerikaanse troepen in 2011 uit Afghanistan zal het land en de regio verder destabiliseren. De combinatie van de geografische ligging van de Islamitische republiek Afghanistan met de duur en de aard van het con-

Volgens mij moet het volk zich voorbereiden op een strijd tegen het fanatisme en de Taliban om de democratie te beschermen.

flict in Afghanistan oefent aantrekkingskracht uit op allerlei buitenlandse groepen die misbruik maken van de etnische en religieuze componenten in dit conflict. Pakistan is hoofdverdachte in deze bemoeienissen van buitenaf die nu al meer dan 30 jaar het volk van Afghanistan terroriseren. Het voortduren van deze Pakistaanse bemoeienissen blijkt ook uit de meer dan 90.000 vertrouwelijke documenten die door WikiLeaks naar buiten zijn gebracht. Het Westen kijkt daarbij de andere kant op en tolereert het dubbelspel van Pakistan. Als de Amerikaanse regering hier meer over weet, waarom hebben ze dan geen acties ondernomen? Of zit het Pentagon hier achter en is de hele operatie in Afghanistan een leugen? Een leugen om de ware geopolitieke doelstellingen toe te dekken.

Dr. Fazel Achmad

Toppunt polderhypocrisie:

Oorlogsmisdaden Rawagede verjaard

Als het om het verleden gaat, blijkt eens te meer dat Nederland met twee maten meet. De landsadvocaat die de Nederlandse staat vertegenwoordigt in de zaak Rawagede, wijst aansprakelijkheid voor de massamoord die het Nederlandse leger in 1947 in het Indonesische dorp beging namelijk van de hand.

Wat Nederland bij monde van de landsadvocaat wel erkent is dat de executies, die tot nu toe altijd als 'excessen' werden aangemerkt, oorlogsmisdrijven zijn. Maar die misdrijven zijn inmiddels, 63 jaar later, verjaard, aldus de advocaat, en dus kan de Nederlandse staat niet aansprakelijk worden gesteld. En dat is dat. Verjaard? Hoezo verjaard? Zeggen we dat ook over misdaden gepleegd in de Tweede Wereldoorlog? En: er zijn nota bene nog overlevenden en nabestaanden. Die zijn bejaard, maar zeker niet verjaard.

Het met droge ogen beweren dat het zonder proces executeren van honderden onschuldige honderden mannen kan verjaren is het toppunt van polderhypocrisie. Zeker voor een land dat de moraal

(om over normen en waarden maar te zwijgen) hoog in het vaandel heeft staan en thuis is voor het Internationaal Gerechtshof. Terwijl Nederland vooraan staat wanneer het gaat om het terechtwijzen van schendingen van mensenrechten door andere landen of het vervolgen van personen voor internationale oorlogsmisdaden, heeft het de grootste moeite dit te doen met eigen 'misstappen'. Met deze recente uitspraak blinkt Nederland weer eens uit in 'wel het vingertje wijzen maar zelf de andere kant op kijken.' Nederland, kijk eens goed in de spiegel en doe zelf nu eindelijk eens boete voor misdaden die zijn gepleegd in de eigen (koloniale) geschiedenis.

De wrange verklaring van de landsadvocaat dat de bejaarde nabestaanden van Rawagede in Indonesië inmiddels moet hebben bereikt luidt zo ongeveer: "Sorry hoor, het was inderdaad fout dat we honderden onschuldige mannen zonder proces hebben geëxecuteerd, maar het is nu eenmaal te lang geleden en we zijn er niet meer verantwoordelijk voor." Voor een

Foto: Yayasan KUKB

MONUMENT TER NAGEDACHTENIS AAN SLACHTOFFERS VAN RAYMOND WESTERLING EN ZIJN SPECIALE TROEPEN. ZUID SULAWESI (INDONESIË)

aantal van hen kwam zelfs dat antwoord te laat. Zij stierven in de anderhalf jaar dat het proces nu al duurt – misschien maar goed ook. Strijdbaar en op zoek naar gerechtigheid zet de groep overgebleven nabestaanden door. De advocaat van de nabestaanden hoopt dat de rechter voor het einde van dit jaar met een gunstige uitspraak komt. Zouden onze polderende hypocrieten dan wel in de spiegel durven kijken?

Ed Caffin

GEWELDLOOSHEID VOOR BEGINNERS

Dit is het vierde stukje in onze serie over geweldloosheid die in de eerste plaats bedoeld is voor mensen die daar nog niet zoveel van weten of er zelfs wat vreemd tegenaan kijken. Alle stukjes zijn geschreven door Hans Feddema en eerder verschenen in het boekje 'Beter Geweldloos', een uitgave van het Platform Vredescultuur (www.vredescultuur.nl). Het boekje is ook te downloaden via: www.vredesmuseum.nl/download/inhoud.php

Geweldloze zelfverdediging

Wat te doen als je persoonlijk wordt bedreigd of aangevallen? Dit kunnen bijvoorbeeld situaties van beroving, aanranding of agressie zijn. Als we het geweld in onze samenleving willen verminderen en er naar streven dat de geweldloze benadering werkelijk breder ondersteund zal gaan worden, dan zal dit terrein van de 'persoonlijke geweldloze zelfverdediging' verder ontwikkeld moeten worden.

Het gaat om een vorm van doeltreffen-

de vreedzame weerbaarheid die het geweld niet vermeerdert en uitbreidt, maar de-escalereert. Deze weerbaarheid moet een zo groot mogelijke zelfbescherming bieden en door bijna iedereen (ongeacht fysieke kracht of behendigheid) in veel situaties gebruikt kunnen worden. Enkele organisaties werken aan het verder ontwikkelen van geweldloze zelfverdediging maar er moet nog veel gedaan worden.

Een actie om tenminste de nog levende weduwen (veelal 85-plus en doodarm) enige empathie te tonen heeft tot nog toe het geld voor één weduwe opgebracht, wel een blijk dat onze ereschuld de meesten onbekend of onverschillig is, ondanks ons grondwetsartikel, dat de regering instaat voor handhaving van de internationale rechtsorde. Zo heeft onze premier Balkenende op de Wereldtentoonstelling van Shanghai onlangs nog uitgehaald tegen het gastland vanwege de behandeling van Tibet. Zulke woorden hebben weinig effect zolang Nederland ethiek met de mond belijdt zonder die in daden om te zetten.

Wie zich geroepen voelt om ons land een steviger basis te geven, wordt uitgenodigd een bijdrage te geven aan de Rawagede-actie voor oorlogsweduwen in Indonesië op giro 898028779 tnv. Humanistisch Vredesberaad, Alphen aan de Rijn, of 177 56 24 tnv. Stichting Eerlijk delen, Haarlem, o.v. "Rawagede". Beter dan te wachten tot allen zijn overleden.

Kan wapenhandel worden ingeperkt met een VN-Verdrag?

Na een campagne door maatschappelijke organisaties zijn de Verenigde Naties in 2010 begonnen met onderhandelingen voor een mondiaal Wapenhandelsverdrag (*Arms Trade Treaty*, ATT). Met dit verdrag wil men een juridisch instrument creëren om 'onethische' wapenhandel te voorkomen. Wapens zouden niet geëxporteerd mogen worden als de kans groot is dat ze gebruikt worden bij mensenrechtenschendingen, oorlogsmisdaden, georganiseerde misdaad of terrorisme. Ook zouden ze niet verkocht mogen worden aan instabiele regio's, arme landen of corrupte regimes. Wie dit leest kan alleen maar concluderen dat dit verdrag een einde zal maken aan alle wapenhandel. Helaas moeten internationale verdragen niet al te serieus worden genomen, zeker niet als ze zich richten op zachte doelen als vrede en mensenrechten. Door slimme diplomatieke formuleringen zijn mazen in het verdrag onvermijdelijk. Ook zullen er geen consequenties aan verbonden zijn als staten zich niet aan het verdrag houden. Tenzij het een pariastaat betreft natuurlijk.

De beperktheid van zo'n verdrag blijkt uit het feit dat veel defensiebedrijven er geen enkel probleem mee hebben. Een woordvoerder van de Britse wapenindustrie omschreef het verdrag als: "een mondiale maatstaf in exportcontrolebeleid. (...) Het moet niet gezien worden als een traditioneel ontwapeningsverdrag of wapenbeheersingsinstrument." Hij meent dat het ATT een soort WTO-verdrag voor wapenhandel wordt. Iets dat vrije marktregels vastlegt voor de defensie-industrie. Iets dat, zo hoopt hij waarschijnlijk, de concurrentie uit China en Israël kan beugelen.

Dat is natuurlijk niet zoals het ATT is bedoeld door de initiatiefnemers, onder wie Oxfam en Amnesty International. Zij hopen op een instrument dat een einde maakt aan de meest extreme vormen van wapenexport. Deze organisaties zijn niet tegen alle wapenhandel en laten niet na

om in al hun rapporten te benadrukken dat ieder land het recht heeft om zichzelf te bewapenen (art. 51 van het Handvest van de Verenigde Naties). Helaas weegt dit recht meestal zwaarder dan alle andere rechten, zoals het recht op onderwijs, gezondheidszorg en arbeid.

Veel vredesgroepen zijn sceptisch over de mogelijkheid om wapenhandel per verdrag te beperken. De belangen die op het spel staan zijn groot, niet alleen de economische belangen maar ook de militaire. In het slechtste geval zal een wapenhandelsverdrag gebruikt worden als dekmantel om vuile zaakjes achter te verstoppen. Twaalf jaar ervaring met de EU wapenexportcriteria tonen aan dat exporten naar Sri Lanka, Pakistan en Israël – om er maar een paar te noemen – door overheden als volkomen legitiem beschouwd worden. De formulering van de acht EU criteria laat ze open voor velerlei interpretatie. Ze kunnen worden gerecht-

vaardigd door elk buitenlands politiek, militair of economisch belang. De enige manier om exporten te stoppen is door voortdurende campagnes waarbij een appél wordt gedaan op het moreel besef van de publieke opinie.

Hoe beperkt ook, wat met het ATT bereikt kan worden is een klein stapje in de richting van strengere controle. Ook kan het ATT bijdragen aan meer openheid over wapenhandel. Hoewel dat op zich niet helpt: Nederland heeft misschien wel het meest transparante wapenexportbeleid ter wereld en is desondanks de zesde of zevende wapenexporteur ter wereld.

Deze tekst werd eerder gepubliceerd in War Profiteers News, de Engelstalige email nieuwsbrief van de War Resisters' International's Global Initiative on War Profiteers. Gratis abonneren op deze nieuwsbrief kan door een email te sturen aan: warprofiteersnews-subscribe@lists.wri-irg.org

Nederlandse wapenexport blijft groeien

In juni verscheen het jaarlijkse overheidsrapport met de wapenexportcijfers over 2009. Nadat we vorig jaar al meldden dat die in 2008 tot recordhoogte was gestegen, en dat we verwachtten dat die trend voortgezet zou worden vestigde Den Haag onze vermoedens. Voor een bedrag van 1,4 miljard euro werden vorig jaar wapenexportvergunningen verleend, tegenover 1,25 miljard in 2008. Verreweg de grootste order kwam uit Marokko: drie fregatten die De Schelde bouwt voor een bedrag van 555 miljoen euro. Diezelfde werf boekte in augustus ook een nieuwe order van 171 miljoen euro uit Indonesië voor een fregat, als vervolg op de vier korvetten die de afgelopen paar jaar werden geleverd en waartegen veelvuldig actie werd gevoerd.

Daarnaast verkocht defensie afgelopen zomer grote hoeveelheden overtollige wapens aan Jordanië en Estland. Het

eerstgenoemde land kocht voor een nog onbekend bedrag 121 M-109 kanonnen, 441 YPR pantservoertuigen, 69 M-577 pantserrupsvoertuigen, 467 militaire trucks plus nog munitie en andere zaken.

Estland verdubbelt z'n wapenpark pantservoertuigen met de koop van 80 Patria pantservoertuigen voor zo'n twintig miljoen euro, door Nederland maar tien jaar gebruikt. Sommige van de voertuigen zullen ter ondersteuning van de 155 Estse troepen in Afghanistan worden gebruikt. Nederland kocht opmerkelijk genoeg eerder juist met grote spoed de Australische Bushmaster, omdat de Patria veel last had van stof en de bescherming tegen berm bommen en mijnen als onvoldoende werd beschouwd.

Kassa voor defensie: van 2004 tot en met 2009 leverde de verkoop van afgestoten materieel in totaal 1,34 miljard euro op, gemiddeld 224 miljoen euro per jaar.

Israël wil geen vrede

1948 ISRAËL

In haar nieuwe boek over het Israëlisch-Palestijnse conflict, **OORLOG ALS ER VREDE DREIGT, ISRAËL EN 'HET PALESTIJNSE PROBLEEM'**, toont Anja Meulenbelt op overtuigende wijze aan dat de ideologie van het zionisme ten grondslag ligt aan de vele en hardnekkige problemen die het conflict kenmerken. Daarnaast betoogt de SP-senator en Palestina-activist dat Israël helemaal geen vrede wil met de Palestijnen.

In een uitgebreid en gedetailleerd historisch deel behandelt Meulenbelt de vele aspecten van de nog altijd 'springlevende' ontstaansideologie van Israël die zij "de werkelijke oorzaak van alle problemen" noemt. Het zionisme wordt gedefinieerd als "de opvatting dat Israël een joodse staat is en moet blijven." De ellende die het zionisme voortbracht is de etnische zuivering die kort voor 1948 (het uitroepen van de staat Israël)

begon. Dat krijgt ruim aandacht in het boek.

Van begin af aan is voor de grondleggers van Israël duidelijk geweest, aldus Meulenbelt, dat het stichten van een joodse staat in een land waar al mensen woonden voor grote problemen zou zorgen. Die zouden dat, logischerwijs, namelijk nooit accepteren. In 1947 begonnen goed bewapende joodse groepen daarom met het zaaien van terreur onder de Palestijnse bevolking met als doel zo veel mogelijk mensen te verjagen zodat een eigen joodse staat, met een ruime meerderheid aan joodse inwoners, uitgeroepen kon worden. Na de verwoesting van honderden Arabische dorpen en na verdrijving van drie kwart miljoen Palestijnen werd in mei 1948 de staat Israël uitgeroepen door premier Ben Goerion. Het Palestijnse vluchtelingenprobleem was het gevolg.

"Ben Goerion sprak toen zijn onge-

noegen uit over de mislukking om Arabieren kwijt te raken in de strijd," aldus Meulenbelt. Die onvrede was de basis voor een nieuwe golf van verdrijving. In de Zesdaagse Oorlog (1967) werden nog eens 350.000 Palestijnen verjaagd, en veroverde Israël de Westoever en de Gazastrook, inclusief tweeënhalf miljoen Palestijnen. Er werden niet 'genoeg' Arabieren verjaagd, de nieuw veroverde gebieden konden niet geannexeerd worden, want dan zouden er immers 'te veel' Palestijnen binnen Israël wonen. Daarom werd Israël een bezettende mogendheid, die het leven van de Palestijnen in deze gebieden ging controleren. Checkpoints en andere obstakels, zoals wegen die voor Palestijnen verboden zijn, bemoeilijken sindsdien de bewegingsvrijheid ernstig.

Hier lijkt echter een tegenstrijdigheid te zitten waar de SP-senator Meulenbelt aan voorbij gaat. Als Ben Goerion in 1948 immers minder Palestijnen in de

nieuwe staat Israël (op dat moment 78 procent van historisch Palestina) wilde hebben, ligt het niet voor de hand dat hij voorstander zou zijn om meer gebied te veroveren, zodat juist meer Arabieren binnen de grenzen kwamen te wonen. Dat lijkt Meulenbelt echter wel te suggereren.

Als gevolg van de bezetting van 1967, kregen "ultrarechtse en ultranationalistische messianistische" kolonistenbewegingen vrij baan. Zij kregen en krijgen alle ruimte, financiële middelen en militaire bescherming, om zo veel mogelijk land van de Palestijnen te koloniseren. In feite gaat dat in de praktijk gepaard met

Nakba, mag niet genoemd worden in het lesmateriaal.

Omdat Israël de rechten van de Palestijnse minderheid niet behartigt, kan, aldus Meulenbelt, beter gesproken worden van een 'etnocratie': een democratie die alleen geldt voor de dominante, joodse groep.

GEEN PARTNER VOOR VREDE

Politici en journalisten geven doorgaans aan niet te twifelen aan de goede wil van Israël in het zogenaamde vredesproces. Obama zei op 6 juli jl., na een ontmoeting met de Israëlische premier Netanyahu, "ervan overtuigd" te zijn "dat de premier vrede wil" met de Palestijnen. Meulenbelt gelooft dat niet meer. Zij trekt deze conclusie uit veel en stevig gedocumenteerde feiten die haar betoog onderbouwen. Twee goede voorbeelden zijn de recente oorlog tegen Gaza en de voorwaarden die Israël stelt voordat het bereid is met Hamas te praten.

Als Israël vrede wil, vraagt de auteur zich af, waarom schond het in november 2009 dan het staakt-het-vuren met Hamas waarna de raketaanvallen op Israël hervat werden? En waarom reageerde Israël vervolgens niet positief op voorstellen van Hamas om het bestand te herstellen? In plaats van de vrede te bewaren, koos Israël ervoor om een grote militaire campagne tegen de bevolking van Gaza te starten die logischerwijs tot meer raketaanvallen op Israëlische burgers zou leiden en die vrede juist in de weg zou staan.

Daarnaast is vrede met de Palestijnen niet mogelijk zonder met Hamas, de democratisch gekozen leiding van de Palestijnen in Gaza, te praten, meent Meulenbelt. Israël legt de voorwaarden hiervoor echter bewust zo hoog dat Hamas daar nooit op in kan gaan. Hamas moet ten eerste Israël erkennen, ook al weigert Israël aan te geven waar zijn eigen grenzen liggen en erkent het zelf Palestina niet. Hamas moet daarnaast het geweld afzweren, ook al doet Israël dat wederom zelf niet en heeft elk bezet volk het recht zich gewapenderhand te verzetten. Ten slotte moet Hamas oude verdragen respecteren, ook al gaat, alweer, Israël door met de kolonisering van de Westoever waardoor het zelf oude verdragen schendt. Het zal duidelijk zijn waarom Hamas deze drie eisen niet wil accepteren.

Wellicht het beste en tegelijk meest eenvoudige argument dat Israël geen vre-

de wil, is het feit dat ondanks vele Palestijnse en Arabische vredesvoorstellen Israël zelf nooit een voorstel heeft gedaan. Terecht vraagt Meulenbelt zich af: "waar ligt het vredesvoorstel van Israël?"

In een enigszins onsmakelijke, op de persoon gerichte recensie in *Vrij Nederland* van 19 juni 2010, spot Ronald Havenaar met Meulenbelts conclusie dat Israël niet geïnteresseerd is in vrede en beschuldigt hij haar bovendien, onterecht, van sympathie voor politiek extremisme. Meulenbelt geeft op meerdere plaatsen in het boek heel duidelijk aan geen 'Hamas vriendje' te zijn en keurt de raketbeschietingen op Israëlische steden door Hamas, die ze schendingen van het internationaal recht noemt, af. Maar omdat ze de focus in het boek op de misdaden van Israël legt, die nu eenmaal vele malen omvangrijker zijn dan die van de Palestijnen en die bovendien de oorzaak zijn van het Palestijnse verzet en terrorisme, probeert Havenaar haar weg te zetten als extremist.

Het is veelzeggend dat de recensie in *Vrij Nederland* spot met Meulenbelt's conclusie dat Israël geen vrede wil zonder in te gaan op bovenstaande feiten. De recensie is daarmee een jammerlijk voorbeeld dat in dit debat zo vaak de emotie en niet de feiten doorslaggevend zijn.

KWADE TROUW

Het bovenstaande brengt Anja Meulenbelt tot de logische, maar door veel politici en media als onmogelijk gehouden conclusie dat Israël geen partner voor vrede is. Onder het kopje *Kwade trouw* schrijft ze: "Zouden we er niet langzamerhand een keer van uit kunnen gaan dat Israël er alles aan zal doen om een werkelijke vredesovereenkomst met de Palestijnen te vermijden? Zouden we niet een keer onder ogen kunnen zien dat Israël nog steeds hetzelfde zionistische doel voor ogen heeft: zo veel mogelijk land en zo min mogelijk Palestijnen? Hebben we feitelijk een reden om iets anders te denken, hebben we ooit anders gezien?"

Jip van Dort

Blog: www.jip-van-dort.blogspot.com

Oorlog als er vrede dreigt. Israël en het 'Palestijnse probleem'

Ambo-Anthos 2010, 256 p. Euro 19,95.

ISBN 9789026322907

www.amboanthos.nl/NF

Daarnaast is vrede met de Palestijnen niet mogelijk zonder met Hamas, de democratisch gekozen leiding van de Palestijnen in Gaza, te praten, meent Meulenbelt.

een zogenaamde *light* versie van etnische zuivering. De komst van de kolonisten gaat immers gepaard met de verdrijving van de Palestijnen, die geen toegang meer krijgen tot natuurlijke hulpbronnen en wier huizen worden vernietigd.

Maar ook in Israël zelf heeft het zionisme nare gevolgen voor de Palestijnen, 20% van de bevolking, die dan worden behandeld als tweederangsburgers. De Palestijnen in Israël hebben te maken met wijdverbreide discriminatie en racisme.

Praktisch betekent dat dat bijvoorbeeld jonge Palestijnen heel moeilijk aan een werkloosheidsuitkering kunnen komen en dat er verschil is tussen de onderwijsbudgetten: per kind van Palestijnse Israëli's: 155 euro vs. joodse Israëli's 715 tot 1.975 euro. De Palestijnse kinderen in Israël mogen bovendien geen les krijgen in hun eigen geschiedenis. De etnische zuivering van 1947/48 bijvoorbeeld, de

SMOKKELAARS ONDERWEG VAN IRAK NAAR IRAN, ELK PAARD BELADEN MET TWEE TELEVISIES

De Koerden van Irak waren decennia lang synoniem met leed en ellende, maar die tijd is voorbij: nu hebben ze een de facto zelfstandige staat binnen Irak met een eigen leger en een zwaar beveiligde grens. De "Iraqi Kurdistan Region" is verreweg het veiligste en rijkste deel van Irak. Problemen zijn er ook. De sterke afhankelijkheid van import bijvoorbeeld. En, anders dan in de tijd van Saddam (1968-2003), hebben fundamentalistische moslims vrij spel. "They are penetrating every single house with no respect for freedom of expression and faith", mailde een goede vriend me eind augustus vanuit het steeds minder vrije Iraaks Koerdistan.

Foto's door Michiel Hegener uit zijn boek *The Kurds of Iraq* (2009)

www.thekurdsofireaq.com
www.michielhegener.nl

1992 KOERDEN BEWAKEN GRENZ TUSSEN HET VRIJE GEBIED EN SADDAMS IRAK. DE TWEEDE MAN VAN LINKS SNEUVELDE KORTE TIJD LATER.

MEISJE IN BARSAN

MAART 1991, IRAAKS KOERDISCHE VLUCHTELINGEN IN TURKIJE

The Kurds of Iraq

BUSSTATION IN ZAKHO

MOSKEE IN ERBIL

BRUILOFT IN OPEN LUCHT.

Abonnee worden

VredesMagazine wordt gratis toegezonden aan leden van het HVP, Pais en ook aan donateurs van Stop de Wapenwedloop en VDA MOK. Als u VredesMagazine regelmatig op uw deurmat wilt vinden kunt u dus lid of donateur worden van één of meer van deze organisaties. Zie de beschrijvingen op deze pagina. Een abonnement zonder ergens lid of donateur van te worden is ook mogelijk via opgave aan: VredesMagazine, Vlamingstraat 82, 2611 LA Delft of naar info@vredesmagazine.nl

Proefabonnement

Geef een jaarabonnement cadeau voor 10 euro (wordt niet automatisch verlengd)

De acceptgiro kan verzonden worden naar:

naam:
adres:
postcode/plaats:

VredesMagazine kan verzonden worden naar:

naam:
adres:
postcode/plaats:

Opsturen naar VredesMagazine, Vlamingstraat 82, 2611 LA Delft of naar info@vredesmagazine.nl

Het Vredesmagazine en zijn organisaties

WILPF- WOMEN'S INTERNATIONAL LEAGUE FOR PEACE AND FREEDOM

Obrechtstraat 43, 3572 EC Utrecht
Telefoon 023-5252201 / 030-2321745,
e-mail: info@wilpf.nl

Op de website wilpf.nl wordt momenteel aandacht besteed aan de programma's van de Nederlandse politieke partijen.

HAAGS VREDESPLATFORM

Secretariaat: Jan Bervoets, Valkenboskade 461,
2563 JC Den Haag (tel 070-3922102)
e-mail: jan.bervoets@casema.nl
website www.haagsvredesplatform.nl

24 september Vredesdiner met commentaar op de klimaatverandering; 19 november demonstratie tegen de wapenbeurs van de NIDV in de Ahoyhall in Rotterdam.
KOMT ALLEN EN DOE MEE

VD AMOK

Ons adres: Obrechtstraat 43
3572 EC Utrecht 030 8901341
www.vdamok.nl

VD AMOK is de voortzetting van de samenwerking tussen de Vereniging Dienstweigeraars (VD) en het Antimilitaristisch Onderzoekskolлекief (AMOK).

We doen onderzoek op het gebied van oorlog en vrede en leveren zo een bijdrage tot een radicale vredesbeweging in de vorm van berichtgeving en analyses. Voor VredesMagazine maken wij de onderzoeksdossiers.

Giften ter ondersteuning van ons documentatiecentrum en kantoor (waar ook Vredesmagazine wordt gemaakt) zijn welkom op giro 5567607 t.n.v. VD AMOK Utrecht.

PAIS

De vereniging Pais is de Nederlandse tak van War Resisters International. Onze wortels gaan terug tot 1921, de naam Pais is veel jonger en ontstaan na vele fusies.

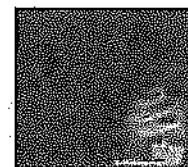

Pais staat voor het ideaal van een wereld zonder oorlog en voor een geweldloze, duurzame en rechtvaardige samenleving. We zijn daarvoor op vele manieren actief in Nederland en via de WRI in de hele wereld.

Wilt u lid worden, ons steunen of zelf meedoen, kijk dan op: www.vredesbeweging.nl of bel: 015-785.01.37.

STOP DE WAPENWEDLOOP

Stop de wapenwedloop is van oorsprong een "samenwerkingsverband", ontstaan bij de opkomst van de massabewegingen, zoals tegen de neutronenbom aan het eind van de jaren zeventig jaren en die tegen de plaatsing van kruisraketten, bijna 20 jaar geleden.

Het vraagstuk van de strijd tegen oorlog heeft vele facetten. Hoe oorlog bestreden moet worden, daarover zullen wel verschillende benaderingen blijven bestaan. Maar deze strijd moet wel plaatsvinden, en daartoe blijft een boven partijen en richtingen uitstijgende vredesbeweging een noodzaak.

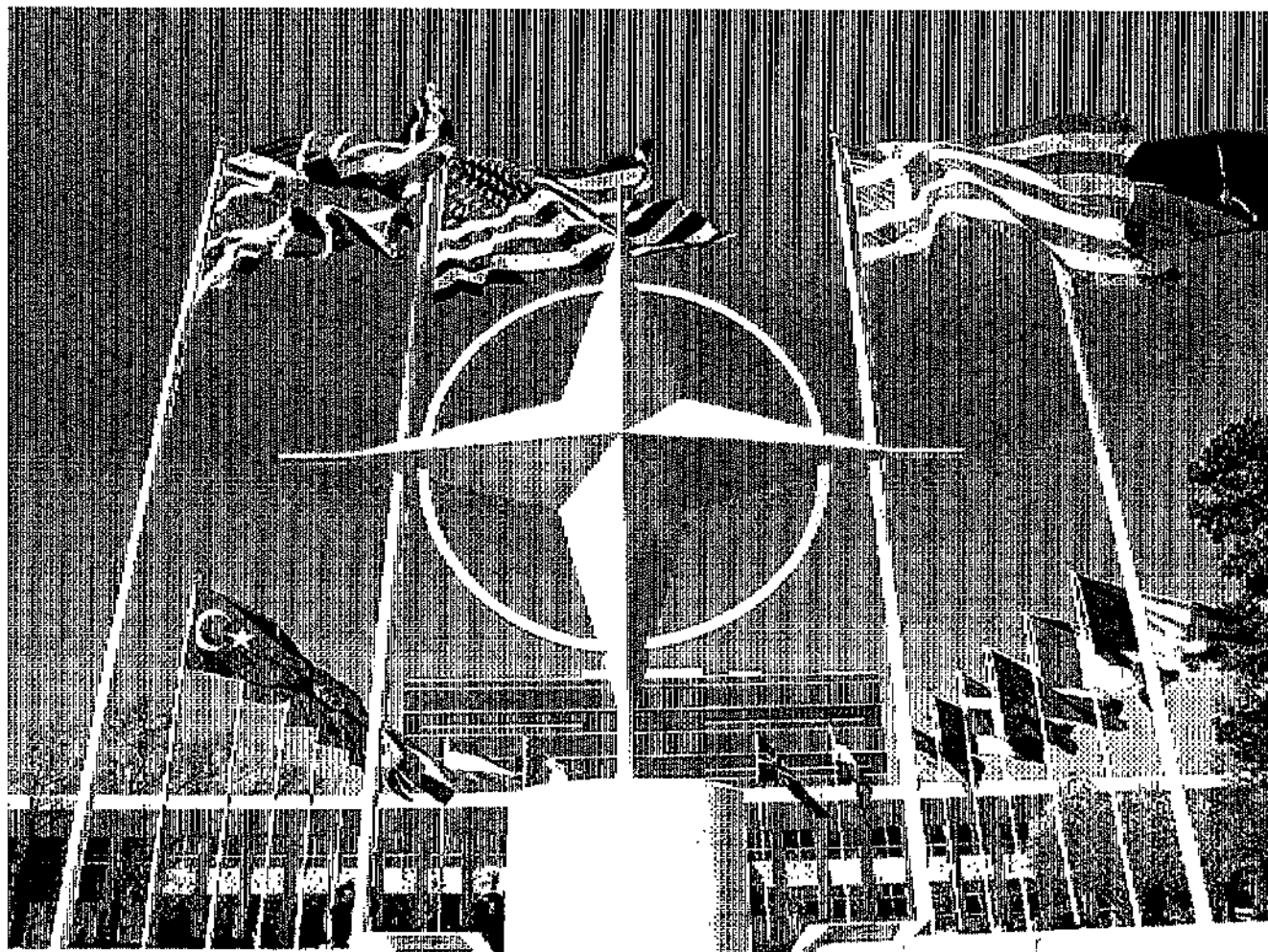
HUMANISTISCH VREDESBERAAD

Postbus 235, 2300 AE Leiden, tel: 0648233329.
e-post: info@humanistischvredesberaad.nl
website: www.humanistischvredesberaad.nl

Op de website van het HVB staat een verklaring over de mogelijke komst van een rechtse regering in Nederland: "Een ultra rechts bestuur is slecht voor de vrede".

NAVO 2020 – Strategisch concept

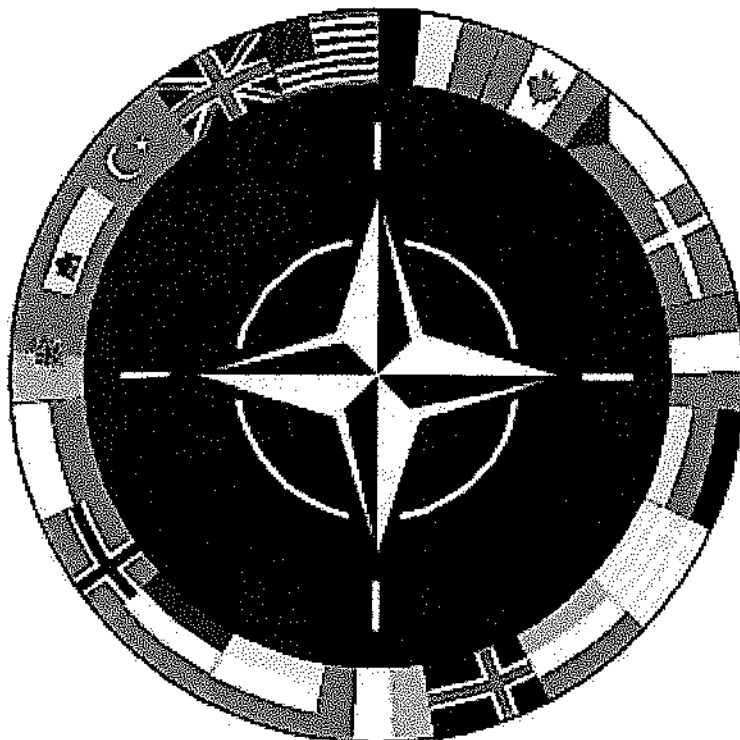
voor een wereldwijde coalitie

Experts willen NAVO bijna overal inzetten
De aanstaande nederlaag in Afghanistan • De nieuwe
kernwapens van Obama • Wapensmeden op de
Waaledorpervlakte • Oorlog om olie en gas • Bibliografie

Dit dossier is een product van **VD AMOK**. Redactie: Jip van Dort, Kees Kalkman

Komende herfst wil de NAVO tijdens een vergadering in Portugal een nieuw strategisch concept vaststellen. De vorige versie van dit document werd aangenomen tijdens de Kosovo-oorlog in 1999. Om de beslissing voor te bereiden is een commissie van experts ingesteld onder leiding van Madeleine Albright, die tijdens de Kosovo-oorlog Minister van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten was en Jeroen van der Veer, oud-topman van Shell. De commissie heeft dit voorjaar een rapport uitgebracht met de titel NAVO 2020. Hieronder enkele belangrijke passages uit dit rapport met hier en daar enig commentaar (*cursief*). De nummers tussen haakjes verwijzen naar de bladzijden van het rapport. Onderwerpen die elders in dit dossier worden behandeld zijn meestal niet opgenomen.

Kees Kalkman

Experts willen NAVO bijna overal inzetten

Dreigingsbeeld

"De meest waarschijnlijke bedreigingen voor de bondgenoten in het komende decennium zijn van niet-conventionele aard. Drie daarvan zijn van bijzonder belang: 1) een aanval met een ballistische raket (al dan niet nucleair gewapend); 2) aanvallen door internationale terroristische groeperingen; en 3) cyberaanvallen variërend in graad van hevigheid. Een hele reeks andere bedreigingen vormt ook een risico, waaronder verstoringen van de aanvoerlijnen voor energie en maritieme bevoorrading, de schadelijke gevolgen van wereldwijde klimaatverandering en de financiële crisis." (17)

Artikel 5

"Allereerst moet het bondgenootschap de mogelijkheid behouden om af te schrikken en de lidstaten te verdedigen tegen elke bedreiging of agressie. Deze verplich-

ting, belichaamd in Artikel 5 van het Noord-Atlantisch Verdrag, moet in onduidelijke bewoordingen opnieuw worden bevestigd. Tegelijkertijd moeten de plannenmakers van de NAVO erkennen dat de potentiële bronnen van bedreigingen in het kader van Artikel 5 zijn verruimd en nu gevaren omvatten die ofwel binnen ofwel buiten de Euro-Atlantische regio kunnen ontstaan. De NAVO moet erop voorbereid zijn om zich te verdedigen tegen zulke bedreigingen ongeacht de plaats waar ze ontstaan. (...)

Er kan wel twijfel bestaan of een onconventioneel gevaar – zoals een cyberaanval of het bewijs dat terroristen een aanval plannen – het collectieve verdedigingsmechanisme van Artikel 5 in werking zet. Als het zich voordoet zal dit moeten worden vastgesteld door de Noord-Atlantische Raad op basis van de aard, de bron, de omvang en andere aspecten per geval waarbij de veiligheid in het geding is." (19-20)

Dit is een cruciale passage. Artikel 5 is de verplichting om bondgenoten bij te staan die worden aangevallen. Oorspronkelijk ging het om aanvallen op het territorium van de NAVO-landen, dat in het Verdrag wordt gedefinieerd. Bij het vorige Strategisch Concept van 1999 werd dit al verruimd tot de 'Euro-Atlantische regio'. Nu kan ook daarbuiten worden opgetreden in het kader van artikel 5 en is verder in plaats van een 'aanval' nu een 'bedreiging' voldoende om in actie te komen. Dit is een vagere term die de mogelijkheid opent voor preventieve oorlogsvoering. De manier waarop het verwoord wordt, lijkt een compromisformule, het wijst op onuitgesproken tegenstellingen binnen de NAVO.

Interventieoorlogen

"De NAVO is een regionale en geen wereldwijde organisatie; de financiële hulpbronnen zijn beperkt en onderworpen

aan andere prioriteiten; en de NAVO wil geen operaties uitvoeren waarvoor andere instellingen en landen eerder in aanmerking komen. Het nieuwe Strategisch Concept moet dan ook richtlijnen voorschrijven voor het bondgenootschap ten aanzien van de beslissingen om hulpbronnen in te zetten buiten zijn grensgebied." (32)

Raketschild

"De NAVO moet een territoriale raketverdediging erkennen als essentiële missie voor het bondgenootschap. Daarom moet de NAVO overeenkomen het Active Layered Theatre Ballistic System uit te breiden om te voorzien in de kern van een commando- en controlestructuur van een territoriaal raketverdedigingsstelsel van de NAVO." (44)

Het genoemde stelsel is een bundeling van bestaande antiraketstelsels van NAVO-landen (zoals de Patriot) die vooral tot doel hebben om uitgezonden troepen te beschermen.

EU

"De EU is een unieke en essentiële partner voor de NAVO. De twee instellingen hebben een grotendeels overlappend lidmaatschap en de landen die lid zijn van beide hebben slechts één bestand strijdkrachten en één bestand belastingbetalers. (23)

Het nieuwe Strategisch Concept moet erkennen dat het verdrag van Lissabon van de EU naast andere doelstellingen is ontworpen om de militaire capaciteit en de commandostructuren van Europa te versterken." (24)

VN

"Het mandaat van de Veiligheidsraad – om de internationale veiligheid en vrede te handhaven – past goed bij de opdracht van de leden van de NAVO om hun inspanningen voor een collectieve verdediging en het behoud van vrede en veiligheid te behouden." (24)

Deze passage is vooral van belang om wat er niet staat, namelijk dat de NAVO buiten zijn eigen grondgebied alleen zou mogen optreden op grond van een mandaat van de Veiligheidsraad.

Midden-Oosten

In het Midden-Oosten blijven drie belangrijke en met elkaar verbonden ontwikkelingen de veiligheid van het bondgenootschap beïnvloeden: 1) voortdurend extremistisch geweld; 2) smeuulende Arabisch-Israëliëse spanningen; en 3) de politiek van de regering van Iran met inbegrip van diens onwil om gevolg te geven aan resoluties van de VN Veiligheidsraad die verband houden met het nucleaire programma van Iran. De Iraanse pogingen om nucleaire brandstof te verrijken, een ontwerp voor een kernwapen te ontwikkelen en een voorraad aan te leggen van ballistische raketten voor de lange afstand zou in dit decennium een belangrijke bedreiging in de zin van Artikel 5 voor het bondgenootschap kunnen opleveren. Bovendien bestaat er bezorgdheid over de veiligheid van cruciale maritieme handelsroutes vanwege de conventionele bewapeningsprogramma's van Iran, in het bijzonder zijn kruisraketten tegen schepen. (16)

Hier wordt dus de mogelijkheid van een oorlog van de NAVO met Iran in het vooruitzicht gesteld.

Latijns-Amerika

Het gebied van Latijns-Amerika en het Caribische gebied, heeft net zoals Noord-Amerika, zijn eigen uitdagingen waarbij de criminaliteit de belangrijkste rol speelt. De Organisatie van Amerikaanse Staten is het voornaamste regionale orgaan voor beide continenten. Met de mogelijke uitzondering van een humanitaire noodsituatie, is rechtstreekse betrokkenheid van de NAVO moeilijk denkbaar in deze regio. (17)

Dit is de enige regio waarvoor een duidelijk voorbehoud wordt gemaakt voor optreden van de NAVO. De rest van de wereld is in principe vrij jachtterrein, zonder dat dit overigens expliciet wordt bevestigd.

NATO 2020: Assured Security; Dynamic Engagement. 17 mei 2010

www.nato.int/strategic-concept/expertsreport.pdf

BASIC en ACA over NATO 2020

In een persbericht direct na het verschijnen van NATO 2020 noemen de British American Security Information Council (BASIC) en de Amerikaanse Arms Control Association (ACA), instellingen die zich onder meer inzetten tegen proliferatie van nucleaire wapens, het document een "gemiste kans". BASIC betreurt het dat de auteurs van het rapport "doorgaan om de geloofwaardigheid van het bondgenootschap te baseren op de inzet in Europa van 200 Amerikaanse nucleaire bommen, hetgeen eerder past bij de doctrine van de Koude Oorlog uit de jaren 1960."

ACA wijst erop dat het rapport weliswaar boude uitspraken doet over de afschrikkende werking van het opstellen van tactische nucleaire wapens in Europa, maar geen enkele aanzet maakt hiervoor een legitiemering aan te voeren. Het wordt simpelweg aangenomen, terwijl dit allerminst vanzelfsprekend is, aldus het persbericht, dat de aanwezigheid van de Amerikaanse atoombommen in Europa verder "niet geloofwaardig" en "irrelevant voor de verdediging van het bondgenootschap" noemt.

De twee instellingen hekelen verder de aanbeveling in NATO 2020 dat "zolang nucleaire wapens bestaan, de NAVO door moet gaan om veilige en betrouwbare nucleaire strijdkrachten te behouden, met breed gedeelde verantwoordelijkheid voor inzet en operationele ondersteuning, zoals de huidige veiligheidssituatie minimaal voorschrijft."

In plaats van de gekozen lijn in het rapport wijst de ACA erop dat de "NAVO moet erkennen dat in de 21ste eeuw (...) kleinere en beter draagbare nucleaire bommen een blok aan het been zijn voor de veiligheid en geen voordeel. Ze zijn een doelwit voor terroristen, vervagen de grens tussen conventionele en nucleaire conflicten en zijn een rem op de mondiale inspanning voor non-proliferatie."

NATO 2020 raadt daarnaast aan dat de NAVO niet-nucleaire landen die zich houden aan het non-proliferatieverdrag niet bedreigt met een nucleaire aanval. Uit deze aanbeveling concludeert ACA hoopgevend dat de auteurs van het rapport van mening zijn dat de NAVO het gebruik van nucleaire wapens "significant moet beperken". (jvd)

Bron:

BASIC en ACA, NATO 'Experts group' misses an opportunity for leadership on nuclear posture, 17 mei 2010
<http://www.basincint.org/pubs/Press/100517.htm>

NATO 2020 en de aanstaande nederlaag in Afghanistan

Het lijkt buiten kijf dat momenteel de moeizame oorlog in Afghanistan – inmiddels de langste Amerikaanse oorlog ooit – verreweg de belangrijkste taak van de NAVO is. Om deze oorlog tot een goed einde te brengen sturen de Verenigde Staten tienduizenden extra troepen naar het Centraal-Aziatische land om een nieuw offensief te starten. Tegelijk met deze troepenescalatie beraamt de NAVO zich op haar toekomst. Het bondgenootschap werkt aan een nieuw strategisch concept dat eind dit jaar moet worden aangenomen. Logischerwijs zou de Afghanistanoorlog daarin prominent aan bod moeten komen, maar dat lijkt niet het geval. Integendeel.

Als basis voor dit nieuwe strategisch concept dient een op 17 mei 2010 verschenen rapport. Dit document, *NATO 2020, Assured security; dynamic engagement*, werd opgesteld door een groep van experts onder leiding van oud-minister van Buitenlandse Zaken van Amerika Madeleine Albright. Met betrekking tot Afghanistan valt een ding meteen op aan het rapport: er staat vrijwel niets in over de bijna negen jaar oude oorlog.¹ De vice-voorzitter van de expertgroep, de vroegere topman van Shell Jeroen van der Veer, legde dit in het programma *Buitenhof* als volgt uit: het rapport richt zich op “de strategie van de NAVO na Afghanistan.”²

Dat is weliswaar duidelijke taal, maar ook nogal opmerkelijk. Naast het feit dat het op zichzelf al vreemd is een tienjarig

strategisch concept te schrijven voor na een grote oorlog waar je nog middenin zit, zijn er ook steeds meer en overtuigende aanwijzingen dat de oorlog, ondanks Obama's troepenescalatie, helemaal niet te winnen is. Het is bovendien zeer de vraag hoe en of het sterkste militaire bondgenootschap ter wereld een nederlaag in Afghanistan te boven kan komen. Het is allerm minst denkbeeldig dat de afwikkeling van de Afghanistanoorlog voor grote problemen zal zorgen binnen de NAVO.

TALIBAN EN AL-QAIDA

Obama stelt zichzelf drie doelen in Afghanistan: de Taliban en al-Qaida verslaan, de Afghaanse veiligheidsdiensten opbouwen en het uitbreiden van het gezag van de centrale overheid onder leiding van president Karzai.³ Vanaf midden 2011 zou het Amerikaanse leger zich dan moeten gaan terugtrekken, al zijn er inmiddels signalen die erop wijzen dat dit wel eens een stuk later kan gebeuren of in ieder geval langzaam zal gaan. Ofwel, zoals dat in diplomatieke taal heet: het aantal soldaten en de snelheid van de terugtrekking is “voorwaardelijk” en afhankelijk van “omstandigheden”.⁴

Wie het nieuws een beetje volgt, kan niet anders dan concluderen dat bovenstaande doelen alle drie niet gehaald zullen worden. Het uitschakelen van de Taliban lijkt niet alleen onhaalbaar omdat ondanks de troepenescalatie het verzet tegen de Westerse bezettende mogendhe-

den blijft groeien (de laatste maanden blijft het aantal NAVO-doden per maand stijgen), maar ook omdat de NAVO-aanval op Marja, die symbool moet staan voor de nieuwe *counterinsurgency* strategie van Obama, lijkt te zijn mislukt.

Marja, een gebied waar de Taliban sterk zijn, had met overweldigende macht moeten worden schoongeveegd. Echter, een paar maanden na het begin van de actie in februari 2010, berichtte *The Washington Post* dat gevechten met de Taliban ter plaatse aan de orde van de dag waren en ondertussen zelfs meer doden eisten dan tijdens de schoonveegactie in februari. Er waren “tekenen dat de opstandelingen het momentum herwinnen,” aldus inwoners van Marja.⁵ Deze mislukking om de plaats van opstandelingen te ontdoen zou wel eens van voorspellende waarde kunnen zijn met betrekking tot het nieuwe offensief tegen het veel grotere Kandahar, de geboorteplaats van de Taliban. Daar zullen verhoudingsgewijs een stuk minder NAVO-soldaten aan mee doen.

Het terreurnetwerk van Osama bin Laden zal om een heel andere, doodeenvoudige reden niet te verslaan blijken: al-Qaida zit niet in Afghanistan. Vriend en vijand zijn het er al geruime tijd over eens dat al-Qaida reeds vrijwel verslagen is in Afghanistan. De nationale veiligheidsadviseur van Obama, James Jones, antwoordde op een vraag naar de sterkte van al-Qaida in Afghanistan een jaar geleden als volgt: “De maximale schatting is

Foto: Senior Airman Kenny Holston

ZUID-AFGHANISTAN, FEBRUARI 2010

minder dan 100 actief in het land, geen bases, geen mogelijkheden om raketten te lanceren op ons of onze bondgenoten".⁶ Het is opmerkelijk dat Obama in zijn speeches toch zo blijft hameren op de niet bestaande *safe havens* van al-Qaida in Afghanistan.

Daarnaast is het overigens zeer de vraag in hoeverre al-Qaida überhaupt nog bestaat als organisatie. Terrorismedeskundigen wijzen er vaak op dat al-Qaida voornamelijk voortleeft als idee, als gedachtegoed.⁷ Het is verder zeer de vraag hoe je met een leger van ruim 100.000 man een idee kan verslaan dat zichzelf bovendien primair tot doel stelt zich op alle mogelijke manieren te verzetten tegen de aanwezigheid van buitenlandse militairen. Uiteraard zal dit eerder averechts uitpakken.

VEILIGHEIDSDIENSTEN

Het tweede doel van Obama is het opbouwen van een betrouwbaar Afghaans leger en politie. Die moeten de taken van de NAVO-soldaten over gaan nemen, zodat de Amerikanen zich kunnen terugtrekken. Zoals Nixon zijn oorlog, tevergeefs, probeerde te Vietnamiseren, zo probeert Obama de *war of necessity*, zoals hij zijn eigen oorlog noemt, te Afghaniseren. Het probleem is echter, zo blijkt uit

onderzoek na onderzoek, dat de opbouw van zowel het leger als de politie ontzettend moeizaam gaat.

Het offensief in Marja, waar elite-eenheden van de nieuw opgeleide Afghaanse politie aan meededen, is opnieuw tekennend. Uit reacties van Amerikaanse soldaten en inwoners van Marja blijkt dat dit bepaald geen succes was. Zo zouden volledige eenheden geweigerd hebben om op wacht te staan, deserterden verschillende officieren en zou er geplunderd zijn door Afghaanse agenten. Het optreden van de agenten wordt "middelmatig" genoemd en "veel minder effectief" dan verwacht.⁸

Dit beeld strookt met de inhoud van rapporten over de staat van het Afghaanse leger en de politie. Een onderzoek van de non-gouvernementele organisatie *International Crisis Group* uit mei 2010 concludeert bijvoorbeeld dat het Afghaanse leger "corrupt (is) en nog lang niet in staat zelfstandig te functioneren." Daarnaast waarschuwt het rapport ervoor dat het Afghaanse leger bij vertrek van de Amerikaanse troepen "mogelijk uiteenvalt." Etnische rivaliteit bedreigt het voortbestaan van het leger. Daarnaast, aldus een hoge NAVO-generaal, is er een hoog uitvalpercentage van Afghaanse soldaten, bijna 20 procent.⁹ An-

dere rapporten vertellen een zelfde verhaal.

Net als begin jaren zeventig in Vietnam (twee jaar na het vertrek van de Amerikanen viel het nieuw opgebouwde Zuid-Vietnamese leger zonder weerstand te bieden uiteen na een communistisch offensief) is het ook nu weer volstrekt onduidelijk hoe de Amerikanen binnen een jaar kunnen beginnen met de machtsdracht aan de Afghaanse veiligheidstroepen.

CENTRALE OVERHEID

Het laatste doel van Obama is de soevereiniteit van de regering Karzai over het land uitbreiden. Dit lijkt sowieso vrijwel onbegonnen werk, omdat het land geen traditie van een centrale overheid kent, maar ook omdat veel Afghanen weinig verschil zien tussen de terreur van de Taliban en de terreur van de *warlords* waarmee Karzai zich inlaat. Verreweg het grootste probleem is echter de corruptie. Deze is in Afghanistan endemisch en is in de afgelopen jaren bovendien toegenomen.

Stond het land in 2007 al op een schrikbarende lage plaats op de *Corruption Perceptions Index*, de corruptiemeter van *Transparency International* (op zeven na de laagste), in 2008 daalde het nog

drie plaatsen om in 2009 nog verder te dalen naar nummer 179 van de 180, slechts Somalië achter zich latend.¹⁰ Het is moeilijk voor te stellen dat Afghanistan deze problemen in een of twee jaar oplost. Een onderzoek van USAID, de Amerikaanse organisatie voor ontwikkelingsorganisatie verbonden aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken, concludeert dat

corruptie in Afghanistan "alomtegenwoordig, geworteld, systematisch en volgens iedereen in schaal ongeëvenaard is in omvang en bereik".¹¹

In de praktijk, aldus een rapport van de Verenigde Naties, komt dit er op neer dat 23 procent van het bruto nationaal product van de Afghanen opgaat aan het betalen van steekpenningen (ongeveer

evenveel als in de opiumproductie omgaat, een andere grote bron van corruptie). Dit is een groot obstakel voor Karzai, omdat het veelal zijn eigen ambtenaren zijn aan wie het geld betaald moet worden: "Zij die belast zijn met het handhaven van de wet worden gezien als degenen die het meest schuldig zijn."¹² Het is moeilijk in te zien hoe extra Amerikaanse soldaten ervoor kunnen zorgen dat de Afghanen vertrouwen in deze ambtenaren krijgen.

Obama's dilemma en de NAVO

President Obama heeft zijn generaals vorig jaar voor het blok proberen te zetten: zorg voor een verbetering van de situatie in Afghanistan vóór 1 juli 2011, anders krijgen jullie geen extra troepen. Die deadline heeft Obama gesteld omdat hij niet, zoals zijn voorgangers in Vietnam, in het moeras vast wil lopen en ook vanwege zijn herverkiezing. Maar nu begint het erop te lijken (zoals blijkt uit het artikel hiernaast) dat het tijdschema van de president niet haalbaar is. Dat zal hem in december, als de Afghaanse strategie moet worden geëvalueerd, voor een dilemma plaatsen. Hij kan zonder vredesregeling de aftocht blazen, maar dit zou hem bijzonder kwetsbaar maken voor het argument dat hij de zaak heeft verprutst tijdens zijn wacht. Doormodderen na december leidt naar Vietnam, wat hem vermoedelijk eveneens zijn herverkiezing zou kosten. De laatste mogelijkheid is een eervolle aftocht zonder gezichtsverlies via een machtsdeling met de Taliban in Zuid-Afghanistan. Of de Taliban hier nu nog in geïnteresseerd zijn en of dit aan de militairen en het thuisfront is te verkopen, is zeer de vraag. Een interessante variant zou zijn dat Obama gaat mikken op een presidentschap van één termijn en daardoor meer vrijheid van handelen krijgt.

Het Amerikaanse dilemma is vermoedelijk medeverantwoordelijk voor het gebrek aan debat over Afghanistan binnen de NAVO. Men wil geen zout in de wonden wrijven (de Amerikanen verwijten de Europeanen gebrek aan inzet). In zo'n situatie is het beter om eerst te praten over de onderwerpen waarover je het eens kunt worden en dan daarop verder te bouwen.

Maar er kan ook iets anders aan de hand zijn. Misschien is er een stilzwijgende overeenstemming dat langdurige contraguerrillaoperaties à la Afghanistan geen toekomst hebben en dat toekomstige NAVO-inzet out-of-area beperkter zal zijn en strenger gebonden aan economische belangen van het Westen. Een artikel van de krantengroep McClatchy wijst in die richting. Gesteld wordt dat "Amerikaanse militaire strategen zonder veel omhaal aan het omschakelen zijn in het besef dat grootschalige contraguerrillaoorlogen te veel geld kosten en te lang duren." De verliezen aan mensen en materieel zijn te groot en ze leiden zelden tot een duidelijke overwinning of nederlaag. Minister van defensie Robert Gates bevestigt dat in *Foreign Affairs*: "De Verenigde Staten zullen waarschijnlijk in de nabije toekomst niet opnieuw een operatie op de schaal van Afghanistan en Irak uitvoeren – dat wil zeggen gedwongen verandering van regime gevolgd door wederopbouw onder vuur." Kijk naar Pakistan en Jemen en je ziet: counterinsurgency light. Daarvoor is de NAVO, afgezien van kleine gespecialiseerde eenheden, niet langer nodig.

Kees Kalkman

Bron:

Nancy A. Youssef, Pentagon rethinking value of major counterinsurgencies,

McClatchy Newspapers, 13 mei 2010

<http://www.mcclatchydc.com/2010/05/12/04058/pentagon-rethinking-value-of-major.html>

ZINLOOS?

Kortom, wanneer je nuchter naar de feiten kijkt, dan lijkt het erop dat Obama met de huidige escalatie van de oorlog in Afghanistan geen van zijn drie doelen zal bereiken. De gevolgen hiervan voor de toekomst van de NAVO zijn niet te overzien. Een terechte vraag is of het rapport *NATO 2020*, dat voorbij gaat aan de oorlog in Afghanistan en waarin staat dat in de toekomst de NAVO net zo gemakkelijk weer een dergelijke oorlog kan beginnen, daarom niet net zo zinloos zal blijken als de oorlog in Afghanistan zelf.

Jip van Dort

www.jip-van-dort.blogspot.com

- 1 www.nato.int/strategic-concept/expertsreport.pdf
- 2 www.vpro.nl/programma/buitenhoff/aflleveringen/43255562/items/43507690/
- 3 www.buffingtonpost.com/2009/12/01/obama-afghanistan-speech-text-excerpts_n_376088.html
- 4 www.huffingtonpost.com/2010/06/21/afghanistan-pullout-set-f_n_618992.html
- 5 www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/06/09/AR2010060906214_pf.html?hpid=hp_hp-top-table-main_afghanistan-pullout-set-f_n_618992.html
- 6 www.globalpolicy.org/component/content/article/153-expansion-a-intervention/49166-afghan-police-earn-poor-grade-for-marja-mission.html
- 7 www.washingtontimes.com/news/2009/oct/04/adviser-afghan-government-must-do-better/
- 8 Een goed voorbeeld hiervan is het boek *Leaderless Jihad, Terror networks in the twenty-first century* (2008) van Marc Sageman
- 9 zie noot 5
- 10 www.volkskrant.nl/buitenland/article1380154.ece/Etnische_rivaliteit_in_top_bedreigt_Afghaanse_leger
- 11 www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table
- 12 pdf.usaid.gov/pdf_docs/PNADO248.pdf
- 13 www.unodc.org/unodc/en/frontpage/2010/January/corruption-widespread-in-afghanistan-unodc-survey-says.html

De NAVO en de nieuwe kernwapens van Obama

Het nucleaire arsenaal van de NAVO in Europa bestaat tot nu toe uit drie elementen, die beschikbaar worden gesteld door de VS en Groot-Brittannië:

- Britse en Amerikaanse onderzeeërs met Trident-II raketten en strategische kernkoppen, die in tijden van crisis en oorlog ter beschikking worden gesteld aan de opperbevelhebber van de NAVO. De Britse onderzeeërs beschikken bovendien over een klein aantal substrategische kernkoppen.¹

- Ongeveer 100 maritieme kruisraketten (SLCM) van het type Tomahawk, die op grond van presidentiële besluitvorming in 1991/1992 in vredetijd in de VS zijn opgeslagen, maar in crisis- en oorlogstijd worden gereactiveerd als reservecapaciteit.

- 150 tot 200 in Europa opgestelde substrategische kernbommen van de types B-61-3 en B-61-4 die worden ingezet met *dual capable* (zowel conventioneel als nucleair te gebruiken) vliegtuigen van de VS (type F-16, F-15E) en de Europese luchtmachten (Nederlandse en Belgische F-16s en Tornado's in Duitsland en Italië). Dit is het soort bommen dat ook in Volkel is opgeslagen.

De paraatheid van de nucleaire luchtmachtonderdelen in Europa is laag. Om ze volledig inzetbaar te maken zou meer dan een maand nodig zijn. Verder bereiken alle componenten van het substrategisch potentieel dit decennium het einde van hun geplande technische levensduur. Modernisering of vervanging gaat miljarden kosten voor de VS en de Europese NAVO-landen.

De groep experts onder leiding van de vroegere Minister van Buitenlandse Zaken van de VS Madeleine Albright heeft in het rapport NAVO 2020 aanbevolen om "in het licht van de huidige veiligheidssituatie een aantal voorwaarts gestationeerde (nucleaire) VS-systemen op Europees grondgebied te handhaven," omdat deze "het principe van de uitgebreide afschrikking en de collectieve verdediging" versterken.

Inmiddels is dit voorjaar in Washing-

ton de *Nuclear Posture Review 2010* (NPR) verschenen, een grondige revisie van de Amerikaanse kernwapenpolitiek, die ook als richtinggevend beschouwd kan worden voor het nucleaire beleid van de NAVO. In de nieuwe NPR wordt de mogelijkheid opgehouden van een eerste inzet van kernwapens, door de zogenaamde negatieve veiligheidsgarantie (een land zonder kernwapens wordt niet aangevallen) te beperken tot landen die geen kernwapens bezitten en hun verplichtingen op grond van het non-proliferatieverdrag nakomen (cursivering – KK), dit laatste ongetwijfeld gemeten langs de lat van de VS. Het zal de vraag zijn of de NAVO dit overneemt.

De NPR kondigt verder aan dat de 100 maritieme Tomahawks buiten dienst zullen worden gesteld. Maar belangrijker is de modernisering van de substrategische kernwapens. De JSF gaat de plaats innemen van de F-16 en F-15E en de bijbehorende kernbommen B-61-3 en B-61-4 worden rond 2017/2018 vervangen door een nieuw model, de B-61-12. Dit nieuwe type is in zoverre problematisch dat het onderscheid tussen strategische en substrategische wapens hiermee zou verdwijnen.

Uit de inhoud van de NPR en uitspraken van de Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton blijkt bovendien dat een verdere reductie van de rol en het aantal kernwapens in Europa slechts denkbaar is als deze verbonden wordt met een versterkt territoriaal raketschild in Europa en andere conventionele bewapeningscapaciteiten waarbij te denken valt aan Prompt Global Strike (een systeem om met conventionele raketten precisiebombardementen over grote afstanden uit te voeren).

NUCLEAIRE PARAPLU

Betekent dit nu dat het streven van onder meer de Duitse regering naar de aftocht van de Amerikaanse kernwapens kansloos is geworden? Daar is nog wel wat bij op te merken.

Ten eerste houdt de modernisering van de wapens en de draagsystemen die de re-

gering Obama in de NPR 2010 heeft aangekondigd niet zonder meer in dat deze nieuwe systemen ook in Europa moeten worden gestationeerd. Zo bestaat de huidige 'nucleaire paraplu' van de VS voor Japan en Zuid-Korea uitsluitend uit op zee geplaatste en in de VS opgeslagen substrategische kernwapens.

Ten tweede zou kunnen blijken dat Washington serieus meent dat toekomstige besluiten op een multilaterale basis moeten worden genomen, in tegenstelling tot hetgeen in de periode Bush gebruikelijk was. Dat zou een consensus moeten inhouden met de bondgenoten om gezamenlijk de politieke verantwoordelijkheid en ook de financiële lasten te dragen.

Ten derde kan Washington de Duitse Bondsdag niet dwingen om een nieuwe generatie nucleaire vliegtuigen aan te schaffen of de bestaande Tornado's te moderniseren om ze geschikt te maken voor de nieuwe kernwapens.

Ten vierde zou de huidige opstelling van VS-kernwapens in Turkije in de toekomst meer een onderdeel kunnen gaan vormen van de Amerikaanse militaire politiek voor het Midden-Oosten dan die ten aanzien van Europa. De kernwapens uit de andere Europese landen zouden dan gemakkelijker kunnen worden teruggetrokken.

Ten vijfde zou de NAVO kunnen kiezen voor een nucleair potentieel voor Europa dat uitsluitend bestaat uit strategische (niet in Europa zelf geplaatste) kernwapens, hetgeen in elk geval de helderheid van de bedoelingen ten goede zou komen.

Gebaseerd op: Otfried Nassauer, *Die nukleare NATO – Ein Problemaufriss*.

Friedrich Ebert Stiftung, Berlin, Juli 2010.

Samenvatting: Kees Kalkman

<http://www.bits.de/frames/new.htm>

1 Strategische kernwapens zijn de wapens die een intercontinentaal bereik hebben en gericht zijn op rivaliserende grote kernmogendheden. Substrategische nucleaire wapensystemen hebben een kleiner bereik en kunnen ook zijn gericht op andere landen.

Wapensmeden op de Waals

Door een NAVO instituut in Den Haag blijft Nederland toch betrokken bij de oorlog in Afghanistan. Het is voor het eerst dat de NAVO op grote schaal technici en managers ter plekke inzet. Die technici komen van het NATO Consultation, Command and Control Agency (NC3A) dat zijn grootste vestiging op de Waalsdorpervlakte heeft.

Een militaire staf kan lijden aan informatie *overflow*. En daarmee belanden we bij een belangrijk deel van het takenpakket van het Haagse agentschap. Oorlog wordt gevoerd vanuit een netwerk en het is de taak van het NC3-agentschap ervoor te zorgen dat dit netwerk optimaal functioneert. Het agentschap beperkt zich daarbij niet tot commandovoering en besturing, taken die in haar naam zitten. Het onderzoekt, test en verbetert ook middelen voor het verzamelen van inlichtingen, bewaking en verkenning en hoe al die informatie efficiënt kan worden overgedragen naar mens en wapensysteem. Militairen zelf vatten dit geheel samen met de afkorting

C4ISR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance). Dat dit de ene keer *net-centric warfare* wordt genoemd en men de volgende keer volstaat met C2, C3, C3I of nog langere afkortingen is daarbij van ondergeschikt belang. Steeds weer gaat het over het gebruik van informatie. Bij de ene afkorting iets minder complex dan bij de andere.

Bij het NC3A op de Waalsdorpervlakte werken 600 mensen aan technische oplossingen voor militaire problemen. In Brussel bij het NAVO-hoofdkwartier heeft de organisatie nog een vestiging met 200 werknemers. De NAVO reactiemacht (NRF) heeft bijvoorbeeld geavanceerde communicatieapparatuur en satellietcommunicatie. Om die wereldwijd in te zetten moet het mobiele communicatiesysteem in orde zijn. De aanpassing van de C3-systemen was daarom een prioriteit bij de reorganisatie van de NAVO en het NC3A verzorgde dit. Het instituut heeft het de afgelopen jaren snel drukker gekregen, want ze is actief in alle operatiegebieden van de NAVO: "inclusief de

Balkan, Afghanistan en Irak," schrijft algemeen directeur de Belg Georges D'holander. Afgelopen zomer begon het een samenwerking op het gebied van onderzoek en ontwikkeling met het Duitse onderzoeksinstituut Fraunhofer-Gesellschaft.

PRAGMATISCHE SAMENWERKING

De taak van het NC3A is het sturen van gezamenlijke NAVO en nationale wapenprogramma's. De kracht is gelegen in analytische kennis, het gebruik van interne NAVO-informatie en de onderzoekscapaciteiten en pragmatisme. Dit laatste is binnen een militaire verdragsorganisatie waar landen op nationaal niveau beslissen een groot goed. Er wordt niet gezocht naar de beste oplossing, maar naar een haalbare oplossing voor militaire problemen, waar alle deelnemers aan een wapensysteem of operatie mee uit de voeten kunnen. In 2008 besteedde het NC3A in dat kader 300 miljoen aan materieelverwerving. Het NAVO-agentschap is een knooppunt voor toepassingen op het gebied van militaire technolo-

Foto: Jan Berwaerts

WAALSDORPERVLAKTE, PAASMARS APRIL 2009

dorpervlakte

gie. Ook met niet-NAVO-landen Zweden en Finland zijn er samenwerkingsprojecten. Het maakt het gemakkelijker om met deze landen militaire gegevens uit te wisselen tijdens operaties. Zo integreert het NC3A ook de niet tot de NAVO behorende EU-landen in het NAVO-systeem.

Om bruikbare systemen te ontwikkelen werkt het samen met de industrie. De lijst met partners is indrukwekkend. Hij loopt van de grote wapengiganten Lockheed Martin, Raytheon en British Aerospace Systems tot gespecialiseerde Nederlandse bedrijven als Castor Networks B.V. Dat het NC3A in Nederland is gevestigd betekent dat Nederlandse bedrijven een grotere kans hebben om ingeschakeld te worden.

AFGHANISTAN

Van alle huidige NAVO-operaties is die in Afghanistan veruit de grootste en gecompliceerde.

De belangrijkste bijdrage van het NC3A was er voor zorgen dat alle in Afghanistan verzamelde informatie voor iedereen bruikbaar en overzichtelijk in de commandocentrales komt. Dit terwijl elk land wel met zijn eigen apparatuur en technologie kan blijven werken. Het resulterende systeem wordt zowel binnen ISAF als *Operation Enduring Freedom* gebruikt. Niet alleen vereenvoudigt het de communicatie, het zorgt ook voor distributie op maat. De ene commandolaag krijgt automatische meer of andere informatie dan een andere. Ook op het niveau van deelnemende landen wordt informatie gezeefd. Niet alle informatie is voor alle landen bestemd. Dat klinkt misschien vreemd, maar het is wel de dagelijkse praktijk binnen de NAVO, waar het ene land meer gelijk is dan het andere.

Een ander project moet er toe dienen dat bommen minder schade aan kunnen richten. Ook hierbij gaat het vooral om het verzamelen en distribueren van informatie. Die bommen zijn overigens wel een koekje van eigen deeg. Italiaanse mijnen die de VS in de jaren tachtig aan Afghanistan leverden zijn een voornaamste onderdeel van dit meest dodelijke Talibanwapen, zo blijkt uit stukken die vrijgekomen zijn door een Freedom of Information procedure

in de VS en onderzoek van onderzoeks-journalist Gareth Porter. Daar verandert een technische oplossing niets aan.

RAKETSCHILD

Het NC3A levert technologie toegesneden op bestaande conflicten, maar ook voor wapensystemen van de toekomst. De hoofdtaak is het opzetten van een gelaagd raketschild.

Dit schild wordt niet gedragen door een ridder, maar bestaat uit samenwerkende onderdelen die verschillende landen op land, water, in de lucht en in de ruimte hebben rondkarren, vliegen of dobberen. Al die systemen samen moeten in een groter systeem kunnen worden ingebracht, volgens het *plug en play* principe. Het is in eerste instantie inzetbaar tegen raketten voor de korte en middel-lange afstand, maar op termijn moeten er ook lange afstands raketten mee uit de lucht gehaald kunnen worden. Het NC3A moet er voor zorgen dat dit een Europees-Amerikaans project wordt.

Stephen D. Terstegge schreef in 2007 in een studie voor het NC3A en het Amerikaanse Missile Defence Agentschap dat Nederland het braafste jongetje in de raketschildklas is. Hij stelde ook dat er een land nodig is om de Europese integratie van raketschildsystemen vorm te geven. Op de Amerikaanse ambassade in Den Haag schuift men Nederland naar voren, het land dat na Japan het meeste presteert op het gebied van het raketschild, aldus een ambassademedewerker die Terstegge sprak. Naast technische samenwerking en inzet van de Nederlandse marine, leidt Nederland ook al jaren een grote raketschildoefening. Het rijtje pluspunten van Nederland wordt afgesloten met de praktische constatering dat hier het NC3A is gevestigd en dat Den Haag een paar uur rijden van het NAVO-hoofdkwartier in Brussel ligt. "Den Haag gebruiken als centrum voor internationale samenwerking op het gebied van het raketschild ligt voor de hand (...)," aldus de onderzoeker Terstegge.

In 2008 wordt het NC3A in Den Haag inderdaad uitgekozen. Het project is verbonden met operationele en testfaciliteiten in de hele NAVO en werkt samen met de raketschild organisatie van het Ameri-

kaanse leger. Het is de spil in de ontwikkeling van het gelaagde raketschild. Kort na de vestiging in Den Haag stelden leden van de SP-fractie gedetailleerde en specifieke vragen over de rol van Nederland. Er kwam een 'het heeft niet zoveel om het lijf' antwoord. Daarna werd het stil op wat opmerkingen in debatten na. Wat de technische samenwerking met de VS behelst? Of het wenselijk is dat Nederland de spil binnen het NAVO-raketschild is? Welke functie de *medium power radars* die Nederland aan gaat schaffen binnen het raketschild gaan spelen? Dit zijn vragen die niet of nauwelijks gesteld zijn. Als Obama zegt dat het ALTBM-programma de nadruk zal krijgen bij verdere ontwikkelingen is dit wereldnieuws. Maar er wordt nauwelijks gevolgd dat Nederland aan de rand van Den Haag een Amerikaans programma Europa binnen loodst.

HAAGSE BIJDAGEN

Nu alle kaarten op een gelaagd systeem zijn gezet wordt de coördinerende en faciliterende rol van het NC3A nog belangrijker. Ook de daar ontwikkelde technologie is uiteindelijk bedoeld voor een systeem dat lange afstands raketten te lijf kan. In mei van dit jaar is getest of het systeem voldoet aan de minimumeisen en in juli werden verplaatsbare commandocentrales voor het raketschild getest en de omvang van het project uitgebreid.

De vestiging in Nederland betekent ook dat Nederland met handen en voeten gebonden is aan de NAVO-interventies. Ons leger kan al dan niet deelnemen aan een militaire operatie, maar de onderzoeken op de Waalsdorpervlakte, die er toe moeten leiden dat de strijd effectiever kan worden voortgezet, gaan door. Mocht er in de toekomst een principiële meningsverschil over de doelstelling van een missie ontstaan dan doet Nederland wapentechnisch toch mee. Ook al is het er zelf niet bij.

Martin Broek

Dit artikel is geschreven in het kader van een onderzoek naar de Nederlandse betrokkenheid bij de oorlog tegen het terrorisme, mogelijk gemaakt door de Fondsen Pascal Decroos en Stichting Democratie en Media. Een uitgebreidere versie van dit artikel (in twee delen) vind je op het blog van Martin:
<http://www.martinbroek.nl/pubs.html>

Oorlog om olie en gas

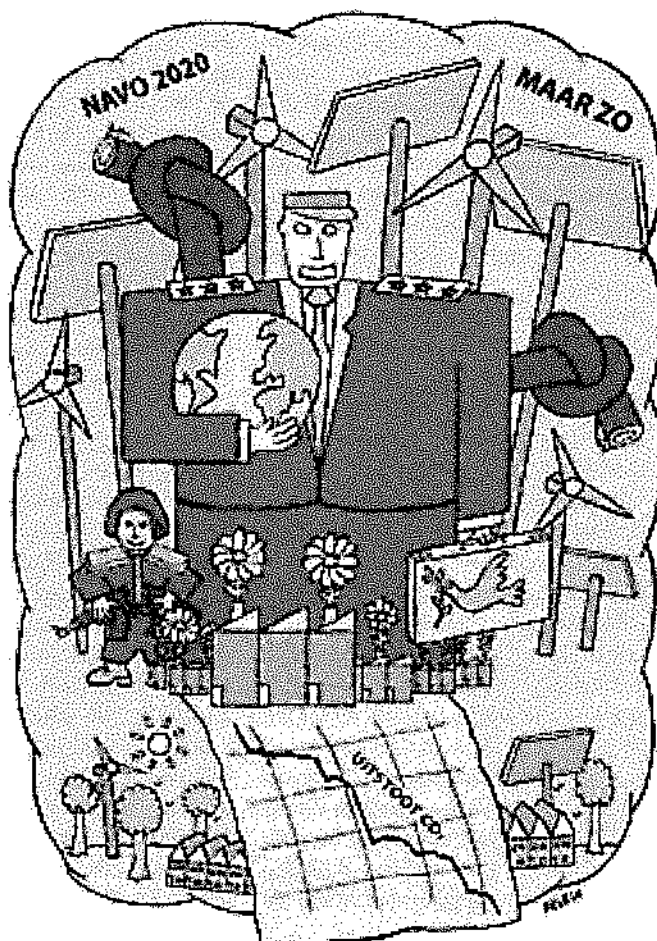
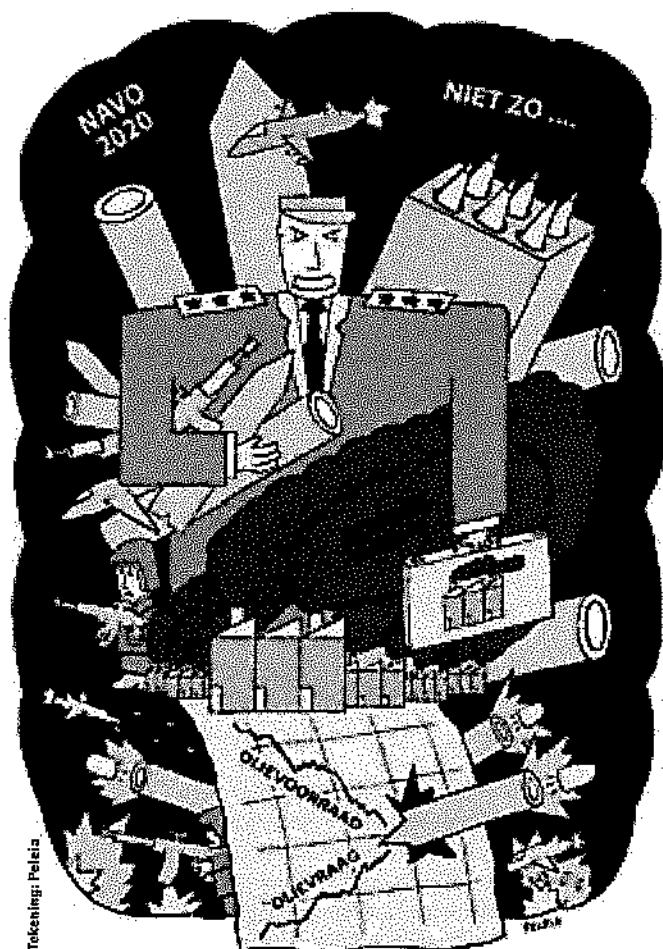
"NO BLOOD FOR OIL" – zo'n leuze doet het goed op demonstraties en bij actie-bijeenkomsten, maar in het politieke en maatschappelijke debat wordt dit punt eigenlijk altijd zorgvuldig vermeden. De olie- of gasvoorziening is nooit het officiële argument om ten oorlog te trekken, zelfs niet bij de oorlogen tegen Irak, een land dat bijna samenvalt met olie. En wie bij de NAVO-oorlog in Afghanistan iets over een gaspijpleiding zegt, krijgt meteen te horen dat hij of zij de aanslagen van 11 september of de positie van de Afghaanse vrouwen zeker vergeten is. We trekken ten oorlog om de internationale veiligheid te garanderen, terroristen te bestrijden en om slachtoffers van gewelddadigheden te hulp te snellen, zo heet het. En dat op die plekken ook bijna altijd olie en gas aanwezig is, is louter toeval.

Maar dat is aan het veranderen. Nu bij de eigen in de Noord-Atlantische ruimte gelegen olie- en gasvoorraden de bodem zo langzamerhand in zicht is en we dus echt afhankelijk zijn van toevoer uit andere regio's, terwijl ook nieuwe concurrenten als India en China zich als groeiende grootgebruikers op de wereldmarkt gemeld hebben, is de term 'energievoorzie-

ningszekerheid' (*energy supply security*) plotseling *salonfähig* geworden en duikt ze ook steeds vaker op in militaire veiligheidsstrategieën. Ook in het document NAVO 2020, dat onlangs gepresenteerd werd door een High Level Expert Group waarvan oud-Shell-topman Jeroen van der Veer vice-voorzitter was. En dat was hij niet omdat hij zijn sporen in de internationale politiek of het militaire appa-

raat verdiend zou hebben.

We kunnen de introductie van het begrip energievoorzieningszekerheid vrij gemakkelijk traceren in een aantal opeenvolgende notities aan of van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken. In december 2005 brengen de Algemene Energieraad en de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) de notitie "Energievoorzieningszekerheid als nieuwe hoofddoelstelling" uit waarin ze stellen "dat energievoorzieningszekerheid een nieuwe, zelfstandige hoofddoelstelling van buitenlands beleid moet worden naast de al bestaande hoofddoelstellingen." Daarbij wordt ook meteen een relatie gelegd met defensie: "Bij strijdige belangen moeten er duidelijke keuzes gemaakt worden. Men kan hier denken aan het inzetten van (nu eenmaal beperkte) militaire middelen voor transportbeveiliging of voor vredesoperaties."

Tekening: Pelka

Al een half jaar later gaat het Ministerie van Buitenlandse Zaken zelf een stap verder en stelt in de notitie *Energievoorzieningszekerheid en Buitenlands Beleid* dat de NAVO op dit gebied relevant is, bijvoorbeeld als het gaat om de beveiliging van aanvoerroutes en infrastructuur. "Op termijn zou Nederland kunnen voorstellen om in het kader van het NAVO of EU Force Planningsproces één of meerdere energievoorzieningszekerheid-planningsscenario's te ontwikkelen". Het lijkt hier nog vooral te gaan om het beveiligen van pijpleidingen en tankerroutes.

Twee jaar later schetst The Hague Center for Strategic Studies van Rob de Wijk in een notitie *Energievoorzieningszekerheid en Nationale Veiligheid* echter dat de mondiale olie- en gasvoorziening belangrijke 'geostrategische implicaties' kent. "Oliebelangen kunnen aanleiding geven tot interventies. Algemeen wordt aangenomen dat oliebelangen een belangrijke rol speelden bij de invasie in Irak in 2003. (...) antiwesterse *hardliners* [in het Midden-Oosten] zouden olie als wapen kunnen gebruiken en Westerse landen kunnen beshuiten tot interventie om hun belangen veilig te stellen. (...) het gaat in zo'n scenario om het economisch overleven van het westen." De notitie sluit af met onder andere de volgende aanbeveling: "De bescherming van energiebelangen dient nadrukkelijker onderdeel te zijn van het buitenlands en defensiebeleid. Het is noodzakelijk duidelijk te krijgen welke rol de NAVO hierbij kan spelen." De eerdergenoemde AIV pakt in haar begin 2010 uitgebrachte advies over *Het nieuwe strategische concept van de NAVO* de draad van de geopolitieke veiligheid weer op door te wijzen op "rivaliserende aanspraken op energievoorraden."

Er wordt dus al enkele jaren, ook in Nederland, aangekoerst op een grotere rol van energievoorzieningszekerheid in het buitenlands en veiligheidsbeleid en, in het verlengde daarvan, in het takenpakket van de NAVO. Het sterk toegenomen belang van energievoorzieningszekerheid in de afgelopen jaren en het feit dat juist de nationale staten hierin voorop lopen, werd duidelijk gemaakt in een schemaatje van drie verschillende top vijf lijstjes van veiligheidsrisico's dat Martina Weitsch van de Quaker Council for European Affairs onlangs in een presentatie schetste.

European Security Strategy (2003)	Review of European Security Strategy (2008)	Most recent security strategies of member states
terrorism weapons of mass destruct. regional conflicts state failures organized crime	weapons of mass destruct. terrorism / organized crime cyber security energy security climate change	economic security arms related security state integrity environmental security terrorism

Hieruit blijkt duidelijk dat de energie-veiligheid (overigens samen met de gevolgen van klimaatverandering) een nieuw fenomeen is op het lijstje veiligheidsrisico's en daarbij (als 'economische veiligheid') nog eens hoger prijkt op de nationale lijstjes van de EU-lidstaten dan op die van de Europese Unie zelf. NAVO en EU nemen hierin dus niet zozeer het voortouw, maar volgen, zelfs op enige afstand, de ontwikkelingen in de lidstaten.

DE NIEUWE NAVO-STRATEGIE

In lijn met deze klaarblijkelijke ontwikkeling van onderop is dat de Parlementaire Assemblee binnen de NAVO onder leiding van onze eigen senator Jos van Gennip in 2006 een rapport lanceerde, *Energy Security*, waarin duidelijk werd gesteld dat energieveiligheid ook militaire aspecten heeft en dus tot het domein van de NAVO behoort. Dit rapport wordt, samen met de NAVO-top in Riga, ook in 2006, algemeen gezien als het begin van de beleidsmatige discussie binnen de NAVO over energievoorziening. Maar in de jaren daarvoor bemoeide de NAVO zich ook al met (de militaire bescherming van) olie- en gaspijpleidingen, met name op de zuidelijke Kaukasus (Azerbeidzjan en Georgië). Deze bemoeienissen werden toen nog ontkend, maar aanzien het inmiddels een erkende doelstelling is zou daar veel minder geheimzinnig over gedaan kunnen worden.

In *NATO 2020* komt de energievoorziening wel als veiligheidsrisico binnen en vormt energievoorzieningszekerheid zelfs één van de vier nieuwe, niet-conventionele gevaren waarop de NAVO een antwoord moet zien te vinden, maar het neemt in het geheel een bescheiden plaats in en staat bijna altijd aan het eind van de lijstjes veiligheidsrisico's. Die bescheiden plek werd door Jeroen van der Veer nog eens in het ook elders in dit dossier gememoreerde gesprek bij Buitenhof benadrukt door deze hele kwestie te bagatelliseren en de retorische vraag te stel-

len of zijn gesprekspartner nu echt dacht dat als Rusland de gaskraan zou dichtdraaien de NAVO een troepenmacht zou sturen om die kraan weer open te draaien. Volgens hem gaan we nog steeds geen oorlog voeren om gas en tijdens een eind maart door de Atlantische Commissie georganiseerde bijeenkomst over *NAVO 2020* stelde hij dat energievoorzieningszekerheid geen militair maar een politiek veiligheidsprobleem is en dus onder artikel 4 van het NAVO-verdrag thuishoort (veiligheidsconferenties) en niet onder artikel 5 (gezamenlijke actie bij aanval op één NAVO-lid).

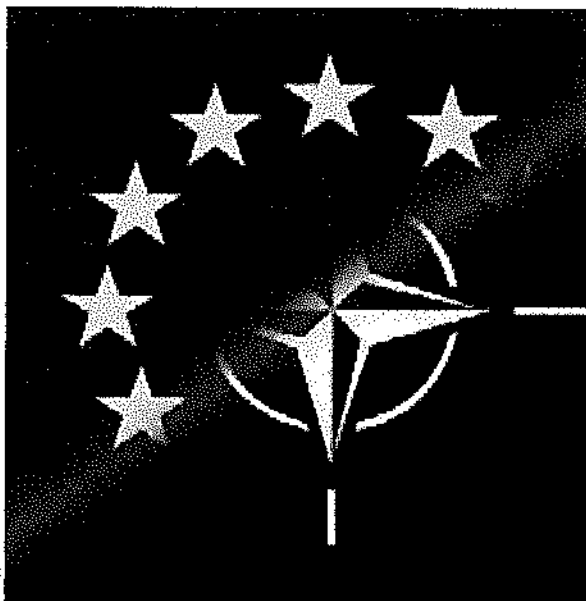
Toch is het vreemd dat, bij al die nadruk op een politieke aanpak van de energievoorzieningszekerheid, die energievoorziening geen item vormt in de paragraaf die gewijd is aan de samenwerking met Rusland terwijl de NAVO zich volgens datzelfde rapport wel zorgen maakt over "de economische intimidatie" door Rusland. Daarmee wordt natuurlijk geduid op de regelmatige stopzetting van olie- en gasexport aan landen die vroeger in de Russische invloedssfeer lagen en nu een prowesterse politiek (dreigen te gaan) voeren. In het rapport wordt echter vooral een lans gebroken voor de militaire bescherming van de maritieme toevoerlijnen. Enerzijds wordt dit al in de praktijk gebracht door de operatie in de Perzische Golf tegen 'Somalische piraten' op een essentieel punt van de vaarroutes naar het Westen, en anderzijds wijst het op de grote geopolitieke concurrentieslag met de eerdergenoemde nieuwkomers India en China die hun respectievelijke marinevlooten in de Indische Oceaan aan het versterken zijn.

ANDERE OPLOSSINGEN

De relativerende opmerkingen van Jeroen van der Veer dat je politieke energieconflicten, zoals het stopzetten van de toevoer of het omgaan met andere grootverbruikers, slechts met heel veel schade

militair kunt oplossen kun je als wel-denkend mens alleen maar onderschrijven. Voor de oplossing van dat soort conflicten moet je dan niet alleen naar artikel 4 van het NAVO-verdrag kijken of naar de NAVO-Russische Raad, maar eerder nog naar de OVSE of naar de Russische voorstellen voor een nieuwe veiligheidsorganisatie die vrijwel het hele Euraziatische continent omvat, in ieder geval ook grote energieconsumenten als Japan en China. En misschien moeten we nog wel verder: een mondiale verdeling van de olie- en gasrestanten en het terugdringen van onze afhankelijkheid ervan door overschakeling naar andere energiebronnen. In dat licht is het toch zorgwekkend dat in officiële veiligheidsstrategieën, waaronder NAVO 2020, ook de energievoorzieningszekerheid wel degelijk in verband wordt gebracht met militaire oplossingen en dat een mondiale oorlog over olie en gas hierdoor denkbaar en bespreekbaar is geworden. En dan ook nog op basis van nationale en parlementaire denktanks. Het is de hoogste tijd voor een inhoudelijke campagne *No Blood for Oil*.

Jan Schaake

NAVO 2020 bibliografie

ARTIKELLEN

- Bernard Adam, OTAN: Vers un nouveau concept stratégique. GRIP (Groupe de recherche et d'information sur la paix et la sécurité) Note d'Analyse, 30 maart 2009
- Jos Boonstra, Old wine in a new bottle? NATO's new Strategic Concept. FRIDE Policy Brief Nr. 48 juni 2010
- Ludo de Brabander, NAVO Comité van experts wil gemilitariseerde en nucleaire NAVO zonder grenzen. DeWerldMorgen.be 17 mei 2010
- Ludo de Brabander, NAVO werkt aan nieuw strategisch concept: mondiaal en nucleair. Vrede Nr. 403, mei-juni 2010 pp. 42-44
- Peter van Ham, Die NATO schwindet dahin... weil sie keine Lösungen für neue Bedrohungen anbieten kann. Internationale Politik, maart 2008 pp. 16-20
- Hugo Klijn, NATO's New Strategic Concept: Rising to the Occasion. CSCP Policy Brief Nr. 4, October 2009 (Clingendael)
- Petra de Koning, 'NAVO staat voor veiligheid lidstaten' - Jeroen van der Veer, vicevoorzitter van adviescommissie voor nieuwe NAVO-strategie. NRC Handelsblad 17 mei 2010
- Otfried Nassauer, Barack Obama und die Zukunft der Atomwaffen. Analyse & Kritik Nr. 550 21 mei 2010
- Frans Osinga, Op weg naar een nieuwe Strategisch Concept: kanttekeningen bij het AIV-rapport. Internationale Specator, mei 2010 pp. 258-262
- Rio Praaning, De NAVO is nodig. Maar is toe aan een nieuw concept - en nieuwe maatschappelijke steun. Atlantisch Perspectief 2010 Nr. 3 pp. 27-30
- Jürgen Wagner, NATO 2020 - Expertenkommission des Generalsekretärs legt Entwurf für ein neues Strategisches Konzept vor. IMI-Analyse 2010/20, 20 mei 2010
- Rob de Wijk, The Challenge: NATO in the Realm of New Geopolitical Realities. Atlantic Council Issue Brief, februari 2010

RAPPORTEN EN PAPERS

- Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV), Het nieuwe strategisch concept van de NAVO. Advies Nr. 67, januari 2010
- Philip R. Cuccia, Implications of a Changing NATO. Strategic Studies Institute, US Army War College, mei 2010
- Stephan Frühling en Svenja Sinjen, Missile Defense: Challenges and Opportunities for NATO. NATO Research Paper Nr. 60, juli 2010
- Pol Jonson, The debate about Article 5 and its credibility. What is it all about? NATO Research Paper Nr. 58, mei 2010
- NATO 2020: Assured Security, Dynamic Engagement. Analysis and Recommendations of the Group of Experts on a New Strategic Concept for NATO. 17 mei 2010
http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_63654.htm
- Jens Ringsmose en Sten Rynning, Come Home, NATO! The Atlantic Alliance's new Strategic Concept. Danish Institute for Internationale Studies (DIIS) Report 2009:04

WEBSITES EN BLOGS

- Bits.de heeft een verzameling NAVO-documenten en artikelen over NAVO-strategie (meest Engelstalig): bits.de/main/archive/nato_strategy.htm
- BASIC heeft een speciale webpagina over de NAVO: www.basicint.org/europe/NATO/main.htm
- Martin Butcher blogt bij The NATO Monitor: <http://natomonitor.blogspot.com/>
- GlobalResearch heeft een webpagina over de US NATO War Agenda met nieuwsberichten en artikelen: www.globalresearch.ca/index.php?context=theme&themeId=1
- NATO Watch Observatory van NATO Watch: <http://www.natowatch.org/observatory>
- Rick Rozoff blogt bij Stop NATO: rickrozoff.wordpress.com/

KORTE BERICHTEN

Een ultra rechts bestuur is slecht voor de vrede

Het Humanistisch Vredesberaad is uiterst bezorgd over de ontwikkelingen in de kabinetsvorming in Nederland. De verkiezings- en nieuwe standpunten van VVD, CDA en PVV kunnen een redelijk evenwichtige samenleving zoals de Nederlandse, danig ontwrichten en internationaal de vrede bedreigen.

Nationaal zal gevreesd moeten worden dat de anti-moslim agenda conflicten zal veroorzaken. Horizontale ongelijkheid, bevorderen van een maatschappelijke tweedeling en haat zaaien zijn oorzaken voor geweldsconflicten. Een stijging van racistisch geweld, discriminatie en zelfs armoede zullen voor steeds meer mensen een werkelijkheid worden.

Internationaal zal het te verwachten pro-Israël beleid, het wapenbeleid en de daling van ontwikkelingshulp de vrede en bescherming van mensenrechten niet bevorderen.

Voorts blijft de vraag in hoeverre Nederland zich nog met enig respect rechtsstaat mag noemen als een verdachte van haat zaaien en discriminatie, deelnemer en meevormer van een kabinet wordt. De grote woorden over de president van Suriname klinken dan erg hol.

Het Humanistisch Vredesberaad roept iedereen op om alert te zijn en een tegengeld te laten horen.

Zie ook: www.facebook.com/Geen.regering.met.PVV

Fallujah (Irak): meer fall-out dan Hirohima

Tijdens de herdenking van het nucleaire bombardement van Hiroshima en Nagasaki op 5 en 9 augustus 2010 verscheen een studie over de effecten van de radioactieve straling in Fallujah. Hieruit bleek dat de radioactieve vervuiling van Hiroshima overtroffen werd door latere oorlogshandelingen zonder atoombom!

Het artikel verscheen in het milieutijdschrift *International Journal of Environmental Research and Public Health* (IJ-ERPH) onder de titel *Cancer, Infant Mor-*

tality and Birth Sex-Ratio in Fallujah, Iraq 2005–2009.

Hierin werd vastgesteld dat de *fall-out* in Fallujah is teweeggebracht door het gebruik van verarmd uranium in de conventionele munitie waarmee de stad werd platgeschoten. Fallujah werd in 2003-2004 belegerd om een soennitische kriegsheer en bijgevolg de plaatselijke inwoners tot de orde te roepen. De actie leidde niet tot een verovering, maar wel tot wat een van de Amerikaanse soldaten beweerde te willen bereiken: een *killing field*.

De onderzoekers vergeleken in hun rapport het aantal kankergevallen, misgeboorten en lichamelijke afwijkingen met standaarden in Egypte, Jordanië en Koeweit en kwamen uit op de volgende veelvouden: achtendertig maal zoveel leukemie, tienmaal zoveel borstkanker, meer dan vijfmaal zoveel kindersterfte en een meisjesoverschot (860 jongens op 1000 meisjes), wat wordt toegeschreven aan aantasting van het X-chromosoom. Deze huiveringwekkende cijfers konden dus worden vergeleken met die van Hiroshima.

Tot op heden is Fallujah nog niet heropgebouwd. Voorzieningen om besmet water te zuiveren of andere infrastructuur ontbreken. Het gevolg is dat er naast radioactiviteitskanker ook ziekten heersen als cholera, terving en tyfus. Een van de elkaar opvolgende commandanten die de aanval op Fallujah hebben geleid, heeft nu dezelfde functie in Afghanistan. Zijn naam is David Petraeus.

Slotrapport Decennium voor een Vredescultuur

Het slotrapport over het door de VN afgekondigde *Decennium voor een Cultuur van Vrede en Geweldloosheid voor de Kinderen van de Wereld* is verschenen. De conclusies over wat er bereikt is zijn gematigd positief.

Positief is dat meer dan duizend organisaties uit 100 landen bijdroegen aan het rapport en dat uit hun bijdragen blijkt dat nog vele duizenden organisaties meer zich wereldwijd inzetten voor het ontstaan van een vredescultuur.

Ook overheden lijken steeds meer

geïnteresseerd te raken in vredescultuur. In drie landen (Costa Rica, Nepal en de Salomonseilanden) zijn er nu Ministeries van Vrede. Maar het zijn toch vooral de lagere overheden die steeds meer actief bezig zijn met een cultuur van vrede en geweldloosheid. Een grote klacht blijft echter de minieme hoeveelheid geld die voor vrede beschikbaar is, zeker vergeleken bij de bedragen die worden uitgetrokken voor oorlog en oorlogsvoorbereiding.

Vooruitgang wordt er ook gezien op het gebied van de mensenrechten, de vrijheid van meningsuiting en de dialoog tussen godsdiensten. Daarbij moet wel worden aangetekend dat de voortgang ten aanzien van de sociale mensenrechten en het milieu moeizaam is en wellicht onvoldoende om grote spanningen te voorkomen.

Het volledige rapport vindt u op: www.vredesmuseum.nl/download/de-cadevredescultuur.pdf

De kraanvogels van de Schier

Op 17 juni opende Marten Sale Brouwer, ook wel bekend als Manna Ori, een origamiatelier in Leeuwarden, waar hij samen met de schooljeugd kraanvogels vouwt. Hij doet dat onder het motto: "Wie wil dat de wereld vrede kent, moet het de kinderen leren." Vanuit deze werkplaats organiseerde hij een vredesactie in Japan in het kader van de 65-jarige Hiroshimaherdenking. Van 28 tot 30 juni organiseerde hij een vouwactie op de Inspecteur Boelens school op Schiermonnikoog. De bij het project betrokken middelbare schoolkinderen bezochten hierbij de basisschool Yndemandede, waar ze samen met de kleinere kinderen kraanvogels leerde vouwen van door de kinderen gekleurd papier. De foto op de frontpagina van dit blad is met vier andere foto's een van de producten van zijn happening. Zijn commentaar: "De gemeente Schiermonnikoog heeft toestemming gegeven aan de kraanvogels om het eiland te veroveren. Op verschillende plaatsen staan kraanvogels om de toeristen te begroeten." De meer dan duizend kraanvogels nam Marten mee naar Japan om ze aan te bieden aan burgemeester Akiba van Hiroshima.

Op 18 augustus brak Marten in Japan het wereldrecord van honderd kraanvogels vouwen (54 minuten en 30 seconden). Tevens braken tien man met hem het wereldrecord voor het vouwen van duizend kraanvogels. Hij haalde daarmee de Japanse pers.

Marten heeft een blog www.spelend-naarvrede.nl.

Klimaatverandering leidt tot oorlog

Op 24 september zal het Haags Vredesplatform zijn vredesdiner met aansluitende discussieavond houden. Spreker is ditmaal Wouter Veening, directeur van het *Institute for Environment Security* in Den Haag.

Iedereen is welkom vanaf 17:00, het diner begint om 18:00, de lezing start om 20:00.

Plaats: Wijk- en dienstencentrum de Regenvalk, Weimarstraat 69, 2562 GR Den Haag.

Wouter Veening zal spreken over de klimaatverandering, de gevolgen voor de kwaliteit van het milieu en de toegang tot de natuurlijke hulpbronnen, de spanningen en mogelijke gewelddadige conflicten waartoe deze kunnen leiden, maar ook de samenwerking die daarbij mogelijk is. Ook de rol van de militaire en veiligheidssector komt ter sprake.

De lezing om 20:00 is gratis toegankelijk. Het diner om 18:00 kost 10 euro. De maaltijd zal weer verzorgd worden door 's-Peer.

Opgave bij Gerrit Frijstein (070-3251102) of Jan Bervoets (070-3922102)

Vredes(kinder)festival

Pais organiseert voor de derde maal in de Vredesweek een vredesfestival dat vooral op kinderen is gericht.

Zondagmiddag Day4Peace 19 september 13.30-17.00 uur in Fenix, Odasingel 88, Sittard. Festival met onder meer: Openingslied, Kindertheater Oppekop, Casa Mama Lisi, Djembé Sittard. Uitreiking Eugène James Prijs aan scholen die aan vredeseducatie gedaan hebben.

Dinsdag 21 september 19:30 uur in Bilibionova, Broeksittarderweg 1, Sittard

Lezing over vredeseducatie door Prof. Dr. Lennart Vriens, emeritus hoogleraar vredeseducatie Universiteit van Utrecht.

In deze bibliotheek is ook een tentoonstelling van door basisschoolleerlingen

gemaakte tekeningen, gedichten en verhaaltjes met een vredesthema.

Het eerder voor 22 september aangekondigde vredesfestival in Geleen gaat helaas niet door.

Tentoonstellingen Museum voor Vrede en Geweldloosheid

T/m 29 sept.: Vergeven – Verzoenen in Maastricht.

T/m 29 sept.: Vergeven – Verzoenen in Amsterdam.

T/m 25 sept.: Zicht op Vrede in Groningen.

16 sept. t/m 8 okt.: Gandhi in Apeldoorn.

17 sept. t/m 16 okt.: 75 jaar Kerk en Vrede in Boxmeer.

26 nov. t/m 27 dec.: Gandhi in Enschede.

Meer info: www.vredesmuseum.nl/info/agenda.php of 015-785.01.37

Ook meisjes van 17 kunnen nadenken over dienstplicht

In Nederland krijgen jongens van 17 nog steeds een brief waarin staat dat ze zijn ingeschreven als militair dienstplichtige. Vrouwen voor Vrede wil dat ook meisjes van 17 daarover nadenken en schreef ze het volgende:

Aan meisjes van 17 jaar

Als jij een jongen van 17 jaar was, dan kon je binnenkort een brief verwachten van het Ministerie van Defensie. Daarin zou je meegedeeld worden dat je bent ingeschreven als dienstplichtige en je zou worden gevraagd om na te denken over een baan bij Defensie. In Nederland bestaat nog steeds een dienstplicht voor jongens (mannen). Deze is niet afgeschaft, maar opgeschort. Dat wil zeggen, dat er geen gebruik van wordt gemaakt.

Voordat de dienstplicht werd opgeschort, waren jongens gedwongen om na te denken, hoe ze persoonlijk aankijken tegen oorlog en vrede. Ze konden hun keuze kenbaar maken door in militaire dienst te gaan of dienst te weigeren. Doordat jij als meisje deze brief niet krijgt, word jij niet voor de keuze gesteld en kun jij je standpunt niet kenbaar maken. Toch is het belangrijk, dat iedereen nadenkt over vragen van oorlog en

vrede, of jenu jongen bent of meisje. Het gaat tenslotte om jouw toekomst!

Heb je wel eens nagedacht over de volgende vragen?

Is het uitvechten van conflicten met wapens, waar het leger voor is, wel de juiste manier? Of is het niet beter, om zonder wapens conflicten op te lossen?

In Afghanistan en Irak zie je, dat een conflict niet wordt opgelost door wapens, ook al doet iedereen zijn of haar best. Hoe zie jij dat?

Er zijn ook manieren, om zonder geweld bij te dragen aan oplossingen in conflictgebieden. Bijvoorbeeld door onderhandelen of training in geweldloos verzet.

Ook als meisje mag je een standpunt over de gewapende dienstplicht hebben. Denk er maar eens over na en praat er met je broer of zus, klasgenoten, vrienden en (groot)ouders over. Misschien wil je ook wel iets doen. Bijvoorbeeld, als je zelf een duidelijk standpunt hebt, dat je kenbaar wilt maken. Daarvoor zou je de bijgevoegde voorbeeldbrief kunnen gebruiken.

Stuur de brief naar de Minister van Defensie of mail naar dienstplichtzaken@mindef.nl.

We hopen dat deze brief je aan het denken gezet heeft en misschien ook tot actie aangespoord.

**Werkgroep WEL-dadig,
Vrouwen voor Vrede**

Voorbeeldbrief onder meer te vinden op: http://www.vredesbeweging.nl/nieuws/dienstplicht_240.html

Israël bang voor geweldloos verzet

De Palestijnse academicus en activist Mazin Qumsiyeh werd bij zijn terugkeer van een conferentie uren vastgehouden op een Israëlische controlepost. De reden: hij had boeken over geweldloos verzet bij zich! Israël vindt dat gevaarlijk en Mazin moet zich nog melden voor verdere ondervraging.

Kerk en Vrede uit kritiek op bijdrage defensiediscussie IKV Pax Christi

Begin juli meldde het bestuur van de vereniging Kerk en Vrede met ontzetting kennis genomen te hebben van de inhoud van de eind mei door IKV Pax Christi uitgebrachte policy brief *Bijdragen aan burgerbescherming – de Nederlandse krijgsmacht op weg naar 2030*.

Met deze policy brief beoogt IKV Pax Christi een bijdrage te leveren aan de discussie over de toekomst van de Nederlandse krijgsmacht die afgelopen voorjaar naar aanleiding van de toen verschenen 'Verkenningen' op gang gebracht had moeten worden. Op zich noemt Kerk en Vrede het een goede zaak dat een vredesorganisatie als IKV Pax Christi dit politieke moment aangrijpt en kan ze ook nog wel plaatsen dat de 'menselijke vei-

ligheid' daarbij het vertrekpunt vormt.

De kritiek van Kerk en Vrede op de policy brief richt zich dan ook vooral op het feit dat IKV Pax Christi zich tot dit pleidooi beperkt en geen aandacht geeft aan:

- de bredere politieke context van de huidige veiligheidsdiscussie waarin het veiligstellen van de eigen (economische) belangen steeds meer onomwonden op de voorgrond treedt;

- de kritiek op de vaak falende louter militaire invulling van de 'verantwoordelijkheid om te beschermen' waarbij juist veelal burgers omkomen in plaats van dat ze door onze militairen worden beschermd;

- de politieke en economische omstandigheden waardoor de menselijke veiligheid in het geding is (met name in

de door IKV Pax Christi aangeduide 'gor-del van instabiliteit' waar veel van de voor het Westen en de opkomende economieën als China en India aanwezige grondstoffen en energievoorraden liggen);

- en niet in de laatste plaats de niet-militaire alternatieven die er zijn voor het beschermen van burgers (zowel in politiek-economische zin als in de vorm van burgervredeswerk).

Korte tijd later heeft IKV Pax Christi een uitvoerige reactie op de in totaal twintig kritische kanttekeningen van Kerk en Vrede geschreven waarin ze onder andere stelt dat Kerk en Vrede in haar kritiek op de policy brief de vraag uit de weg gaat wat er dan zou moeten gebeuren als alle niet-militaire middelen gefaald hebben en welke toekomst Kerk en Vrede voor de Nederlandse krijgsmacht ziet weggelegd.

In een reactie die half september ook in brochurevorm zal verschijnen, heeft Kerk en Vrede al aangegeven dat zij de taak van de vredesbeweging vooral ziet in het ontwikkelen en propageren van niet-militaire middelen die het mogelijk maken de oorlog op termijn af te schaffen en niet in het meedenken over andere militaire strategieën en operationele technieken. Het afbouwen van de krijgsmacht (net als in Costa Rica is gebeurd) en het investeren in burgervredeswerk (zoals in Duitsland gebeurt) is het toekomstscenario waaraan zij wil werken. De discussie zal de komende maanden worden voortgezet.

J.S.

Bijdragen aan burgerbescherming – de Nederlandse krijgsmacht op weg naar 2030

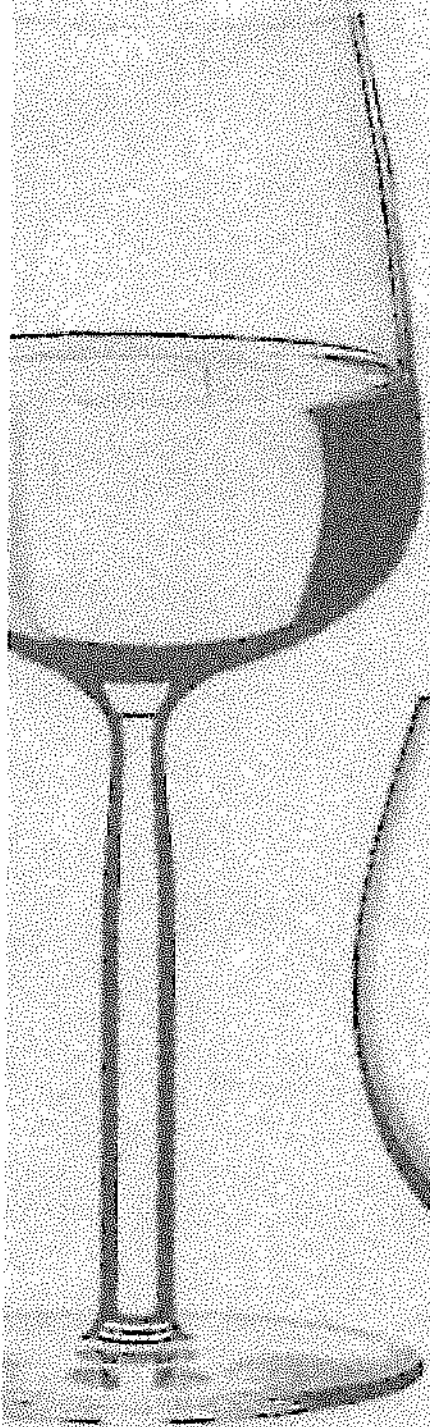
www.ikvpaxchristi.nl

UTRECHT, 21 SEPTEMBER 2009. DAY4PEACE.
VOOR MEER INFORMATIE WWW.VREDEVANUTRECHT2013.NL

Foto: Anna van Kool

Het Wijnglas

's Avonds lezen w'in de kranten,
hoe 't ging, die dag aan 't front.
Zoveel honderd weer gevallen,
zoveel duizend weer gewond.
Zoveel kind'ren zonder vader,
zoveel moeders zonder kind.
En we vragen wanneer eens toch
dat gemoord een einde vindt?

Maar des morgens, welk een vreugde,
lezen w'in het ochtendblad
dat er een banket geweest is,
in de een of and're stad.

Waar Lloyd George heeft gedronken
op het welzijn van zijn land,
waar de oorlog werd gewonnen,
met het wijnglas in de hand

's Avonds lezen w'in de kranten
weer een schip getorpedeerd,
Zoveel mensen uitgevaren,
zoveel maar teruggekeerd.
Zoveel tonnen graan verloren,
zoveel monden zonder brood,
zoveel vrouwen, zoveel kinderen
dichter bij de hongerdood

Maar des morgens, welk een vreugde,
lezen w'in het ochtendblad
van een rijk en deftig feestmaal
in de een of and're stad.
Waar der Kaiser heeft gedronken
op z'n uitgehongerd land
en den Alten Gott geprezen
Met het wijnglas in de hand

Elke dag brengt nieuwe ellende,
nieuwe armoë, nieuwe rouw.
Elke dag krijgt ons vertrouwen
in de mensen weer een knauw.
Angstig vragen we hoe lang nog
deze oorlogswaanzin duurt.
Welke afgezant des duivels
Deze wereld toch bestuurt?

Ernstig gaan de diplomaten
naar hun feestmaal en banket.
Satan heeft aan 't hoofd der tafel
zich als schenker neergezet.
En hij vult dan met een grijnslach
telkenmale tot de rand
met het rode bloed der volk'ren
't willig wijnglas in hun hand.

Jean-Louis Pisuise (zanger 1880-1927)
en Dirk Witte (componist 1885-1932)